

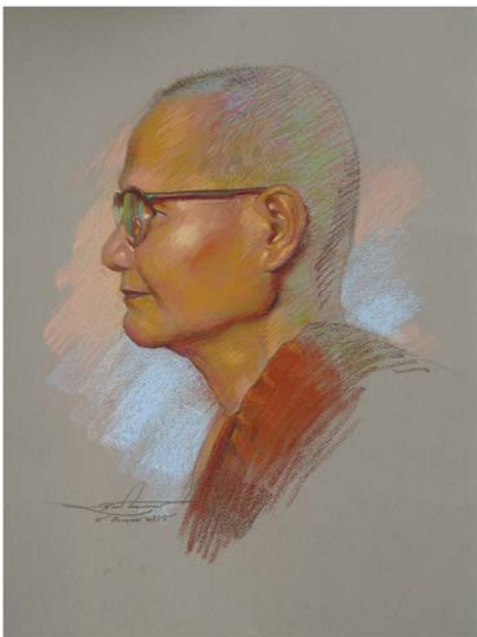

ชัยชนะกองทัพพระ

•
THE VICTORY OF LORD BUDDHA

ชัยชนะแห่งพุทธะ

THE VICTORY OF LORD BUDDHA

“หลวงพ่องิ้ว”

เขียนภาพโดย วีรพงษ์ นามลาบุตร เทคนิค ปาสเตลบนกระดาษ ขนาด ๕๐ x ๖๐ ซม.

พาราณสี ชัยชนะแห่งพุทธะ
หนึ่งศตวรรษแห่งพุทธะ เล่มนี้ ได้รวบรวม
ความหมายของบทสวดปาฐกถาและบทสวด
และเพลง. ความหมายของบทสวดปาฐกถาและบทสวด
พาราณสี บทสวดปาฐกถาและบทสวดปาฐกถา
ผู้สวดปาฐกถาและบทสวดปาฐกถา ผู้สวดปาฐกถา
ผู้สวดปาฐกถาและบทสวดปาฐกถา ผู้สวดปาฐกถา
ผู้สวดปาฐกถาและบทสวดปาฐกถา ผู้สวดปาฐกถา
ผู้สวดปาฐกถาและบทสวดปาฐกถา ผู้สวดปาฐกถา

พาราณสี พาราณสี พาราณสี พาราณสี พาราณสี
พาราณสี พาราณสี พาราณสี พาราณสี พาราณสี
พาราณสี พาราณสี พาราณสี พาราณสี พาราณสี

พระธรรมมุนี

บายะแห่งพุทธะ

ผู้เขียน : จันทสาลีภิกขุ
พิมพ์ครั้งที่ ๒ : สิงหาคม ๒๕๕๒
จำนวนพิมพ์ : ๗,๐๐๐ เล่ม
ISBN :

กองบรรณาธิการ

ประธานที่ปรึกษา : พระธรรมสิงหบุราจารย์(จรัญ จิตตมโน)
รองประธานที่ปรึกษา : พระครูสมุทรจิตฺต อธิธมฺโม
ภาพประกอบ : พระธรรมนิติ จันทสาลี, สุวัฒน์ แสงชัยรัตนัน, สุจินทร์ ศรีสังข์งาม,
ธราธร แก้วโสมน, วิชัย รักชาติ, วีรพงษ์ นามหาบุตร, อดุลย์ รามแก้ว,
ปทุมวรรณ จงใจกรจักร, วิไล เชตบุญไชย
ออกแบบปก : พระธรรมนิติ จันทสาลี, พระครูฤกษ์ สุภาภโว, พระวินัยญา ปรีชาโน
ถ่ายภาพ : พระครูฤกษ์ จันทสาลี, มณเฑียร ธนนาถ, ชาศวิต จันทพร
จัดรูปเล่ม : วุฒิพงษ์ อธิธมฺมการสังฆน, เพียรพร พรหมโชติ
ชัยมงคลคาชา คำกลอน : พระภาสกร ภวิวิฑูลโม
บทหนังสือพาดู : พระมหาสุเมธ วชิรธมฺโม, พระวิสันต์ เตชวโร,
พระธรรมนิติ จันทสาลี, พระประวีณ เขมธมฺโม, มณเฑียร ธนนาถ
พิสูจน์อักษร : วุฒิพงษ์ อธิธมฺมการสังฆน, เพียรพร พรหมโชติ,
มณเฑียร ธนนาถ, ภวดี ศิริวงศ์ประเสริฐ
ประสานงาน/ควบคุมการผลิต : วุฒิพงษ์ อธิธมฺมการสังฆน, เพียรพร พรหมโชติ, สายชล สุขประสงค์,
มณเฑียร ธนนาถ, จิรายุ แก้วทะนง
ผู้จัดพิมพ์ : คณะสงฆ์วัดอัมพวันและคณะญาติธรรม
พิมพ์ที่ : เมตตาวิทยารัตนัง กรุงเทพา โทร. ๐-๒๔๔๒-๕๔๗๒-๓

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
จันทสาลีภิกขุ.
พาดูชัยยะแห่งพุทธะ.—กรุงเทพฯ : เมตตาวิทยารัตนัง, ๒๕๕๒.
๒๕๔๗ หน้า.
๑. อรรถนะ. I. ชื่อเรื่อง
ISBN :

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นธรรมทาน หวังจำหน่าย ไม้ว่ากรณใดๆ ทั้งสิ้น

คำอนุโมทนา

“บรรณโคผู้มีปัญญาไม่เกียจคร้าน สวดกิติ ระลึกกิติซึ่งพระศาสดาทั้ง ๔ บททุกวัน บรรณนั้นจะพึงละเสียได้ซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลายมีประการต่างๆเป็นอนัน และถึงซึ่งวิโมกข์ อันเป็นบรมสุขแล” (จากคทาที่ ๔ ในพุทธชัมมก)

ข้าพเจ้ามีโอกาสไปงานที่ประเทศศรีลังกา ๒ ครั้ง ได้พบว่าชาวศรีลังกาสวดบทพุทธชัมมกได้แทบทุกคน อีกทั้งนิยมสวดบทพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ทั้ง ๓ บท หรือบทใดบทหนึ่งเป็นประจำ สุดท้ายของการสวดบทหรือฟังธรรมจะนิยม แฝ่ส่วนกุศลด้วยบท อิทังเม ข้าพเจ้าจึงถึงความเข้าใจกันที่ว่าทำไมพระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิตธรรมสิงหบุราจารย์ จึงนิยมให้ศิษย์ สวดมนต์บทพุทธชัมมกเป็นประจำ

จะทำสิ่งใดขอให้จริงแล้วทุกสิ่งสำเร็จประจวบสมณันให้จริง ปฏิบัติวิปัสสนาให้จริงและถูกต้อง ย่อมได้ผลจริงแน่นอน

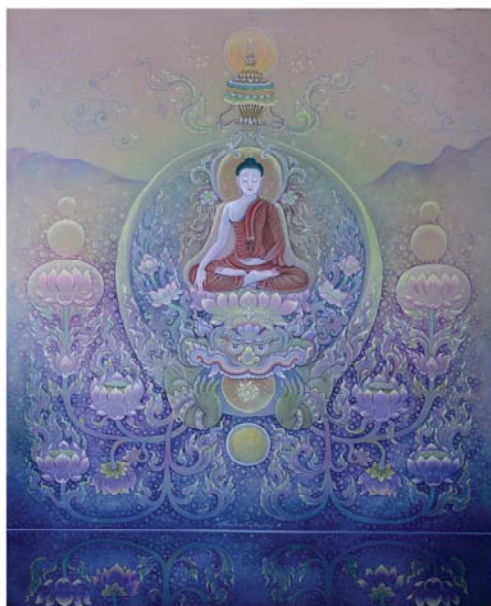
ขออนุโมทนาสาธุการกับ พระธรรมนิติ จันทสาลี และคณะที่ได้จัดพิมพ์หนังสือชัยชนะแห่งพุทธะซึ่งเป็นหนังสือที่มีคุณค่าการการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ขอความเจริญในธรรมจงมีแก่ทุกท่าน

เจริญพร

(พระครูสมุทรจิตฺต อธิธมฺโม)
เจ้าอาวาสวัดศาลาเยนและเจ้าสำนักปฏิบัติธรรม
ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แห่งที่ ๑๕

“ชัยมงคล”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวัฒน์ แสงชัยรัตนัน เทคนิค สีอะคริลิกพื้ทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๔๐ x ๑๕๐ ซม.

คำนำ

พุทธชัมมกคทา หรือที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า บทพาดูมหาภา เป็นบทสวดมนต์ที่ได้รับคานานิยมในการสวดมนต์ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งผู้ที่มีส่วนสำคัญในการเผยแพร่บทสวดมนต์นี้อย่างแพร่หลาย คือ พระธรรมสิงหบุราจารย์ หรือที่รู้จักในนามหลวงพ่อดุสิต อธิธมฺโม เจ้าคณะจังหวัดสิงห์บุรี และเจ้าอาวาสวัดอัมพวัน อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิตจะพูดถึงบทสวดมนต์พุทธชัมมกคทาอยู่เสมอ และมีปรากฏในหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัดอัมพวันเป็นจำนวนมาก

ในวโรกาสที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิตได้เจริญอายุวัฒนมงคลครบ ๘๐ ปีในปี ๒๕๕๑ อาตมาในฐานะสหศิษย์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิต พร้อมด้วยภักตยานมิตร มีความปรารถนาที่เผยแพร่เกียรติคุณของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิต จึงได้จัดพิมพ์หนังสือ “พาดู ชัยชนะแห่งพุทธะ” อันหมายถึง ชัยชนะ ๔ อย่างที่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคือ สัตว์เดรัจฉาน มนุษย์ นาค เทวดา (นาร) จนถึงพระพรหม เพื่อเป็นการสดุดีพระปัญญาคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ของพระองค์ และเป็นกำลังใจให้กับพุทธศาสนิกชนที่จะพึงมีชัยชนะต่อกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอุปสรรคทั้งหลาย เพื่อเข้าถึงความพ้นทุกข์อย่างถาวร ตามรอยพระบาทของพระพุทธองค์ต่อไป

เนื่องด้วยหนังสือเล่มนี้ตั้งใจให้เป็นหนังสือที่อ่านง่ายและสวยงาม เหมาะสำหรับผู้ทั้งเยาวชนและผู้่านทั่วไป จึงเลือกใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจพร้อมกับภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์ที่บรรยายในบทสวดมนต์แต่ละบทให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งภาพอันสวยงามที่ปรากฏในหนังสือนี้ ได้รับความอนุเคราะห์ จากศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับประเทศหลายท่าน คือ อาจารย์สุวัฒน์ แสงชัยรัตนัน อาจารย์อดุลย์ รามแก้ว อาจารย์วิชัย รักชาติ และช่างเขียนท่านอื่นๆ ที่ได้เอื้อนนาม รวมทั้งภาพที่อาตมาได้เขียนเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งได้เพิ่มคุณค่าของหนังสือให้น่าอ่านยิ่งขึ้น

คณะผู้จัดทำ ขอถวายอานิสสงฆ์ในการทำหนังสือเพื่อเป็นธรรมทานนี้ แต่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิต พระธรรมสิงหบุราจารย์ เป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และอาจิยบูชา และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้โปรดอภิบาลรักษาพระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิต ให้อยู่สุขภาพ พลานามัยแข็งแรง เป็นตัวอย่างในการใช้ความดีและความเมตตาเอื้อนอารามะอุปสรรคและกิเลสทั้งหลาย เพื่อเป็นกำลังใจแก่พุทธภิกษุสงฆ์ และประชาชนทั่วไป ในการทำความดีต่างๆขึ้นไป ตามรอยพระบาทพระบรมศาสดา เพื่อมุ่งสู่ชัยชนะอย่างถาวร นั่นคือ ความดับทุกข์ ในอนาคตกาลอันใกล้นี้ เทอญ ผู้จัดทำทุกๆ ท่าน ด้วยการสร้างเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาขอให้อ่านทั้งหลายจงตั้งใจธรรมนิพพานอันใกล้นี้ เทอญ.

จันทสาลีภิกขุ (กอบัว)

คำนิยม

ผศ.สุวัฒน์ แสนขัตติยรัตน์
(จิตรกรผู้สร้างมรดกงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย)

การมีส่วนร่วมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยภาพเขียน ในหนังสือ "ชัยชนะแห่งพุทธะ" กระผมถือได้ว่าเป็นการได้รับเกียรติอย่างยิ่ง ที่ผลงานอันน้อยนิดได้ส่งเสริมและรับใช้พระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่เอกเช่นบรมครูช่างโบราณ หากแตกต่างกันที่ช่างไทยโบราณได้เขียนภาพให้ศึกษาไว้ที่ผนังของพระอุโบสถหรือพระวิหาร แต่รูปเขียนของกระผมมีส่วนได้ตีพิมพ์เป็นรูปภาพประกอบการอัดถาธิบายธรรมที่ลึกซึ้งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ผู้ได้พบเห็นได้เกิดปิติขึ้นในจิต

ต้องขอชื่นชมคณะผู้ทำการเรียบเรียงหนังสือที่มีคุณประโยชน์เล่มนี้ จึงขอร่วมอนุโมทนาบุญในกุศลจิต ซึ่งธรรมทานในครั้งนี้

ด้วยความปิติยินดีในจิต

สุวัฒน์ แสนขัตติยรัตน์

(ผศ.สุวัฒน์ แสนขัตติยรัตน์)
จิตรกร

คำนิยม

ดร.วัลลภา พิมพ์ทอง
(ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์การ์ตูน เรื่อง พระพุทธเจ้า)

ดิฉันได้อ่านหนังสือเรื่อง "ชัยชนะแห่งพุทธะ" นับว่าเป็นหนังสือที่ดีมาก ให้สาระความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธประวัติได้เป็นอย่างดี และขอชื่นชมกับความงดงาม ของศิลปะการวาดภาพซึ่งแต่ละภาพมีความหมายสอดคล้องกับเนื้อหาควรค่าแก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น ตอนตรัสรู้ที่อ่านแล้วทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ และเข้าใจเรื่องราวได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชนให้เข้าใจแง่มุมต่างๆ ของประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้าได้ดียิ่งขึ้น

จึงขออนุโมทนา ในความศรัทธาและความเพียรพยายามของคณะผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้

ดร. วัลลภา พิมพ์ทอง

(ดร.วัลลภา พิมพ์ทอง)

ประธานกรรมการ

บริษัท มิเดียสแดนคาร์ต จำกัด

ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์การ์ตูน เรื่อง พระพุทธเจ้า

สารบัญ CONTENTS

- ๐๐ คำนำ
- ๐๑ นิรमितมนต์
- ๐๒ บทที่ ๑ ชัยชนะต่อพญามารผู้ขวางกั้นการตรัสรู้
- ๐๓ บทที่ ๒ ชัยชนะต่อยักษ์ผู้โหดร้าย
- ๐๔ บทที่ ๓ ชัยชนะต่อสัตว์เดรัจฉานที่ป่าคลั่ง
- ๐๕ บทที่ ๔ ชัยชนะต่อบุรุษผู้เหี้ยมโหด
- ๐๖ บทที่ ๕ ชัยชนะต่อสตรีผู้มากมารยา
- ๐๗ บทที่ ๖ ชัยชนะต่อนักบวชผู้อวดดี
- ๐๘ บทที่ ๗ ชัยชนะต่อพญานาคผู้ทรงอิทธิฤทธิ์
- ๐๙ บทที่ ๘ ชัยชนะต่อพระพรหมผู้หลงผิด

- ๐๐ คำอนุโมทนาจากหลวงพ่อ
- ๐๑ คำอนุโมทนาจากพระครูสมุทรจิรยุทธิ์
- ๐๒ **อนุโมทนาคณะผู้จัดพิมพ์**
- ๐๓ รายนามผู้จัดพิมพ์หนังสือ
- ๐๔ **หนังสือธรรมทาน**
- ๐๕ **บทสวด มหาภา**

“หลวงพ่อจรัญ”

เขียนภาพโดย วิไล เชตบุญไทย เทคนิค เขียนคาร์บอนบนกระดาษ ขนาด ๑๐๐ x ๑๒๐ ซม.

นิรमितมนต์

เมื่ออาตมาได้พบสมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว

คืน วันหนึ่งอาตมานอนหลับและฝันไปว่า อาตมาได้เดินไปในที่แห่งหนึ่ง พบกับ พระสงฆ์รูปหนึ่งครองจีวรคร่ำ สมนสารรูปเรียบร้อย่นาเลื่อมใส อาตมาเห็นว่าเป็นพระอาวโส ผู้รัดตัณยู (ผู้มีอายุมาก) จึงน้อมนมัสการท่าน ท่านหยุดยืนตรงหน้าอาตมาแล้วกล่าวกับ อาตมาว่า

“ฉันคือสมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว แห่งกรุงศรีอยุธยา ฉันต้องการให้เธอไปวัดใหญ่ชัยมงคล เพื่อดูจารึกถวายพระเกียรติแก่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชผู้เป็นเจ้า เนื่องในวาระที่สร้างเจดีย์ฉลองชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชาแห่งพม่า และประกาศความเป็นอิสระของประเทศไทยจากหงสาวดีเป็นครั้งแรก เธอไปดูไว้และจดจำมาเผยแพร่ออกไป ถึงเวลาที่เธอจะได้รับรู้แล้ว”

ชัยชนะแห่งพุทธะ

ในฝัน อาตมาได้รับปากท่าน ท่านก็บอกตำแหน่งให้แล้วก็ตกใจตื่นนอน ใกล้เคียงอาตมาทบทวนความฝัน นึกอยู่ในใจว่า เรานั่นกำหนดจิตด้วยกัมมฐานมีสติอยู่เสมอเรื่องฝันฟังท่านเป็นไม่มี อาตมาได้ข่าววันนั้นแหละว่าทางกรมศิลปากรทำการบูรณะปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ใหญ่วัดชัยมงคล และจะทำการบรรจุขี้เถ้าพระเจดีย์อันเป็นนิมิตหมายการสิ้นสุดการบูรณะ แล้วจะรื้อนักร้างทั้งหมดออกเป็นการเสร็จสิ้น

อาตมาจึงได้ขอร้อง ดร.กิ่งแก้ว อัครถาวร ให้เลื่อนการปิดยอดบัวไปอีกวันหนึ่ง เพื่อที่อาตมาจะได้นำพระขี้เถ้ามาขี้ ขี้เถ้ามาขี้ ที่อาตมาได้สร้างขึ้นตามแบบดั้งเดิมที่พบในพระเจดีย์ใหญ่ใกล้กับวัดอัมพวันซึ่งพังลงน้ำ ที่กิ่งแก้วเป็นคนรวบรวมมาให้อาตมาตั้งแต่เมื่อเริ่มพัฒนาวัดใหม่ๆ แต่แตกหักพังทั้งนั้น หลายสิบปี อาตมาได้ปณามหาสมณสังฆราชเป็นองค์พระใหม่ ไปร่วมบรรจุไว้ที่ยอดเจดีย์บ้าง วันนั้นอาตมาเดินทางไปถึง ก็ได้เดินขึ้นไปบนเจดีย์ตอนที่สุดบันไดแล้วมองเห็นโพรงที่เขาค้ำไว้สำหรับลงไปด้านล่าง มีร้านไม้พาดโลงไปภายใน ตั้งใจเด็ดเดี่ยวว่าลงไปคราวนี้ ถ้าพลาดตกลงไปในนั้นร้านไม้ก็ยอมตาย คนที่ร่วมเดินทางมาด้วยเขามัวแต่ไปบนลานชั้นบน อาตมาก็ตรงลงไปชั้นล่าง มีไฟฉายกระบอกหนึ่งเวลานั้นประมาณ ๐๙.๐๐ น. อาตมาลงไปถึงแล้วก็พบนิมิตดังที่สมเด็จพระพนรัตน์ได้บอกไว้จริงๆ

อาตมาจึงได้พบว่าแท้จริงแล้ว สิ่งที่สมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว ท่านได้จารึกถวายพระพุทธ ก็คือบทสวดที่เรียกว่า “พาหุง มหาการุณิก” ห้ายของนิมิตนั้นระบุว่า “เราสมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว ศรีโยธเยศ คือผู้จารึกนิมิต รจนเอาไว้ถวายพระพุทธแด่พระมหาพิศราเจสมเด็จพะนเรศวรมหาราชเจ้า”

พาหุงมหากา ก็คือบทสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ แล้วก็พรรพาหุงอันเริ่มต้นด้วย พาหุงสหัส ไปจนถึง ทศคาหะวิภูษิต แล้วก็เรื่อยไปจนถึง มหาการุณิก นาโล ทิตายะ และจบลงด้วย ภาวะุค สัพพะมังคะลัง สัพพะพุทธา

ชัยชนะแห่งพุทธะ

สัพพะธัมมา สัพพะสังฆา นุกาเวณะ สะทา โสถถิ ภาวะุค เต อาตมาเรียกรวมกันว่า “พาหุงมหากา”

อาตมาจึงเข้าใจในบัดนั้นเองว่า บทพาหุงนี้คือบทสวดมนต์ที่สมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว ได้ถวายให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ไว้สวดเป็นประจำเวลาอยู่กับมหาราชวัง และในระหว่างศึกสงคราม จึงปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเจ้า ทรงพระ ณ ที่ใด ก็ทรงมีชัยชนะอยู่ตลอดมา มิได้แพ้เสียพล้ำเลย แม้จะเพียงลำพังสองพระองค์กับสมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้า ท่ามกลางกองทัพพม่านั้นแสนคน ก็ทรงมีชัยชนะเหนือกองทัพพม่า ด้วยการกระทำยุทธหัตถี มีชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชา ณ ดอนเจดีย์ปูชนียสถาน แม้ข้าศึกจะยิงปืนไฟใส่พระองค์ ในตอนที่เข้ากับพระศพของพระมหาอุปราชาออกมา รวากับท่าผ่นก็มีป้าน แต่ก็มิได้ต้องพระองค์ ด้วยเดชพาหุงมหากา ที่ทรงเจริญอยู่เป็นประจำอยู่นั่นเอง

อาตมาพบนิมิตแล้ว ก็ได้ขึ้นมาด้วยความสบายใจ ถึงปากปล่องที่ลงไปใช้เวลาเกือบ ๓ ชั่วโมง เมื่อตัวมีแต่หยากไย่ เดินลงมาแต่ชี้ให้เห็นยังร้องว่า “หลวงพ่อก้าวไปโพรงนั้นมาหรือ” แต่อาตมาไม่ตอบ ตั้งแต่นั้นมาอาตมาจึงสอนการสวดพาหุงมหากาให้แก่ญาติโยมเป็นต้นมา เพราะอะไร เพราะพาหุงมหากาเป็นบทสวดมนต์ที่มีค่ามากที่สุด มีผลที่สุด เพราะเป็นชัยชนะอย่างสูงสุด ของพระบรมศาสดา จากพระยาสวสดีมาร จากอาฬวกยักษ์ จากช้างนาฬาคีรี จากองคคูลิมล จากจิณฺจามานวิกา จากสังกณิครนรี จากพญานันโทปนันทนาคราช จากท้าวพกาพรหม เป็นชัยชนะที่พระพุทธองค์ทรงได้มาซึ่งอิทธิปาฏิหาริย์ และด้วยอำนาจแห่งบารมีธรรมโดยแท้ ผู้ใดได้สวดไว้เป็นประจำทุกวันจะมีชัยชนะ มีความเจริญรุ่งเรืองตลอดกาลนาน มีสติระลึกได้ จะตายไปก็ไปสู่สุคติภูมิ

ขอให้ญาติโยมสวดพาหุงมหากากันให้ถ้วนหน้า นอกจากจะคุ้มตัวแล้ว ยังคุ้มครอบครัวได้ สวดมากๆ เข้า สวดกันทั้งประเทศ ก็จะทำให้ประเทศนี้มีความรุ่งเรือง জনคนพาลสันดานหยากก็แก้โยไปอย่างถ้วนหน้า

“มหาสุทินนิมิต”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวิมล แสงชัยรัตน เทศนิก สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๔๐ x ๑๕๐ ซม.

ไม่ใช่แค่พระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเท่านั้น ที่พบความหัตถ์จรรยของบทพาทูมหากา แม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อตีเมืองจันทบุรีได้แล้ว ก็ทรงเห็นว่าสงครามกู้ชาติต่อจากนี้ไปจะต้องหนักหนาและยืดยาว จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างยอดธงแบบศรีอยุธยาขึ้น แล้วนิมนต์พระเถระทั้งหลายมาสวดบทพาทูมหากาบรรจุไว้ในองค์พระ และพระองค์ก็ทรงเจริญรอยตามพระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ด้วยการเจริญพาทูมหากา จึงทรงบันดาลกู้ชาติได้สำเร็จ

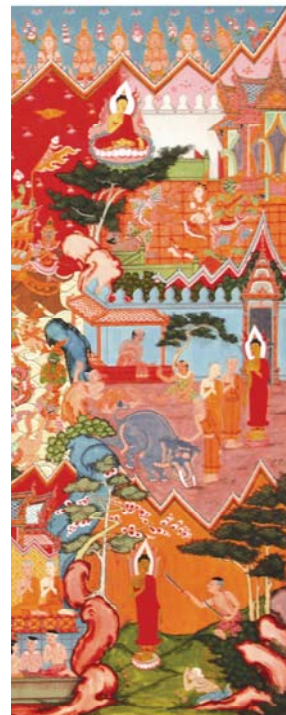
สวดพาทูมหากากันได้ทุกบ้าน สวดให้ได้มากๆ จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง สวดพาทูมหากานั่นแหละมงคลชีวิต

พระธรรมโกศล (หลวงพ่อทอง)

“พุทธะชัยมงคลอุฎฐกคชา หมายเลข ๑”

จิตรภาพจากบทสวดพาทูม เขียนภาพโดย อาจารย์อดุลย์ รามแก้ว เทศนิก สีฝุ่นปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๑๘ x ๑๔๘ ซม.

บทที่ ๑

ชัยชนะต่อพญามาร
ผู้ขวางกั้นการตรัสรู้

พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง
ครีเมชะลึง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
ทานาภิรมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันตะชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคลานิ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับพญามารผู้มีฤทธิ์
สามารถเนรมิตแขนได้ตั้งหนึ่งพัน แต่ละข้างถืออาวุธครบมือ ชีข้างครีเมชะล
มาพร้อมกับเหล่าเสนามาร ให้อ้อมกอดกึ่งนำสะพรั่งกลว
ทรงพิชิตพญามารและเสนาทิ้งหลาย ด้วยวิธีอธิษฐานถึงทานบารมี
ด้วยเดชของศัพพะผู้พิชิตมารนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

เจ้าชายสิทธัตถะรัชทายาทแห่งพระนครปิลพัตทรงดำรงออกผนวช หลังจาก
ทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง ๔ อันได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช ด้วยพระ
ปัญญาบารมีที่ทรงบำเพ็ญมา พระองค์จึงเกิดความสลัดสังเวชในพระทัยว่า

“แม้แต่ตัวเราก็จักต้องแก่ ต้องเจ็บ และต้องตายอย่างนี้หรือ ความเป็นเช่นนั้นเป็น
ทุกข์แท้หนอ แล้วเราจะทำเช่นไรจึงจะพ้นความเป็นเช่นนั้นไปได้เล่า”

แม่พญา-มารา-ธิดาเจ้า	จะร้อนร่ำ เนรมิต ถึงพันแสน
ถืออาวุธ ครบมือ ทะลวงแดน	พร้อมด้วยแสนย เสนา มาประจัญ
แล้วหาญทรง คชสาร ตรีเมฆ	รณเล็ก ให้อ้อม ก้องสนั่น
เข้าแควดล้อม มุนิ หมายกีดกัน	ทำลายขวัญ ให้หนี หลีกไป
ด้วยเดช อาณาพ ทระสุมพุทธ	ธ วิสุทธิ มุนิ ฤดีใส
ทรงชนะ พญามาร ผู้เกรียงไกร	ด้วยดวงใจ เปี่ยม ทาน-บารมี
ขอพองท่น จงมี ชัยมงคล	ทั่วสากล ดลพร้อม ด้วยสุชี
ด้วยอำนาจ แห่ง ทาน-บารมี	ธรรมวิธี แห่งพระ พิชิตมาร.

ครั้นเมื่อพระองค์ทอดพระเนตรเห็นนักบวช ผู้มีความสงบเป็นปกติ เป็นผู้ประพฤติ
สุจริต กาย วาจาและใจ เป็นผู้ไม่เบียดเบียนแล้ว จึงทรงดำริว่า

“ปกติสิ่งที่เกิดขึ้นย่อมมีของแก่กันอยู่มิใช่หรือ มีชาวก็มีค้ำ มีสว่างก็มีมืด มีดีก็มีชั่ว
ฉะนั้นเมื่อมีเกิดก็ต้องมีไม่เกิด การทำให้งกพชาติสิ้นไป จึงจะพ้นจาก ความเกิด ความแก่
ความเจ็บ และความตายได้”

ดำริเช่นนี้แล้วจึงทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะแสวงหาหนทางแห่งความหลุดพ้น

พระยามารรู้พระทัยของพระองค์ จึงขัดขวางพระพุทธองค์มิให้สำเร็จประโยชน์

“เหตุไฉนพระองค์จึงทรงดำริที่จะออกผนวชเล่า ควรจะอยู่ครองราชสมบัติ เสวย
ความสำราญให้สมปรารถนา ก่อน จะทรงผนวชให้ทรงลำบากทำไม ทรงมีพระชายาที่แสน
ห่วงใยรักใคร่ในพระองค์และมีพระโอรสที่กำลังน่ารักมิใช่หรือ”

แต่ด้วยพระโพธิสัตว์มีพระทัยแน่วแน่มิในการบำเพ็ญบารมีเพื่อบรรลุธรรมที่ทำให้ถึง
ความหลุดพ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย จึงมิได้พะทัยในคำ
ทักท้วง แม้พระยามารจะเกลี้ยกล่อมอย่างไรก็ตาม ก็มิทำให้พระองค์ทรงไขว่ไขวในสิ่งจะ
บารมีที่ตั้งพระทัยไว้

พระยามารใช้ความพยายามมากขึ้น เพื่อขัดขวางมิให้เจ้าชายสิทธัตถะทรงผนวช

“หากพระองค์ไม่ทรงผนวช พระองค์มีพระประสงค์สิ่งใดจึงได้สิ่งนั้น”

เจ้าชายสิทธัตถะจึงกล่าวตรัสตอบไปว่า

“เป็นเช่นนั้นหรือพระยามาร”

พระยามารได้ใจจึงตอบไปว่า

“ข้าพเจ้าสามารถเนรมิตให้พระองค์สมประสงค์ได้ทุกอย่าง”

พระองค์จึงตรัสตอบว่า

“เจ้าให้เราไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ ไม่ต้องตายได้หรือไม่เล่า ถ้าเจ้าให้เราไม่ได้ เจ้าจง

หลีกเลี่ยงเกิด”

พระยามารนิ่งงันไปพักใหญ่ จากนั้นจึงกล่าวอย่างคั่นเคืองว่า

“นับแต่บัดนี้ต่อไป ข้าพเจ้าจักหาโอกาสทำลายพระประสงค์ของพระองค์ให้จงได้”

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะทรงผนวชตามพระประสงค์แล้ว ทรงเข้าไปศึกษาในสำนักของ
อาฬารดาบส กาลามโคตร และอุททกดาบส รามบุตร สามารถปฏิบัติผ่านระดับสูงสุด จน
หมดสิ้นความรู้ของอาจารย์ทั้งสอง แต่พระองค์ทรงพบว่าการศึกษาปฏิบัติเช่นนั้นมิใช่หนทางแห่ง
ความหลุดพ้น จึงอำลาอาจารย์ มุ่งหน้าสู่อุรุเวลาเสนานิคม ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา เพื่อ
แสวงหาหนทางตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ณ ที่แห่งนั้น พระองค์ทรงดำริว่า

“ที่นี่เป็นสถานที่วิเวกเหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรของเรา”

พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกริกิริยา คือ การบำเพ็ญเพียรด้วยอุบายวิธีต่างๆ ด้วยการ
ทรมานพระวรกายโดยเอาชีวิตเข้าแลก ซึ่งเป็นความเชื่อแบบพราหมณ์ในสมัยนั้น ว่าเป็นวิธี
ที่จะเข้าถึงซึ่งความพ้นทุกข์ได้

พระองค์ทรงแสวงหาทางหลุดพ้นจากทุกข์ด้วยการทรมานตนเอง เช่นนั้นนานถึง ๖ ปี
ทรงบำเพ็ญทุกริกิริยาแสนสาหัสเกินปกติที่มนุษย์ทั่วไปจะอดทนได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังมิทำให้
พระองค์ค้นพบหนทางที่จะหลุดพ้นจากทุกข์ได้ พระปัญญาจึงเกิดแก่พระองค์ว่า หนทาง
แห่งการทรมานตนอย่างที่สุดเพื่อให้ถึงซึ่งความพ้นทุกข์นี้ คงไม่สามารถทำให้บรรลุธรรมได้
ทรงรำลึกได้ดังนั้นแล้ว อุปมา ๓ อย่าง จึงบังเกิดขึ้นในพระทัยของพระองค์

“ไม่สดอยู่ในน้ำ ไม่สดอยู่บนที่แห้ง และไม่แห้งอยู่บนที่แห้ง หากต้องการสี่ให้เกิดไฟ
จะต้องเป็นไม้แห้งที่อยู่บนที่แห้ง ไม่ใช่ไม้สดที่อยู่ในน้ำ หรือแม้ไม่สดอยู่ที่แห้ง”

หมายถึง ผู้ที่แสวงหาโมกขธรรม ถ้ายังมีจิตใจจมอยู่ด้วยกาม คือกายและจิตยังติดใน
รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ก็เหมือนกับเอาไม้สดมาเสกกัน ไม่มีทางเกิดไฟได้ แต่ในทาง
กลับกัน หากบำเพ็ญธรรมที่เสวยทุกขเวทนาอย่างเคร่งครัด ด้วยความเพียรอย่างที่สุด ก็ไม่

สามารถทำให้เกิดปัญญาอันรู้แจ้งได้เช่นกัน การประพฤติธรรมนั้น ต้องไม่ตั้งและไม่หย่อน
จนเกินไป เปรียบเสมือนสายพิณที่ซึงดีจึงไปอาจทำให้ขาดได้ แต่หากซึงหย่อนเกินไปเสียง
ที่ได้ก็ไม่ไพเราะ เมื่อใดซึงได้พอดีพอดีไม่ตั้งไม่หย่อน ก็จะทำให้เสียงของพิณนั้นกังวาน
ไพเราะจับใจ

ในคืนก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้ได้ทรงสุบินเห็นนิมิต ๕ ประการ คือ

๑. พระองค์ทรงบรรทมราบ พระเศียรหนุนบนภูเขา พระหัตถ์ทั้งสองข้างจดมหาสมุทรทั้ง
ทิศใต้และทิศเหนือ ในความฝันครั้งนี้ จะแสดงถึงความตรัสรู้อันยิ่งใหญ่ของพระองค์ที่จะแผ่
พระศาสนาไปจากเหนือจดใต้ เป็นการแผ่พระศาสนาอย่างกว้างขวางไปทั่วทุกสารทิศ

๒. ดับไม้ขึ้นที่กลางพระนาภี มีความหมายว่า พระองค์จะได้รู้ปริยธรรมองค์ ๘ ประการ
เกரியงไกร พระศาสนาจะเจริญงอกงามสูงชันตั้งแต่มนุษย์โลกจนถึงพรหมโลก

๓. มีหนอนหัวคำคำสีขาวพากันมาใต้คอมขอนโพพระซ่งและพระบาทของพระองค์ ข้อ
นี้มีความหมายว่า ต่อไปจะมีอุบาสก อุบาสิกา บัณฑิตชนชาว ปฏิบัติธรรมเพื่อขออนุสดุดับ
ซิมมสธรรมะจากพระพุทธองค์

๔. นกสีต่างๆ พากันมาบินรุมล้อมพระบาทของพระองค์แล้วกลายเป็นสีขาวไปทั้งหมด
หมายความว่า คนต่างชั้นวรรณะไม่ว่าจะเป็นวรรณะกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร หาก
ปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระองค์ก็จักทำให้จิตบริสุทธิ์เสมอกันทุกวรรณะ

๕. พระองค์ดำเนินลุยไปในกองอุจจาระที่เป็นภูเขาใหญ่ แต่อุจจาระนั้นมิได้ทำให้พระองค์
เปอะเปื้อนแม้แต่น้อย หมายความว่า ต่อไปลาสิกขาการจะบังเกิดแก่พระองค์แต่พระองค์
มิได้ทรงยินดีในสิ่งเหล่านั้น

ในรุ่งอรุณแห่งวันวิสาขปุณณมี คือ วันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ หลังจากที่ได้เสวย
ข้าวสุกปายาสของนางสุชาดา อิดีของเศรษฐีประจำหมู่บ้านอุรุเวลาเสนานิคม แล้วจึงเสด็จ
ไปทรมิฝั่งน้ำเนรัญชรา ทรงอธิษฐานด้วยพระทัยที่มุ่งมั่นว่า

“ถ้าเราจักได้เป็นพระพุทธเจ้าในวันนี้ ขออาตมึงลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป แต่ถ้า
หากมิได้เป็น ขออาตมึงลอยไปตามกระแสน้ำเกิด”

แล้วทรงวางลาดลงบนกระแสน้ำ ทันทีที่ถาดนั้นถูกวางลงสู่กระแสน้ำ ถาดนั้นก็
ค่อยๆ ลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไปจนถึงวังวน แล้วจึงจมลงสู่ท้องน้ำในที่สุด

ความปิติบังเกิดในพระทัยอย่างเปี่ยมล้น ด้วยเป็นนิมิตหมายให้รู้ว่า พระองค์จัก
สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ด้วยการทวนกระแสแห่งกิเลส ไม่ปล่อยจิตใจให้ไปเป็น
ทาสแห่งตัณหาอุปการ จึงจะพบกับความเป็นอิสระที่แท้จริงแห่งจิตที่ถูกอวิชชาห่อหุ้มไว้

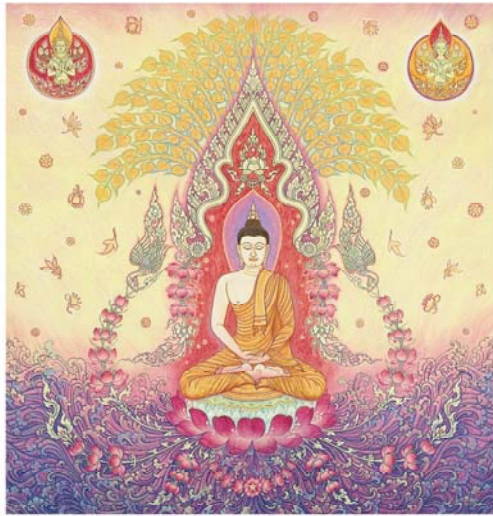
ครั้นเวลาเย็นพระองค์เสด็จไปยังต้นพระศรีมหาโพธิ์ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ทรงนำ
หญ้าที่รับมาจากโสณภิกษุภราหมณ์ที่ได้น้อมถวายไว้ในระหว่างทางมาปูลาดเป็นอาสนะ ทรง
ประทับนั่งคู่บัลลังก์ ผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก และทรงตั้งมหาปณิธานว่า

“แม้เนื้อและเลือดในกายเราจะเหือดแห้งไป เหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูกก็ตามที่
ตราปใดที่เราจะมีได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เราจะไม่ลุกขึ้นจากบัลลังก์นี้เป็น
อันขาด”

ครั้งนั้น พญาวสวัตติมารได้อินเสียงแห่งเวทวาททั้งหลาย แซ่ซ้องร้องสาธุการ เมื่อ
ได้ชมโพธิสมภารมีแห่งพระโพธิสัตว์เจ้าว่า

“สาธุ สาธุ พระองค์จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแน่แท้”

พระยามารถูกความริษยาเข้าครอบงำ จึงประกาศแก่หมู่เสนามารทั้งหลายว่าจะทำ
ศึกกับเจ้าชายสิทธัตถะ เพื่อขัดขวางการตรัสรู้ของพระองค์พระยามารได้ระดมขบวนทัพ
เสนามาร มีจำนวนประมาณมิได้ เห็นไกลไปจนสุดขอบฟ้า บางพวกมีกายแดงหน้าเขียว บาง
พวกมีกายเหลืองหน้าขาว บางพวกมีกายขาวหน้าเหลือง บางพวกมีกายดำหน้าขาว บาง
พวกมีศีรษะเป็นช้างกายเป็นมนุษย์ บางพวกมีศีรษะเป็นมนุษย์กายเป็นช้าง บางพวกมีกาย
เป็นโคมีศีรษะเป็นเสือ บางพวกมีศีรษะเป็นควายมีกายเป็นราชสีห์ บางพวกมีกายเป็นกามิ

“พุทธานุภาพแห่งทวารบาล”

เขียนภาพโดย อรรชกร แก้วโสมนัส เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ ซม.

ศิริพระเป็นแรง มารบางพวกมีสรรพพิษเต็มกายแผ่พังพานออกมาทางหูและศิริพระ บางพวก เนมิตหน้าตามีสวตลายเหมือนสัตว์เลื้อยคลานต่างๆ บางพวกมีขนเต็มกาย บางพวกมีเขี้ยว ยาวมีมือหลายมือ บางพวกมีกายใหญ่ศิริพระเป็นควายตาเป็นจระเข้ บ้างทำหนามนิ้วควมวด ข้างเลื้อยเลื้อยคาไปมา บ้างก็แยกเขี้ยวคำรามดั่งกิ้งกือ บ้างก็ตอกขวิด บ้างก็กระโดดโลด เต้นไปมา บ้างก็แลบลิ้นปลิ้นตา บ้างก็ทะเลาะกัน บ้างก็จับพวกอื่นกิน ชูลมุนวุ่นวายสับสน และน่าสะพรึงกลัวยิ่งนัก

กองทัพมารส่งเสียงดังกึกก้องจนพื้นพสุธาแทบจะถล่มหลาย ลมพัดกรรโชกรุนแรง ต้นไม้ใหญ่ถูกโค่นด้วยแรงลม เมฆเคลื่อนตัวต่ำ ฟ้าแลบแปลบปลาบเป็นระยะๆ มหาสมุทร อันเรียบสงบได้ก่อตัวเป็นคลื่นยักษ์ ชัดเข้าหาฝั่งระลอกแล้วระลอกเล่าอย่างหนักหน่วง รุนแรง ฝ่ายพระยามารนิรมิตแขนได้ตั้งพันพร้อมคัสตราวุธครบมือ ก้าวขึ้นสู่ข้างศรีเมฆะอัน สูงร้อยห้าสิบโยชน์โดยประมาณ พวกเสนามารอันเป็นทหารกองหน้าเดินเบียดเสียดไต่ห้อง ดังกึกก้องไปทั่ว พร้อมกระเท็บเท้าเป็นจังหวะ ส่วนกองทัพที่อยู่ด้านหลังของข้างศรีเมฆะก็ เบียดเสียดตามกันมา พระยามารประกาศแก่เสนามารให้ยกทัพไปสู่ต้นพระศรีมหาโพธิ์ และ กำชับว่า

“พวกเจ้าจงประหารชีวิตลัทธิธุดะอย่าให้เนิ่นช้า แล้วจงตัดคอมให้ข้าให้จงได้”

เหล่าเทพดาผู้แวดล้อมพระโพธิสัตว์เจ้าในครั้งนั้น เกิดความกลัวฤทธานุภาพแห่ง พระยามาร ต่างจึงหนีเอาตัวรอด ทั้งพระโพธิสัตว์ไว้เพียงลำพัง

พระยามารได้ยกทัพโยธามาปรากฏเฉพาะพระพักตร์ สิ่งให้เหล่ามารทั้งหลายเข้าไป ประหารเอาชีวิตของพระโพธิสัตว์มาได้ ได้ เหล่าเสนามารได้ฟังคำสั่งเช่นนั้นจึงเคลื่อนพลเข้าไป ใกล้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ บางพวกก็สั่งให้พวกโน้นพวกนี้เข้าไป พุดจาแก่งกาจแต่ในใจกลับ ครั่นคร้ามในบารมีแห่งพระโพธิสัตว์ยิ่งนัก อุปมาเหมือนแมลงวันไม่สามารถบินเข้าไปใกล้ ก้อนเหล็กแดงได้

พระมหาโพธิสัตว์ทอดพระเนตรเห็นพวกพลเสนามารตั้งขบวนทัพมาประหนึ่งว่าจะ ย่ำยีพระองค์ให้เป็นจุณ จึงทรงดำริในพระทัยว่า

“เรานี้เมื่อแรกเสด็จออกจากนครกบิลพัสดุ์ หนูเหวตมาช่วยอภิบาลบำรุงรักษาแห่ง ห้อมล้อมทั้งซ้ายขวาหน้าหลัง บัดนี้หนูเหวตากลัวตายพากันเกล็ดหนีไป มีแต่เราเพียงลำพัง มิได้เห็นผู้ใดที่จะเป็นที่พึ่งอาศัยได้ เว้นแต่บารมีสามสิบทัศนั้นแล จักเป็นที่พึ่งแก่เราได้”

เมื่อทรงดำริเช่นนั้น จึงทรงระลึกถึงบารมีทั้งหลายที่ทรงบำเพ็ญมาว่า

“เรานั้นได้บำเพ็ญบารมีทั้ง ๑๐ ประการ คือ ให้ทาน รักษาศีล ออกบวรพรา ประกอบด้วยปัญญา มีความเพียร ชันติ สัจจะ อธิฐาน เมตตา และอุเบกขา โดยบำเพ็ญถึง ๓ ชั้น คือ ทศบารมี ทศอุปบารมี ทศปรมัตถบารมี ขอให้บารมีที่เราได้บำเพ็ญมาแล้วจงได้ ปกป้องคุ้มครองเรา”

ดังนั้นแล้ว บารมีธรรมเหล่านี้และแม้บารมีธรรมเหล่านี้ก็มาห้อมล้อมพระองค์

ส่วนเสนามารที่พนักได้ขัดอาวุธที่ตัวถืออยู่มีก้อนศิลาบ้าง สากบ้าง หอกบ้าง ชัด เข้าไปที่ ต้นพระศรีมหาโพธิ์ แต่อาวุธทั้งหลายเหล่านั้น ได้กลับกลายเป็นดอกไม้บานาชนิด ร่วงหล่นเต็มพื้นโดยรอบต้น

พระยามารเห็นเช่นนั้นก็ยิ่งโกรธมากขึ้น และคิดครั่นคร้ามอยู่ในใจว่า

“เราและเหล่ามารกระทำอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ก็มิอาจจะทำลัทธิธุดะให้สะอึกใจได้ แม้แต่น้อย”

เหตุการณ์นั้นทำให้พระยามารเคืองแค้น ได้กระทำอิทธิฤทธิ์ต่างๆ มีอาวุธทั้งเก้า ประการบันดาลให้พุ่งสู่ต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่พระมหาโพธิสัตว์ประทับอยู่ และ บันดาลให้เกิด ลมพายุที่หนักหน่วงรุนแรงสุดจะหาสิ่งใดต้านทานไว้ได้ แม้ภูเขาที่ใหญ่มีประมาณโยชน์ หนึ่งบ้าง สองโยชน์บ้าง ก็ถูกทำให้หินทรายย่อยยับไปในพิภพตา แล้วบันดาลห่าฝนเป็นคัสตรา บ้าง เป็นก้อนศิลาใหญ่บ้าง มีกรวดทรายบ้าง มีเปลวไฟบ้าง มีหอกแหลมบ้าง ชัดตรงเข้าสู่

พระองค์ก็กระลอกแล้วระลอกเล่า

บรรดาคัสตราวุธนั้นเมื่อเข้ามาใกล้ ก็มิอาจทำอันตรายพระโพธิสัตว์ได้ หากกลับ กลายเป็นเครื่องสักการบูชา เป็นดอกไม้บ้างของหอมบ้าง หล่นลงมาจากเต็มรอบต้นพระศรี มหาโพธิ์แล้วอันตรธานไป

ฝ่ายพระยามารเมื่อเห็นเช่นนั้น ความโกรธก็ยิ่งเพิ่มทวีขึ้นอย่างหาประมาณมิได้ จิตใจมอดไหม้ด้วยไฟโทสะ แต่เมื่อไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็จักต้องเอาด้วยกล จึงกล่าวถ้อยคำอัน พยาบาทต่อพระโพธิสัตว์ว่า

“ดูกองลัทธิธุดะ เหตุใดเจ้าจึงมานั่งอยู่เหนือบัลลังก์ของข้า”

ด้วยเมตตาบารมีแห่งพระโพธิสัตว์ที่สะสมไปเป็นอเนกชาติ จึงมีพระสติมีได้ทรงโกรธ ตอบพระยามารแต่อย่างใด กลับกล่าววาทที่ประกอบด้วยพระเมตตาแก่พระยามารว่า

“ท่านกล่าวว่าบัลลังก์นี้เป็นของท่าน ดูก่อน พระยามาร รัดบัลลังก์นี้จะบังเกิดมีแต่ กาลก่อนก็หาไม่ แต่บังเกิดด้วยอนุภาพบารมีแห่งเรา อันมีทานบารมีเป็นต้น เราได้ให้ทาน แก่คนยากจน มีน้ำใจเสมอไม่ว่าเพื่อประโยชน์ที่จะสร้างบารมี แม้แต่ภรรยาและบุตร เราได้สละ เป็นทานบารมีมาแล้ว ส่วนชีวิตเราก็สละเพื่อทานบารมีตลอดมาแล้วในกาลก่อน เราสร้าง ให้อุญจณาชำนานรรมได้สละสยกับแสนมหาปี บัลลังก์นี้จึงไม่สมควรแก่ท่านเลย พระ ยามาร ท่านเป็นผู้มีใจพยาบาทข้าศึก บัลลังก์นี้จึงสมควรแก่เราผู้กล่าวคำสัตย์นี้ มิใช่ท่าน”

ฝ่ายพระยามารทนฟังไม่ได้จึงร้องออกไปว่า

“ลัทธิธุดะ เจ้าอย่าพูดอวดอ้างให้มากนัก ใครเป็นพยานให้กับเจ้าได้ บัลลังก์นี้เป็น ของข้าต่างหาก”

กล่าวดังนั้นแล้ว พระยามารจึงหันไปยังเหล่าเสนามารพร้อมกล่าวว่า

“ใช้ไหมพวกมารทั้งหลาย”

เหล่าพวกมารทั้งหลาย ผู้กลัวในฤทธิ์ของพระยามารจึงพร้อมใจกันตอบว่า

“ใช่ ใช่ แล้วท่านพระยามาร”

พระโธสถิตว์ทรงกล่าวว่า

“คำเรากล่าวนั้นเป็นคำสัตย์จริง แต่ตัวท่านนั้นย่อมแกล้งกล่าวมุสาด้วยอุบายล่อลวงต่างๆ ทั้งยอมเบียดเบียนผู้อื่นและแม้แต่สัตว์ทั้งปวง มีสภาพพยาบาทรอน้ำ”

เมื่อพระโธสถิตว์ตรัสจบ พระยามารไม่รีรอได้ขว้างจักรารวาทังจะประหารพระองค์ให้สิ้นชีวิต ครั้นนั้นพระองค์ทรงปิดพระเนตรลง จักรารวาทนั้นแลได้กลับกลายเป็นม่านเพดานดอกไม้ เหล่าเสนามารบางพวกเห็นเป็นเช่นนั้นก็ตกใจกลัวในพุทธานุภาพแห่งพระองค์ ได้พากันแน่นหนึ่ เบียดเสียดกันอลหม่าน ภูเขาป่าไม้ราบพินาศไปมิใช่น้อย

พระบรมโธสถิตว์จึงกล่าวกับพระยามารว่า

“ดูก่อนพระยามาร ตัวเรานี้หาพยานมิได้ ไม่เห็นผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งจะเป็นสักขีพยานในครั้งนี้ได้เลย เห็นมีแต่นางพระธรรณีนั่นแล ที่จะมาเป็นสักขีพยานแห่งเราได้”

ทันทีที่สิ้นเสียงพระโธสถิตว์ แผ่นดินก็เกิดสั่นไหวเสียงดังสั่นสะเทือนกึกก้องไปทั่วแผ่นดินได้แยกออกเป็นสองส่วน เหล่ามารบางพวกตกลงสู่พื้นปรุที่ที่แยกออก ปรากฏแสงสว่างพวยพุ่งขึ้นมาเป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก นางพระธรรณีได้ปรากฏให้เห็นเป็นครุณีพนมมือลอยขึ้นเหนือทูลมาปรากฏเฉพาะพระพักตร์แห่งพระบรมโธสถิตว์

นางพระธรรณีได้กล่าวว่า

“ข้าแต่พระมหาบุรุษเจ้าผู้ประเสริฐ ข้าพระพุทธเจ้านี้ได้ทราบสิ้นอยู่แล้วทุกประการว่าพระองค์ได้ทรงบำเพ็ญบารมีมาเป็นเวลาช้านานแต่กาลก่อน ข้าพระพุทธเจ้าได้ก้มเศียรเกล้ากราบเข้าประคองรองรับน้ำที่พระองค์ทรงกรวดน้ำสู่พื้นปรุที่ ด้วยทานบารมีที่พระองค์ทรงกระทำแล้ว ทานบารมีนี้คงจะพอเป็นพยานให้ประจักษ์แก่พระยามารได้ ข้าแต่พระโธสถิตว์เจ้า ข้าพระพุทธเจ้าจะปิดเกศา ยังน้ำแห่งทักษิณาทให้ปรากฏ ณ บัดนี้”

ทันใดนั้นเอง ปรากฏน้ำไหลจากเกศาของนางพระธรรณีเอ่อล้นจนท่วมปรุที่ พัดพา

เหล่าเสนามารให้พินาศย่อยยับไป บางพวกตะเกียกตะกายปีนป่ายขึ้นขึ้นกัน บางพวกลอยไปตามน้ำ บางพวกก็จมลงสู่ที่นั่น ศัสตราวุธต่างๆ ลอยไปตามกระแสน้ำ ส่วนช้างครีเมฆของพระยามารนั้นตกใจเสียหลักทรุดลอยหลังไป พระยามารเห็นเช่นนั้นจึงเกิดความสลดใจ คลายความเห็นผิด เห็นประจักษ์แจ้งแก่ใจว่า

“แม้อำนาจแห่งทานบารมียังมีคุณวิเศษถึงเพียงนี้”

จึงอภิวาทประณตน์อ้อมเกล้านมัสการแก่พระมหาโธสถิตว์เจ้า ณ บัลลังก์แห่งช้างครีเมฆละนั้นด้วยคาถาว่า

“นโม เต ปุริสุตตม สเทวสุมโหโลกสมิ

นคธิ เต ปาฏิปุคฺคโล ตูว พุทฺโธ ตูว สดธา

ตูว มารากิภูมฺนิ ตูว อนุสเย เตโธ

ติณโณ คาเรสิ มํ ปุชฺชติ”

ข้าแต่พระมหาบุรุษผู้สูงสุดในโลกนี้และเทวโลก

ข้าพเจ้าขอบน้อมแด่พระองค์ผู้ไม่มีที่เปรียบได้

พระองค์ทรงเป็นพระพุทฺธะ (ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน)

พระองค์ทรงเป็นศาสดา พระองค์ทรงเป็นพระสมุณิผู้ทรงข่มมาร

พระองค์ทรงเป็นผู้ฉลาดในการกำจัดกิเลส

พระองค์ทรงเป็นที่พึ่งซึ่งข้าพเจ้าให้ดำรงอยู่ได้

“ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงศักดิ์ พระองค์ทรงประกอบไปด้วยคุณวิเศษหาประมาณมิได้ ทรงประกอบด้วยความบริสุทธิ์พร้อมด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ข้าพระพุทธเจ้า

“พุทธบูชา”

เขียนภาพโดย สุรินทร์ ศรีสังข์งาม เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๙๐ x ๑๘๐ ซม.

ขอนมัสการ พระองค์บังเกิดเป็นพระพุทธเจ้าในกาลเมื่อใด ของทรงพระเมตตาแก่ข้าพระพุทธเจ้าด้วยเถิด”

ครั้นถาบันมัสการดังนั้นแล้ว จึงอภิวาทสวดสวดของตน อันได้แก่ สวรรค์ชั้นหก ที่มีชื่อว่า “ปรนิมมิตวสวัตติ”

เมื่อพระยามารและเหล่าเสนาทิ้งหลายกลับไปแล้ว เหล่าเทวดาที่รอดอยู่ที่นี่ก็แซ่ซ้องสาธุการ สรรเสริญพระโธสถิตว์ว่า

“พระสิทธิธิดะแม่เป็นมนุษย์ยังสามารถชนะเทพบุตรหนุ่มมาได้ ด้วยมือเปล่าไม่ต้องใช้ศัสตราวุธเลย พระโธสถิตว์นี้จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและจักเป็นพระศาสดาของมนุษย์และเทวดาทั้งหลายอย่างแน่นอน”

หลังจากนั้น สิ่งทั้งหลายก็เข้าสู่ภาวะปกติ ฟ้าที่มีมืดกลับแปรเปลี่ยนเป็นท้องฟ้าที่ทองแสงแห่งอาทิตย์ขณะจะอัสดง เสียงนกกร้องเรียกหากัน พระโธสถิตว์ประทับ ณ รัตนบัลลังก์ด้วยพระทัยอันมั่นคง ทรงเจริญฌาน ๑ ถึงฌาน ๔ จนจิตบริสุทธิ์ผ่องใสปราศจากนิวรณ์ เมื่อออกจากฌานแล้วจึงนั่งสมาธิไปเฉพาะหน้า จนได้บรรลุเพนวิสาขาสติญาณ ซึ่งทำให้พระองค์สามารถระลึกชาติต่างๆ ที่ถือกำเนิดมาได้ทั้งหมด ตั้งแต่ ๑ ขาติ ๒ ขาติ ๓ ขาติ ไปถึง ๑๐ ขาติ ๒๐ ขาติ ๓๐ ขาติ ไปถึง ๑๐๐ ขาติ พันชาติ แสนชาติ จนนับจำนวนชาติมิได้ ทำให้รู้แจ้งประจักษ์ชัดว่าได้เกิด ณ ที่โน้น มีชื่ออะไร มีโคตรและพรรณสีกายต่างๆ มีความสุขทุกข์อย่างไร มีอายุเท่านี้ มาจนชาติสุดท้ายนี้ แจ้งชัดสว่างแก่จิตทุกประการ ก่่าจัดอริยชา คือ ความไม่รู้ หรือโมหะ ให้พินาศไป ณ ปฐมยามคือยามต้นแห่งราตรีนั่นเอง

ลำดับนั้น ทรงมีพระประสงค์จะทราบซึ่งจุดและปฏิสนธิอุบัติแห่งสัตว์เหล่าอื่นๆ ที่ทั้งหลายไม่มีที่สุดไม่มีประมาณ จึงนั่งสมาธิไปเฉพาะหน้า ก็บรรลุถึงจุดอุปปาทญาณ ทำให้ทรงมีทิพยจักขุ พระองค์ทรงเห็นแล้วซึ่งสัตว์ทั้งหลายที่จุดและอุบัติขึ้น ทรงเห็นสัตว์ทั้งหลายทั้งทรมานและประณีต มีความสุขความทุกข์อย่างไรและเพราะเหตุไร ทรงหยั่งทราบแล้วซึ่งสัตว์

ทั้งหลายอันเข้าไปถึงสุขและทุกข์ตามสมควรแก่กรรม ทรงแจ้งประจักษ์ว่า สัตว์ทั้งหลาย เหล่านี้หนอ ได้ประกอบแล้วด้วยกายทุจริต วาจทุจริต มโนทุจริต ตีเตียนพระอรียเจ้า และมีมิจฉาทิฏฐิความเห็นผิด สมาทานซึ่งทุจริตมีฉันทิฏฐิเป็นที่ตั้ง ครั้นกายแตกเบื้องหน้าแต่ มรณะ ได้เข้าไปถึงซึ่งอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก กำเนิดเหล่านี้หนอ ได้ประกอบด้วยกายทุจริต วาจาทุจริต และมโนทุจริต ไม่ตีเตียนพระอรียเจ้า และเป็นผู้มีสัมมาทิฏฐิความเห็นชอบ ไม่ วิปริตจากมรรคผล สมาทานถือนั่นซึ่งสุจริตกุศลด้วยสัมมาทิฏฐิเป็นที่ตั้ง สัตว์เหล่านั้น ครั้น ทำลายขันธสิ้นชีพแล้ว ได้เข้าไปถึงสุคติโลกสวรรค์ พระองค์ทรงทำให้แจ้งแล้วถึงการเกิดของ หมู่สัตว์ทั้งหลาย หรือ การบรรลุจุติปตฺตญาณ ทรงกำจัดอวิชชา คือ ความไม่รู้ หรือโมหะ ณ มัชฌิมยาม คือ ยามกลางแห่งราตรี

พระมหาบุรุษเจ้าพร้อมด้วยปัญญา คือ การบรรลุญาณทั้งสองแล้ว ได้ก้าวล่วงข้าม ความสงสัยได้ทั้งในสันดานตนและผู้อื่น พระมหาบุรุษนั้นได้กระทำความสังเวชสลัดจิต ทรง ดำริว่า

“โลกคือหมู่สัตว์นี้หนอ มรณะถึงแล้วซึ่งความอยาก ย่อมเกิดด้วย แก่ด้วย มรณะ ทำลายขันธด้วย จุตีเคลื่อนจากภพด้วย อุบัติเข้าไปถึงภพถือเอาความเกิดอีกด้วย ก็แต่สัตว์ โลกมาถึงความอยากอยู่อย่างนี้ หารู้แจ้งประจักษ์ซึ่งความที่จะดับทุกข์ คือ ชรา มรณะนี้ให้ ออกไปเสียได้ไม่ อะไรรำหนอ ที่สามารถขับไล่ทุกข์ คือ ชรา พยาธิ มรณะ นี้ออกไปเสียได้ ก็จะทำให้หมู่สัตว์ทั้งหลายเข้าถึงความพ้นทุกข์ที่แท้จริงได้”

พระมหาบุรุษเจ้าทรงดำริแสวงหาปัจจัยแห่ง ชรา มรณะ ว่า เมื่ออะไรมีอยู่หนอ ชรา มรณะจึงมีอาศัย พระมหาบุรุษทรงทำในจิตโดยแยบคาย จนสามารถตรัสรู้ ด้วยปัญญาที่ทรง หยั่งรู้ถึงเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เรียกว่า ปฏิจตสมุปบาท อันเป็นต้นเหตุของการเวียนว่ายตายเกิด และปัจจัยที่ทำให้ชรา มรณะ ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่ สบายใจ ความคับแค้นใจ ทั้งเหล่านั้นได้ดับสนิทลง ด้วยพระปริชาทำให้รู้แจ้งชัดถึง นิโรธ

คือ การดับทุกข์สนิท อันเป็นสิ่งที่พระองค์ไม่เคยได้อินได้พิงมาก่อน

เมื่อทรงบรรลุธรรมอันแจ้งชัดนี้แล้ว จิตก็หลุดพ้นจากกิเลสทั้งหลาย เข้าถึงความ หลุดพ้น ไม่กลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป ด้วยอาสวกุชฌญาณ คือ ปัญญาแห่งความ หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เป็นวิชาที่ ๓ ทำให้พระองค์ได้บรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ หรือ ตรัสรู้หนทางแห่งการพ้นทุกข์ได้แล้ว ณ ปิณณมยัม อันเป็นยามสุดท้ายแห่งคืนวัน วิสาขะ

ลำดับนั้น หนึ่งโลกธาตุก็เกิดหวั่นไหวสะเทือนเลื่อนลั่นไปทั่วปฐพี เกิดแสงสว่างทั่ว โลกธาตุหาประมาณมิได้ ทำให้เกิดโกลาหลแตกตื่นในหมู่มนุษย์และเทวตามนุษย์บางพวก ต่างมุงดูแสงประหลาดนั้นแล้วอุทานออกมาว่า

“พวกเรา ดูนั่นสิ แสงประหลาดอะไรก็ไม่รู้”

บางพวกก็แสดงอาการดีใจ บางพวกก็ประกาศว่า

“โอ้ พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นแล้วในโลก ทรงเป็นพระบรมศาสดาเอกของโลก”

บางพวกก็มลงกราบน้ำตาไหลด้วยความปลื้มปิติ แสงนั้นสว่างสู่เทวานุภาพแห่ง เทพดาทั้งหลาย ซึ่งพากันอภิวาทประนมมโหรีน้อมเกล้าน้อมเศียรแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้านาม “โคตมะ” บันลือสรรเสริญสาธุการดังกึกก้องขึ้นไปตั้งแต่สวรรค์ชั้นที่ ๑ ไปถึงสวรรค์ชั้นที่ ๖ และส่งต่อไปจนถึงชั้นรูปพรหมทั้ง ๑๖ ชั้นฟ้า

บทที่ ๒

ชัยชนะต่อยักษ์ผู้โหดร้าย

เหิมลำพอง อาหะ-กะเยักษ์
ปราศอดทน ร้ายกว่า ทุณามาร
ด้วยเดช อำมาท พระสัมพุทธ
ทรงชนะ จอมเยักษ์ ใจกาลิ
แม้มั่นโรม รุกราน คืบยื่นรู่
ให้พ่าย ยักเข็นคน อนธพาล
ขอพองท่น จมขี ย่อมคล
ด้วยอำนาจ ชนตี-บารมี

กระดังหัก ดุดัน เหย้มโหดหาญ
สถิตฐาน ช่ายป้า อาหิ
ธ วัสุทธี กรุนย์ ภูติศรี
ด้วยวิธี ชนตี ทรมาน
ธ หมายมุ่ง สงเคราะห์ ล้ำสัตว์วันต์
ทรย่นกราน อดทน ท่นด้วยดี
ท่วสกล ดลพร้อม ด้วยสุ
ธรรมวิธี แห่งพระ พิษิตมาร

มาราติระกะมะภิชยนิตะสัพพะรัตติง
โหมรัมปะนาพะวะกะมัทตะมะถะยักขัง
ขันตีสุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลาณีฯ
สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับอาฬวกยักษ์
ผู้มีจิตใจกระด้าง หยาบช้า คุร้ายเหี้ยมโหด
ซึ่งได้ต่อสู้กันอยู่ตลอดคืน และรุนแรงยิ่งกว่าครั้งผจญพระยามาร
ทรงพิชิตพญายักษ์ ด้วยขันติวิธี คือ ความอดทน
ด้วยเดชของคัมภีร์พิชิตยักษ์นั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

สมัยหนึ่ง พระเจ้าอาฬวพิระราชาปกครองเหล่าพสกนิกรทั้งหลายในอาฬววันคร
พระราชอาพระองค์นั้นเสด็จออกประพาสป่าลำสัตว์ทุกๆ ๗ วัน เพื่อทรงกำจัดเสียงซึ่งโจรผู้ร้าย
เพื่อทรงกีดกันพระราชที่เป็นข้าศึก และเพื่อทรงออกพระกำลัง ทรงมีพระปรีชาในการยิงธนู

โดยหาผู้เทียบเทียมได้ยาก อีกทั้งยังอุดมด้วยพลังและความรวดเร็ว ตามปกติของ
กษัตริย์ ผู้จักต้องเก่งกาจด้านการรบ การทหารและศัสตราวุธ รวมทั้งความเด็ดขาดในการ
สั่งการ บัญชาการต่างๆ

อยู่มาวันหนึ่ง พระองค์ตรัสกับอำมาตย์ผู้ใกล้ชิดว่า

“ดูก่อนอำมาตย์ วันนี้เราจะออกประพาสป่าล่าเนื้อ ขอท่านจงเตรียมเสบียงและ
พลโยธาให้พร้อม และบอกกับเหล่าทหารผู้ติดตามด้วยว่า หากมีเนื้อพลบนี้นำไปทางผู้ใด
เนื้อตัวนั้นจะต้องตกเป็นภาระของผู้นั้น ขอพวกท่านจงอย่าได้ประมาท”

หลังจากพระองค์ทรงสั่งการได้ไม่นาน ขบวนล่าเนื้อของพระราชาก็เคลื่อนพลตรงไป
ยังแนวป่า ครั้นเสด็จมาถึงกลางป่า ได้ทอดพระเนตรเห็นภูมิประเทศอันเหมาะแก่การตกชุม
ล่าเนื้อ จึงตรัสสั่งให้เหล่าพลโยธาทั้งหลายตั้งค่าย ณ ที่นั้น

พระองค์ทอดพระเนตรเห็นทิวเขาสลับซับซ้อนสูงชัน มีเขามงคุดเขาสดใหม่
ชนสีน้ำตาลอ่อนสะท้อนกับแสงแดดราวับดูราวกับทองคำ จึงรับฉวยคันศรพร้อมจะล่าเนื้อ
ดังที่ทรงตั้งพระทัยไว้ และทรงให้สัญญาณกับเหล่าทหารพร้อมดรัสด้วยเสียงแว่นเบาว่า

“ทุกคน เตรียมตัวให้พร้อม และอย่าลืมกติกา”

จากนั้นเหล่าทหารพร้อมศัสตราวุธต่างภูกันปายล้อมเจ้าเนื้อเคราะห์ร้ายตัวนั้น
แต่ด้วยสัญชาตญาณ กวางหนุ่มสำเนียงในภัยที่คุกคามมาสู่ตน มันวิ่งหนีไปทางพระราชฯ
และหายเข้าป่าลึกไปอย่างรวดเร็ว แม้กระนั้นพระราชาก็มีทรงลศเลพระรับติดตามกวางนั้น
เข้าป่าไปแต่เพียงลำพังในทันที

กวางหนุ่มวิ่งไปสุดกำลังด้วยความรักและหวงแหนชีวิตของตน แต่ครั้นสิ้นระยะทาง
๓ โยชน์ก็หมดกำลังลง และคิดว่าตนนั้นปลอดภัยดีแล้ว จึงหยุดแวะกินน้ำ ณ ลำธารแห่งนั้น
ส่วนพระเจ้าอาฬวพิระกษัตริย์ทรงตามมาทัน ทรงนำสายธนูสุดพระพทาหา เพี้ยงเสียว
วินาทีที่แผลงศรออกไป เสียงลูกศรแหวกอากาศดังเพียงก้องพองจะทำให้เจ้ากวางนั้นรู้สึกตัว

แต่ก็สายไปเสียแล้ว เพราะทันทีที่มีรู้สึกถึงเสียงนั้น ครกพุ่งเข้าสู่จุดตายของมัน แม้ย่ำราว
กับถูกเสกด้วยมนต์ มันสะดุ้งเลือกถูถูกฟ้าผ่า ตะเกียกตะกายต่อไปได้เพียงไม่กี่ก้าวก็ล้ม
แน่นิ่งไป ริมลำธารนั่นเอง

แม้ว่าพระองค์ไม่ต้องการเนื้อกวาง แต่เพื่อให้สิ้นสงสัยว่า พระราชเจ้าจับกวางตัวนั้นได้
หรือไม่ ดำริดังนี้แล้วจึงตัดแบ่งกวางนั้นออกเป็นสองท่อน แล้วทรงหอบกลับไปยังพลับพลา
ระหว่างทาง ทรงทอดพระเนตรเห็นต้นไทรใหญ่ มีกิ่งก้านสาขาแผ่ใบเขียวชอุ่มปกคลุม
หนาแน่นกว้างขวางยิ่งนัก ลำต้นใหญ่โตผุดไปจากต้นไทรทั่วไป ธรรมชาติต้นไทรใหญ่นาคนี้
ย่อมเป็นที่พึงพิงของเหล่าสฤณชาติตลอดจนสัตว์ไพร่ใหญ่น้อยทั้งหลาย ทว่า บรรยากาศกลับดู
เจียมเจียมบ่วงวาง ไร้ซึ่งสิ่งมีชีวิตที่เข้ามาอาศัยร่วมงา

ในต้นไทรนั้น เป็นที่ตั้งวังมณแห่ง อาฬวกยักษ์ ผู้ได้รับพรจากท้าวเวสสุวรรณมหาราช
ให้สามารถจับกินคนและสัตว์ทั้งปวง ที่เข้ามาในอาณาเขตแห่งนั้นได้ในเวลาเพียงวัน

ขณะที่พระองค์ทรงเงยพระพักตร์ มองท้องฟ้าที่พระอาทิตย์ส่องแสงแดจ้าอยู่เหนือ
พระเศียร ฉลองพระองค์เปียกชุ่มไปด้วยพระเสโท ราวกับเพิ่งเสร็จจากสงคราม ทรงเหน็ดล่า
จากการหาบเนื้อ จึงดำริจะประทับพักผ่อน แล้วดำเนินไปประทับนั่งอยู่ ณ โคนต้นไทร

ทันใดนั้น ต้นไทรอันใหญ่โตน่าเกรงขามก็เกิดสั่นสะเทือน ใบร่วงกราวราวกับถูกลม
พายุ เทียงฮึดใจเดียว สิ่งมหัศจรรย์ก็ปรากฏเฉพาะพระพักตร์พระราชฯ ร่างใหญ่โตดำทะมึน
ดวงตาทั้งคู่ออกไป ขอบตาเป็นสีแดงเด่นชัด เขี้ยวแหลมยาวงอกโง้งง้างสีขางโผล่พ้นออกมา
นอกริมฝีปาก

พระราชาทรงได้สดทอดพระเนตรเห็นเจ้ายักษ์อย่างสามชุกเข้าใกล้อย่างประสงคร้าย
จึงทรงยกคันศรขึ้นโดยทันทีและทรงเหนี่ยวคันศรสุดกำลังแล้วจึงปล่อยลูกศรพุ่งตรงเป้าเข้าสู่
บริเวณหน้าอกอันเป็นที่ตั้งของหัวใจของอาฬวกยักษ์ แต่ครั้นนั้นก็มิอาจจะสร้างความระคาย
ใดๆ แก่ยักษ์ตนนั้นได้ เจ้ายักษ์ก็มีมือเข้านบริเวณที่ต่อนั้นแล้วจึงตำรามอมมาว่า

๓๘

ชัยชนะแห่งเทพยดา

“เจ้านุชย์หัวหัวใจ !! ครรเพียงเท่านั้นหาสามารถทำอันตรายใดๆ แก่เราไม่ วันนี้ข้างเป็นลาภของเราโดยแท้ที่เจ้าเข้ามาในอาณาเขตแห่งร่มโพธิ์นี้ เจ้าจะต้องพลีกายเป็นอาหารแก่เราในวันนี้ ย่ำ ย่ำ ย่ำ...”

อาฬวกยักษ์หัวเราะคำรามกึกก้องเสียงดังไปทั่วไพรสณฑ์ เหล่าสฤงฆาและสัตว์น้อยใหญ่ในละแวกใกล้เคียงตื่นตกใจหลบหนีออกจากบริเวณนั้นจนหมดสิ้น บรรดาภาคร้อนอบอ้าวกลับเย็นเยียบลงอย่างรวดเร็ว

พระราชพาหุหาวพระทัยยิ่งนักแต่ยังพอมิพระสติเหลืออยู่บ้าง จึงกล่าวขึ้นข้อเสนอให้แก่อาฬวกยักษ์ว่า

“ข้าก่อน ! ท่านผู้เป็นใหญ่ในป่า เรานั้นคือพระราชแห่งเมืองนี้ ท่านจงปล่อยเราไปเสียเถิด เราขอสัญญาว่าจะส่งมนุษย์มาเป็นอาหารของท่านทุกวัน”

“ท่านเป็นถึงพระราช จักทรงมีวเมาในความสะดวกสบายทั้งหลายในวัง แล้วจะทรงลืมเสียซึ่งสัญญานี้ ส่วนตัวข้ามิขอจำกัดสามารถกินมนุษย์และสัตว์ที่เข้ามาในอาณาเขตแห่งร่มโพธิ์นี้ในเวลาที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น นานที่ปีหนจึงจะมีเชื้ออันโอชะมาถึงข้า ฉะนั้นข้าไม่อยากจะเสียโอกาสงามๆ เช่นนี้ไป ข้าจะกินท่านเสียเดี๋ยวนี้แหละ”

มิทันจะสิ้นเสียง อาฬวกยักษ์ก็จับพระราชขึ้นมาไว้เบื้องหน้า พระราชจึงตรัสแก่อาฬวกยักษ์อีกครั้งว่า

“ขอให้ท่านจงไตร่ตรองให้ดี เราเป็นกษัตริย์ ครั้นแล้วย่อมไม่คืนค่า หากท่านกินเราในครั้งนี้ ท่านก็จะอัมพียงมือเดียว หากปล่อยเราไปท่านก็จะไดกินอัมพียงมืออีกหลายมือ”

“แล้วถ้าหากท่านไม่รักษาสัญญาละ” อาฬวกยักษ์ถามอีก

“หากข้าไม่ส่งอาหารให้ท่านในวันใด ท่านจงมากจับเราไปกินเสียวันนั้น”

อาฬวกยักษ์เห็นชอบตามนั้น จึงปล่อยพระราชกลับสู่พระนคร

๓๙

ชัยชนะแห่งเทพยดา

วันต่อมา หลังจากเสวยพระกระยาหารเช้าแล้ว พระราชาก็ตรัสเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้เสนาอำมาตย์ทั้งหลายฟัง อำมาตย์คู่พระทัยได้กราบทูลถามว่า “ข้าแต่สมมติเทพ พระองค์ทรงกระทำสัญญาโดยกำหนดระยะเวลาหรือไม่ พระเจ้าข้า”

“เปล่า! เราไม่ได้กำหนด”

“ข้าแต่สมมติเทพ พระองค์ทรงกระทำผิดพลาดเสียแล้ว เพราะปกติมนุษย์ทั้งหลายย่อมจะได้รับผลนั้นตามกาลที่กำหนดแล้วเท่านั้น แต่พระองค์ไม่ทรงกำหนดกาลดังนี้แล้ว ความเดือดร้อนทั้งหลายจึงเกิดขึ้นแก่เหล่าประชาราษฎร์ทั้งหมด แต่เอาเถิดพระเทวะ ขอพระองค์ทรงวางพระทัย ข้าพระองค์จักขอหาวิธีก่อนพระเจ้าข้า”

เหล่าเสนาอำมาตย์ประชุมกัน ณ พระตำหนักนั้น เพียงชั่วครู่จึงได้ข้อสรุปเห็นพ้องต้องกัน แล้วกราบทูลว่า

“ข้าแต่สมมติเทพ พวกข้าพระองค์เห็นสมควรจะนำนักโทษที่มีในเรือนจำไปเช่นสังเวทียักษ์ก่อน นักโทษเหล่านั้น วันใดเสียก็ต้องถูกประหารอยู่ดี พระเจ้าข้า”

พระราชพาหุหาวเห็นชอบ จึงมีพระราชโองการรับสั่งให้อำมาตย์ดำเนินกรันทให้

อำมาตย์จึงส่งสาสน์ไปยังพิศดี ให้ประกาศว่า

“วันนี้ พระเจ้าอยู่หัวทรงประทานอภัยโทษให้แก่ักโทษ ๑ คน ผู้ใดต้องการรอดชีวิต ผู้นั้นจงออกมาเสียบัดนี้”

เหล่านักโทษเมื่อได้ยินดังนั้นแล้ว ต่างรีบยกมือชูกันให้สลอน สับสนวนวายกันไปทั้งเรือนจำ ดังนั้นแล้วจึงได้ตัวนักโทษคนแรกออกมา ให้อาบน้ำบริโภคอาหารเสียก่อนแล้วมีรับสั่งให้นำมารับอาหารไปเช่นสังเวทียักษ์ ณ โคนต้นไม้ใหญ่กลางป่า

ฝ่ายอาฬวกยักษ์ เมื่อได้เห็นมนุษย์ถูกส่งมาพร้อมสำรับอาหาร ก็กระหิ้มยั้มย่องดีใจเป็นที่สุด พอนักโทษคนนั้นมาถึงโคนต้นไม้ ก็รีบมุดกายออกมา มีรูปร่างใหญ่โตน่าสะพรึงกลัว แล้วจับนักโทษนั้นโยนเข้าปาก ร่างของนักโทษนั้นแหลกเหลวลงไปในทันทีที่ทัน

๓๖

ธมมโง่งนแห่งเทพยดา

มันบดขยี้ลงดงเคียวก่อนเนย ริมฝีปากชุ่มไปด้วยเลือดสดๆ ไหลเยิ้มลงเป็นทาง มันตัวคั่นออกมาแลบเลียเลือดที่ริมฝีปากอย่างกระหาย รวาก็ไม่ได้ลิ้มรสอาหารชั้นเลิศมานาน

ชั่วขณะจิตอันเป็นวินาทีสยดสยอง ต่อหน้าเหล่าทหารที่คุมตัวนักโทษไปส่ง ทุกคนนั่งตะลึงขยิบตัวไม่ได้ไปชั่วขณะ แล้วเจ้ายักษ์ก็แผดเสียงหัวเราะคำรามกึกก้องสนั่นป่าอย่างสะใจ เหล่าทหารจึงได้สติกระเสือกกระสนวิ่งหนีลนลานกลับสู่พระนครอย่างสุดชีวิตพร้อมภาพติดตาอันสยดสยอง แล้วได้บอกเล่าให้เหล่ามิตรสหายของตนต่อๆ กันไปทั่วทั้งพระนคร

ชาวนั้นถูกใจจนแพร่หลายอย่างรวดเร็วว่า พระราชเจ้าโง่งนให้อภัยนักโทษ คนทั้งหลายจึงดเว้นจากโจรกรรมและอาชญากรรมทั้งปวง เรือนจำทุกแห่งว่างเปล่าปราศจากนักโทษ นักโทษเก่าก็หมดไป นักโทษใหม่ก็ไม่มี แล้วความก็ทราบถึงพระราช พระราชจึงเรียกประชุมเสนาอำมาตย์ แล้วตรัสแก่อำมาตย์ทั้งหลายว่า

“ดูก่อนอำมาตย์ เราได้รับแจ้งว่า ขณะนี้นักโทษในเรือนจำทั้งหลายหมดสิ้นเสียแล้วต่อไปเราจักหาใครส่งไปให้อภัยกินเล่า”

อำมาตย์ทั้งหลายปรึกษากัน แล้วกราบทูลว่า

“ข้าแต่สมมติเทพ พวกข้าพระองค์จะจัดส่งคนแก่ตามลำดับตระกูล ตระกูลละ ๑ คน เพราะคนแก่เหล่านี้ อยู่ได้อีกเพียงไม่นาน ก็จะถึงแก่กาลมรณะอยู่ดี พระเจ้าข้า”

“อย่าเลยท่าน เหล่าราษฎรทั้งหลายจักคัดค้านว่า พระราชพาหุหาวส่งบิดาของพวกเรามาตายของพวกเรา ปู่ของพวกเราไปให้อภัยกิน ขอพวาท่านอย่าได้ขบใจในข้อนี้เลย”

พวอำมาตย์จึงกราบทูลต่อไปว่า

“ถ้าอย่างนั้น พวกข้าพระองค์จะส่งเด็กทารกที่ยังแบเบาะอยู่ไปแทน เพราะจะได้ไม่มีใครมาทักท้วงว่า นิมารดาของเรานี้บิดาของเรา”

พระราชพาหุหาวเห็นชอบในข้อนี้ จึงทรงอนุญาตตามข้อเสนอ เด็กทารกทั้งหลายถูกจับไปเป็นเครื่องเช่นสังเวทียักษ์อาฬวกยักษ์ เหล่ามารดาและหญิงมีครรภ์ทั้งหลายต่างก็อพยพ

๓๗

ธมมโง่งนแห่งเทพยดา

หลบหนีไปอยู่เมืองอื่นเสียหมดสิ้น จนในวันหนึ่ง ทั่วทั้งพระนครก็หาทารกไม่ได้แม้สักคน

เหล่าอำมาตย์จึงกราบทูลพระราชว่า

“ข้าแต่สมมติเทพ บัดนี้ทหารทั้งหลายได้ถูกจับเป็นภิกษาของเจ้ายักษ์คนนั้นเสียหมดแล้ว เว้นแต่ อาฬวกมาร พระราชโอรสของพระองค์”

พระราชพาหุหาวตรัสว่า

“โอรสของเรา เราย่อมรัก แต่บุคคลที่จะรักผู้อื่นยิ่งกว่าตนนั้นไม่มี พงนี้พวกท่านจงนำไปเถิด แม้จะเป็นโอรสของเรา ก็จงรักษาชีวิตของเขาไว้”

เหล่าราชบุรุษทั้งหลายก็ไปสู่สำนักแห่งพระอัคมรเมสี แล้วจึงกราบทูลด้วยความตามพระราชโองการให้ทรงทราบทุกประการ

ฝ่ายพระเมสี เมื่อได้สดับพระราชโองการนั้น ทรงแค้นเคืองและเสียพระทัยยิ่งนัก ทรงรำพันออกมาว่า

“พระเจ้าพินันทา เหตุไฉนจึงได้พระทัยร้ายนัก แม้แต่พระโอรสของพระองค์เองก็ยังทำได้เช่นนี้”

ด้วยความรักที่ยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูกน้อย ความรู้สึกนั้นได้ท่วมท้นหัวใจยิ่งนัก การต้องพลัดพรากจากสิ่งทีตนรัก ทำให้พระเมสีมีอาวจากดล้นพระทัยไว้ได้ ทรงขบพระพักตร์ลงกับพระราชมาร แล้วทรงกินแล้งรำให้

“โอโณจจา ลูกเอ๋ย แม่นี่ได้ชมเชยเจ้าทุกเช้าๆ กรรมเวรอันใดตามมานั่น จึงทำให้เราทั้งคู่ต้องจากกัน แล้วแม่จะอยู่ไฉนไรเมื่อไม่มีเจ้า”

เหล่านางกำนัล ๑๖,๐๐๐ คนเห็นดังนั้นก็มีอาวจะกลั่นน้ำตาไว้ได้ จึงร้องไห้เสียงดังระงมทั่วพระตำหนัก ด้วยอาลัยสสารองค์พระราชมาร

ในวันนั้น ขณะสมเด็จพระผู้มิพระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระคันธกุฎี ณ พระเขตวันมหาวิหาร กรุงสาวัตถี ทรงเข้าพระมหากุมารมาสมาบัติแผ่พระญาณด้วยพุทธจักขุออก

“ขันติ บารมี”

เขียนภาพโดย อรรถกร แก้วโสมนัส เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๔๐ x ๕๕ ซม.

พิจารณาสัตว์โลก ทรงเห็นอุปนิสัยการบรรลุประณามิผลของพระอาฬวกุมาร การบรรลุประณามิผลของอาฬวกยักษ์ ตลอดจนการได้ดวงตาเห็นธรรมของหมู่สัตว์อีก ๘๔,๐๐๐ ชีวิต

ครั้นราตรีสว่างแล้ว สมเด็จพระบรมศาสดาจึงเสด็จออกจากเมืองสาวัตถีแต่เพียงลำพัง พระองค์ไปถึงต้นไทรใหญ่ ทอดพระเนตรเห็นวิมานของอาฬวกยักษ์ด้วยอาณานภาพแห่งดาทิพย์ แต่ขณะนั้นอาฬวกยักษ์ได้ไปสู่สมณคามแห่งยักษ์ในหิมวันตประเทศ

พระองค์ทรงสนทนากับยักษ์ชื่อ **คัทรกะ** ผู้รักษาประตูวิมาน โดยมีพุทธประสงค์จะขอประทับอยู่ในวิมานสักคราหนึ่ง คัทรกะยักษ์ได้กราบทูลเตือนพระพุทธองค์ถึงความสุร้ายของอาฬวกยักษ์แต่พระองค์ก็ยังทรงยืนยันจะประทับในวิมานนั้น ดังนั้นแล้ว คัทรกะยักษ์จึงหลีกไป แล้วมุ่งหน้าสู่หิมวันตประเทศ เพื่อแจ้งข่าวให้อาฬวกยักษ์ทราบทุกประการ

อันว่าวิมานแห่งอาฬวกยักษ์นั้น เป็นวิมานที่ล้อมรอบไปด้วยกำแพงใหญ่ มีป้อมปราการจัดอย่างเป็นระบบ เบื้องบนปกคลุมด้วยสายสำริดราวกับหีบ มีขุมประตูดุจดเน้นหนา แต่ด้วยอำนาจแห่งพระพุทธอาณภาพ ประตูดุจดเน้นอันสูงใหญ่ก็เปิดออกเองอย่างน่าอัศจรรย์ ราวกับเป็นการเชื้อเชิญการเสด็จมาแห่งพระพุทธองค์

ครั้นเสด็จเข้าสู่วิมานแล้ว ทรงประทับนั่ง ณ รัตนบัลลังก์อันเป็นทิพย์ ซึ่งเป็นที่นั่งของอาฬวกยักษ์ในวันมงคลต่างๆ จากนั้นก็ทรงเปล่งพุทธรังสีฉายประกายสีทองส่องสว่างไปทั่วคฤงคารวิมานทองคำ เหล่านางสนมนางกำนัลต่างพากันมาราบไหว้พระผู้มีพระภาคเจ้า พระพุทธองค์จึงทรงแสดงพระปณิธานกรณด้วยพระเสียงอันไพเราะ เหล่านางกำนัลจึงถวายสาธุการถึงพันครั้ง

ในกาลนั้น ยังมียักษ์สองตนชื่อว่า **สาตาคิรายักษ์** กับ **เหมวดยักษ์** ต้องการจะไปสู่สมณคามแห่งยักษ์แต่ไม่สามารถจะข้ามผ่านวิมานของอาฬวกยักษ์ไปได้ เพราะเหตุว่าธรรมดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายประทับอยู่ ณ ที่ใด แต่เบื้องบนขึ้นไปจนถึงชั้นกวัตรพรหม ก็ไม่มีผู้ใด

สามารถจะข้ามผ่านบริเวณนั้นไปได้ ยักษ์ทั้งสองรู้ถึงอาการอันผิดปกติแห่งวิมานของอาฬวกยักษ์ และได้แลเห็นสมเด็จพระพุทธทศิโนรสในวิมานนั้น เกิดความโศกโสมนัสยิ่งนักจึงพากันลงมาราบไหว้ พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมโปรด ยักษ์ทั้งสองอาจหาญร่ำเรียงในธรรมกถาจากนั้นก็พากันหลีกไป

ครั้นเมื่อถึงสมณคามแห่งยักษ์ทั้งหลายในป่าหิมพานต์แล้ว จึงแจ้งเนื้อความแก่อาฬวกยักษ์ว่า

“ดูก่อนท่าน แก้วมณีบังเกิดขึ้นในวิมานแห่งท่านแล้ว จงรีบไปเกิดท่านผู้มีอายุ ไปเข้าเฝ้าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า”

อาฬวกยักษ์ได้ยินเช่นนั้นก็เกิดความฉงนสงสัยยิ่ง จึงได้ถามยักษ์ทั้งสองว่า

“สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าคือใครกัน? เข้าไปอยู่ในวิมานของเรายด้วยหรือ?”

“อ้าว! ท่านผู้มีอายุ ท่านไม่รู้จักพระผู้มีพระภาค บรมครูของเราหรือหรือ?”

แล้วยักษ์ทั้งสองนั้น จึงบรรยายความอัศจรรย์แห่งพระพุทธองค์เป็นประการต่างๆ อาฬวกยักษ์ฟังแล้วจะมีจิตเลื่อมใสก็หาไม่ กลับบังเกิดโทสะปฏิสรรวาทอัศจรรย์ทั้งหลายแห่งพระพุทธะ ยักษ์ทั้งสองเริ่มขุ่นเคือง จึงกล่าวว่

“ดูก่อน อาฬวกะ เจ้าจะมองเห็นความมหัศจรรย์ของพระบรมศาสดาของเราหรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับพระพุทธองค์แล้ว ก็เหมือนลูกกาปีกหักกับพญาครุฑซึ่งมีปีกอันยาวแผ่ไปกว้างถึง ๑๕๐ โยชน์ เจ้าจะทำอะไรแก่พระศาสดาของพวกเราได้”

ครั้นอาฬวกยักษ์ได้ฟังถ้อยคำเย้ยหยันจากยักษ์ทั้งสองดังนี้แล้ว จึงบันดาลโทสะเป็นยิ่งนัก ผลุดลุกขึ้นเหยียบยอดเขาไกรลาส แล้วกล่าวว่

“แล้วพวกท่านจะได้เห็นว่า เราหรือพระศาสดาของท่าน ใครจะมีฤทธิ์อาณานภาพมากกว่ากัน”

อาฬวกยักษ์ประกาศเสียงดังกึกก้องจนแม้แต่ป่าหิมพานต์ก็ถึงต้องหวั่นไหว เสียงนั้นดังไปทั่วทั้งชมพูทวีปว่า

“**ข้าคือ อาฬวกะ...!**”

ลำดับนั้น อาฬวกยักษ์ผู้ทรงกิเลสภัยหนักกลับสู่วิมานของตนด้วยความโกรธแค้นเร่าร้อน ในทันทีที่มีมาถึงกับบันดาลพายุได้ฝนลูกใหญ่มาจากทิศทั้งสี่ เกิดอากาศสิ้นสะเทือนดังกึกก้อง ปรุพังสิ้นสะท้าน พายุรุนแรงจนรากถอนโคนต้นไม้ใหญ่ทั้งหลายทั่วทั้งพนาสณฑ์ พัดไปยังอาฬวันคร สถานที่นั้นพังทลายลง โรงช้างในนครแห่งนั้นก็แหลกลาญไม่มีชิ้นดี เศษหลังคาและอิฐหินต่างๆ ปลิวว่อนไปทั่ว ฝนคลั่งลงลบมิดฟ้ามัวดินไปหมด พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานขออย่าให้มีผู้ใดได้รับภัยอันตราย แต่พายุนั้นก็ไม่สามารถจะทำให้แม้แต่ชายจิวรของพระพุทธชินสีห์พลิวไหวได้เลย

อาฬวกยักษ์จึงกระทำให้ฝนทำใหญ่ตกลงมา หมายถึงให้น้ำท่วมสมณะรูปนี้ให้มรณภาพและพัดพาสูญหายไป มหาเมฆรวมตัวกันอย่างรวดเร็ว สายฟ้าแลบแปลบปลาบประกบกับเสียงฟ้าผ่าดังเปรี้ยงปร้าง และเมื่อดินที่ตกลงมาอย่างรุนแรง หนักหน่วง จนแผ่นดินทะลุเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่กระนั้นก็มีฝนเหล่านั้นก็ไม่อาจจะสร้งแม้แต่ความชื้นให้เกิดขึ้นกับชายจิวรของพระพุทธองค์

ต่อจากนั้น อาฬวกยักษ์ก็บันดาลฤทธิ์ให้มีฟ้าฝนประการต่างๆ มีฝนคิลา ฝนเครื่องประหารคัสตราวุธ ฟ้าฝนอันเพลิง ทำฝนซี้แล้อยร้อนจัด ทำฝนทราย และทำฝนเลนหม ฝนทุกชนิดล้วนมีอาณานภาพร้ายกาจ แต่ทั้งนี้ที่ผ่านเหล่านั้นก็เข้าใกล้พระรัศมีกายแห่งสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ ก็เปลี่ยนสภาพกลับกลายเป็นดอกไมทิพย์ เป็นผองจวนจันทร์ เป็บทิพย์สุคนธรส เครื่องหอมประการต่างๆ อย่างน่าอัศจรรย์ ตลอดจนอยู่แทนเบื้องพระบาทของพระบรมไตรโลกนาถจนหมดสิ้น

แม้กระนั้น อาฬวกยักษ์ก็มีมิได้ละละ ได้เนรมิตความมีมนอนธการขึ้นมาอีก ด้วย

หมยมนั้ว่า จักสร้างความสะทึงกลัวแก่สมณะรูปนี้ แต่ก็ไม่สามารถจะต้านทานพระพุทธ รัศมีไปได้ ความมืดมนเหล่านั้นได้อันตรธานหายไปจนหมดสิ้น ดูราตรีถูกจัดด้วยแสงแห่ง สุริยัน

ฉะนั้น เมื่ออาฬวกยักษ์ไม่อาจจะสร้างความระคายใดๆ ให้แก่พระพุทธองค์ได้ จึง อย่างสามชุกเข้าไปใกล้พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งเหล่าภูติผีบริวาร มีรูปร่างเป็นประการ ต่างๆ ดูน่ากลัวสยดสยองเป็นอย่างยิ่ง แต่เหล่าภูติผีปิศาจทั้งหลาย ก็ไม่สามารถแม้แต่จะเข้า ใกล้พระพุทธองค์ได้เลย บริวารเหล่านี้ สร้างความวุ่นวายรบกวนพระพุทธองค์จนตลอดทั้ง รัตรี ก็มีอาจจะทำให้พระผู้มีพระภาคทรงหวั่นไหวได้ อาฬวกยักษ์จึงอุกคึกขึ้นมาได้ว่า

“เหตุไฉนหนอ เราจึงไม่ปล่อยทูลสาธุ ซึ่งก็คือผ้าโพกหัวของเรา อันเป็นหนึ่งใน อาวุธวิเศษ ๔ อย่าง ที่ไม่เคยมีใครชนะได้เล่า”

คิดได้ดังนี้แล้ว จึงเปลื้องผ้าโพกออกจากศีรษะแล้วชูขึ้นกลางอากาศ ผ้านั้นได้ กลายเป็นลูกไฟปรลัยกัลป์ขนาดใหญ่ ความร้อนแรงของมัน สามารถจะทำให้ฝนแล้งไป ยาวนานถึง ๑๒ ปี ผืนปฐพีก็จะถูกเป็นไฟ ต้นไม้น้อยใหญ่ทั้งปวงจักเหี่ยวแห้งลงยับล้น และไม่สามารถเจริญเติบโตไปตลอด ๑๒ ปี น้ำในมหาสมุทรทั้งหลายก็จักเหือดแห้งลงชั่ว พริบตา ภูเขาใหญ่เอกรูปร่างจะสุมรูนั่นไซ้ก็จะระเบิดกระจัดกระจายไปไม่มีเหลือ

ปวงเทพดาทั้งหลายในหิมันจักรวาล เห็นเจ้ายักษ์ทรงดังนี้แล้ว ต่างพากันมาประชุม กันจนแน่นขนัด ด้วยคาดหวังว่า

“วันนี้ สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์พุทธองค์ จักทรงรุกรานเจ้ายักษ์อาฬวกะคนนี้ พวก เราทั้งหลายจักได้พิชิตธรรม ณ ที่นั้น”

ฝ่ายอาฬวกยักษ์จึงขึงวางอาวุธของตนไปยังพระพุทธองค์ อาวุธนั้นก็สำแดงฤทธิ์เดช ของมันอย่างเต็มที่ หนุมควงสว่างรวดเร็วจนอากาศเสียดสีกันลุกเป็นเพลิงโชติช่วง มีสีเขียวลี แดงสว่างวูบวาบ แสงแลบแปลบปลาบดุจสุริยจักร สะเกิดไฟแตกพวยพุ่งกระจายไปทั่ว

“พระโปรตุเกส”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวัฒน์ แสนชัยรัตน์ เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๔๐ x ๑๕๐ ซม.

อาณาบริเวณ ผืนคว้นฟุ้งเคลือบทั่ว บรรยากาครอบๆ ทวีงศาขึ้นอย่างรวดเร็ว เหล่าเทวดา ทั้งหลายก็มโหฬารความรื้นเริงของมนต์ได้ จนต้องหลีกออกห่าง เสี่ยงเสียดสีกันของอากาศ ดังสนั่นกึกก้องจนฟ้าดินสะเทือน ครั้นแล้วผ้าโพกหัวของเจ้ายักษ์นั้น ก็พุ่งตรงเข้าสู่พระพุท ธองค์อย่างแม่นยำ แต่แล้วก็แปรสภาพกลับกลายเป็นผ้ารองพระบาท ตกลงแทบเบื้องพระ พุทธบาท

ครั้นเห็นผ้าโพกศีรษะของตนกลายเป็นผ้ารองพระบาทไปเสียแล้ว ก็หมดพิชิตฤทธิ์เดช ดุจดั่งอสรพิษที่ถูกถอนเขี้ยวเล็บจนสิ้นแล้ว แต่ด้วยความไร้ศรัทธา เป็นผู้หลงผิด มีความแข็ง กระด้าง จึงคิดว่า

“สมณะรูปนี้ไม่หวาดกลัวภัยพิบัติต่างๆ เลย แต่เอาเถอะ เราจักทำให้สมณะนั้นโกรธ ให้จงได้”

ยักษ์ทุศีลเห็นคิดดังนี้ จึงเปล่งวาจาขับไล่สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ว่า

“ท่าน อันข้าพเจ้ามิได้อนุญาตให้เข้าไปนั่งบนบัลลังก์ของเราดูเจ้าของเรื่อน หากท่านยังตั้งอยู่ในสมณธรรมละก็จงออกไปเถิด สมณะ”

“ติละ ท่าน”

พระพุทธองค์ทรงตอบดังนี้แล้ว จึงเสด็จออกไปจากที่นั้น ตามคำสั่งอย่างว่ ง่าย อาฬวกยักษ์เห็นดังนี้ ความโกรธก็เบาบางลง ยึดอ้อมมาได้พลางรำพึงในใจว่า

“สมณะนี้ว่่ายง่ายแท้ ออกไปด้วยคำพูดเพียงคำเดียวเท่านั้น เราอาจจะชนะ สมณะรูปนี้ได้เพราะความว่่ายนี้เป็นแน่”

คิดดังนี้แล้วก็ทดลองสั่งพระบรมศาสดาว่า

“จงเข้ามาเถิด สมณะ”

“ติละ ท่าน”

พระพุทธองค์ตอบอาฬวกยักษ์ด้วยวาจาอันไพเราะแล้ว ก็เสด็จเข้าไปอีกคร้ง อาฬวกยักษ์ออกคำสั่งกับพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ในครั้งที่สอง แม้ในครั้งที่สาม พระ พุทธองค์ก็ทรงทำตามอย่างว่่ายเช่นเคย ด้วยการอุทพระพุทธองค์ตามใจ ความชั่วร้าย ลามกในดวงจิตก็กำเริบเลิบบานขึ้นมาอีก ได้คิดว่า

“เออณะ !! สมณะรูปนี้ว่่ายจริงจริงๆ ถูกเราพูดให้ออกไป ก็ออกไป พูดให้เข้า มากก็เข้ามา อย่างนี้แล้วเราก็ทำเสียอย่างนี้ตลอดทั้งคืนเลยดีกว่า พอเหนื่อยแล้วก็จับ เหยี่ยวไปยังฝั่งตรงข้ามแม่น้ำคงคาโน้น ไม่น่าเสียเวลารบกันตั้งครั้งก่อนเลย”

อาฬวกยักษ์นึกกระหยิ่มยิ้มย่องอยู่ในใจ อารมณ์เริ่มแจ่มใสสนุกสนาน จึงสั่งสมเด็จ พระผู้มีพระภาคเจ้าอีกเป็นครั้งที่สี่

“จงออกไปเถิด สมณะ”

แต่คราวนี้ พระพุทธองค์ไม่ทรงทำตามเพราะเหตุแห่งกาลอันสมควร จึงทรงนั่ง เเฉยและตรัสว่า

“ดูก่อนอาฬวกะ เราจักไม่ออกไปละ ท่านประสงค์จะทำสิ่งใดก็จงเร่งทำเถิด”

แต่แม้ว่าคราวนี้ พระพุทธองค์จะทรงขัดขืนไม่ทำตาม เจ้ายักษ์ก็โมโหระเคือง ด้วยเหตุว่าโทษเบาบางลงมากแล้ว จึงคิดจัดการกับสมเด็จพระสัพพัญญด้วยวิธีใหม่

“ดูก่อนสมณะ เราอยากจะทำปัญหาของท่าน หากท่านตอบปัญหาของเราได้ เราจักควักดวงใจของท่านออกมา แล้วโยนทิ้งเสีย จักบดขยี้หัวใจของท่านให้แหลก สลายคามือ หรือไม่ก็จักจับท่านโยนไปยังฝั่งตรงข้ามแม่น้ำโน้น”

“อาฬวกะเอ๋ย เราเถาคดคดียังมองไม่เห็นว่าคุณคิดใดๆ ในโลกพร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ที่จะสามารถควักดวงจิตของเรา หรือบดขยี้หัวใจของเราหรือจับเรา

โยนข้ามฝั่งแม่น้ำไปได้เลย ดูก่อนอาฬวกะ หากท่านประสงค์จะถามปัญหาเราคงอย่าได้
รื้ออ จงรับถามมาเสียเถิด”

หลังจากนั้น อาฬวกยักษ์จึงนำปัญหา ๘ ข้อ ที่มารดาบิดาของตนเรียนมาจาก
พระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่า **พระกัสสปะ** พร้อมกับคำแก้ ที่อาฬวกยักษ์ก็ได้เล่า
เรียนจากมารดาบิดา ส่วนคำแก้ันนั้น อาฬวกยักษ์ได้ลืมเลือนเสียหมดแล้ว และคิดว่าคง
ไม่มีใครจะสามารถตอบได้ จึงเอาปัญหาทั้ง ๘ ข้อนี้ออกมา ถามว่า

“สิ่งใดเล่าในโลกนี้ เป็นทรัพย์อันน่าปลื้มใจของบุรุษทั้งหลาย?”

“ศรัทธา เป็นทรัพย์อันน่าปลื้มใจของบุรุษทั้งหลายในโลกนี้”

“สิ่งใดเล่า ที่บุคคลทั้งหลายประพฤติดีแล้วนำสุขมาให้?”

“ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้”

“สิ่งใดเล่า เป็นรสอันประเสริฐกว่ารสทั้งหลาย?”

“สังขะ เป็นรสอันประเสริฐกว่ารสทั้งหลาย”

“บุคคลดำเนินชีวิตเช่นไรเล่าจึงเรียกว่า ประเสริฐที่สุด?”

“บุคคลผู้มีความเป็นอยู่ด้วยปัญญา ประเสริฐที่สุด ปราศจากสิ่งทั้งหลายมีปกติกล่าว
อย่างนี้”

ครั้นสมเด็จพระพุทธเจ้าทรงแก้ไขปัญหาเสร็จ อาฬวกยักษ์ก็บังเกิดความ
โสมนัสจิตใจเป็นหนักหนา จึงถามปัญหาเพิ่มอีก ๔ ข้อ ว่า

“บุคคลจะข้ามห้วงน้ำ คือ กิเลสอันท่วมใจสัตว์ได้อย่างไร?”

“บุคคลย่อมข้ามห้วงน้ำ คือ กิเลสได้ด้วยศรัทธา”

“บุคคลจะข้ามห้วงมหาสมุทร คือ วัฏสงสารได้อย่างไร?”

“บุคคลผู้ครองเรือนอยู่ มีศรัทธา ถือธรรม ๔ ประการ คือ สังขะ (ข้อสัตย์) หนะ
(ฝึกฝน) ชันติ (อดทน) จาคะ (เสียสละ) ผู้นั้นแล ย่อมละจากโลกนี้ไปแล้วไม่
เศร้าโศก”

สิ้นพระกระแสเสียงแห่งคำวิไลสนา อาฬวกยักษ์เกิดความปิติในจิตใจเป็นล้น
พ้นจึงกล่าวว่

“วันนี้ข้าพระองค์ได้ทราบอย่างชัดเจนแล้ว ถึงประโยชน์ที่จะพึงได้รับในโลกนี้
และโลกหน้า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์เสด็จมาประทับยังเมืองอาฬวีนี้ก็เพื่อ
ประโยชน์แก่ข้าพระองค์โดยแท้ ในวันนี้ข้าพระองค์ได้รู้แจ้งถึงบุคคลที่ถวายทาน แล้ว
ทานนั้นย่อมมีผลมาก ข้าพระองค์ขอนอบน้อมต่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต่อพระ
ธรรมที่ตรัสไว้แล้ว และต่อพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ”

เช้าวันต่อมา ถึงเวลาที่พวกอำมาตย์นำพระราชกุมารมาเช่นสังเวทยักษ์
อาฬวกยักษ์ได้รับเอาพระราชกุมารมา ในใจบังเกิดความเลอยิ่งนักด้วยภาวะแห่ง
ความเป็นพระโสดาบัน จึงได้มอบองค์เจ้าอาฬวีราชกุมารนั้น นอบน้อมถวายแด่สมเด็จพระ
พระบรมศาสดา เพื่อประโยชน์และความสุขทั้งหลายแก่พระราชกุมารพระองค์นี้

ฝ่ายพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อทรงรับพระราชกุมารแล้ว ได้ตรัสสารทถา เพื่อ
เป็นมงคลแก่ยักษ์และพระราชกุมารว่า

“ขอพระกุมารนี้จงทรงมีขณมาอยู่ยืนาน ดูก่อนยักษ์ ขอท่านจงมีความสุขด้วย
ของท่านทั้งสองจงไม่มีโรคภัยเบียดเบียน ดำรงอยู่เพื่อประโยชน์แก่กุลแก่ชาวโลกเถิด ขอ
พระกุมารนี้ถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะ ดังนี้”

ครั้นแล้ว สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทานพระกุมารแก่ราชบุรุษที่นำ

“บุคคลย่อมข้ามห้วงมหาสมุทร คือ วัฏสงสารได้ด้วยความไม่ประมาท”

“บุคคลจะล่วงทุกข์ได้ด้วยอุบายเช่นไร?”

“บุคคลย่อมล่วงทุกข์ได้ด้วยความเพียร”

“บุคคลย่อมบริสุทธิ์ได้อย่างไร?”

“บุคคลย่อมบริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา”

ทันทีที่สิ้นพระสุรเสียงจากพระโอรุแห่งพระพุทธเจ้า อาฬวกยักษ์นั้นก็
บรรลุธรรม ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล (โสดาบัน) ความนอบน้อมในพระพุทธะก็บังเกิดมีแก่
อาฬวกยักษ์อย่างท่วมท้น และเหตว่าอาฬวกยักษ์นั้น เดิมที่เป็นผู้มีปัญญาดี รอบรูใน
เนื้อความต่างๆ เป็นอันมาก จึงได้ทูลถามพระพุทธองค์ต่อไปอีกว่า

“ข้าแต่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็แล้วบุคคลจะเกิดปัญญาได้อย่างไร?”

“บุคคลผู้ต้องการพระนิพพาน ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระอรหันตเจ้าทั้งหลาย
ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท คิดด้วยดี พังด้วยดี ย่อมมีปัญญา”

“ทรัพย์ทั้งหลายบังเกิดแก่บุคคลได้อย่างไร?”

“บุคคลผู้มีการงาน มีความรับผิดชอบไม่ทอดทิ้ง มีความขยัน หมั่นเพียร ย่อมได้
ทรัพย์”

“บุคคลจะมีชื่อเสียงได้อย่างไร?”

“บุคคลย่อมได้ชื่อเสียงด้วยสังขะ”

“บุคคลจะผูกใจมิตรทั้งหลายได้อย่างไร?”

“บุคคลผู้ใดมีการให้ ย่อมผูกมิตรทั้งหลายไว้ได้”

“บุคคลใดเมื่อละจากโลกนี้ไปสู่โลกอื่นแล้วย่อมไม่เศร้าโศก?”

พระกุมารมาแล้วตรัสว่ให้ยังพระกุมารนี้ให้เจริญเติบโต แล้วนำมาให้แก่พระพุทธองค์
อีก ด้วยเหตุนี้ พระกุมารนี้จึงได้พระนามว่า **หัตถกอาฬวกกุมาร** เพราะพระกุมารนั้นมา
จากราชบุรุษ ไปสู่มือแห่งยักษ์ ไปสู่พระหัตถ์ของพระผู้มีพระภาคเจ้า และกลับไปสู่มือ
ราชบุรุษอีกครั้ง

พระราชารุณทั้งหลายครั้งเห็นพระราชกุมารเสด็จกลับมามีอย่างปลอดภัย ต่าง
สงสัยเป็นหนักหนา เหล่าราชบุรุษจึงเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น ชาวอาฬวีนครต่างพร้อมใจ
กันหันหน้าไปยังวิมานแห่งอาฬวกยักษ์แล้วสงสัยอันดังว่า “สาธุ สาธุ สาธุ”

ลำดับนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบิณฑบาตในพระนครนั้น หลังจากทรง
ทำภัตกิจเสร็จแล้ว จึงประทับนั่ง ณ โคนไม้แห่งหนึ่งใกล้ประตูพระนคร มหาชนและ
ชาวอาฬวีนครทั้งหลาย มาประชุมกัน กระทำอภิวาทแล้วทูลถามพระพุทธองค์ถึง
เรื่องราวความเป็นมาของการทรมานอาฬวกยักษ์ พระพุทธองค์จึงตรัส **อาฬวกสูตร**
ตั้งแต่เริ่มการรบไปจนจบให้เหล่าภิกษุได้ฟัง เมื่อสิ้นกระแสความแห่งพุทธ
ชาวเมือง ๘๔,๐๐๐ คนก็ไดสดกเห็นธรรม ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล

ครั้นเมื่อหัตถกอาฬวกกุมารเจริญวัย และถึงพระธรรมเทศนาจากพระบรม
ศาสดาจนบรรลุอนาคามีผล พระพุทธองค์ทรงยกย่องว่าเป็นเอกทัคคะ ผู้เลิศกว่า
อุบาลกทั้งหลาย ในด้านการสเคราะห์วิจารณ์ด้วยสังหัตถ์ ๔ ประการ คือ หนึ่งการ
เป็นผู้ให้ (ทาน) สอง การพูดด้วยวาจาไพเราะ (ปิยวาจา) สาม การอุทิศตนบำเพ็ญ
ประโยชน์ (อัตถจริยา) และ สี่ การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย (สมานัตตตา)

บทที่ ๓

ชัยชนะต่อสัตว์เดรัจฉานที่ป่าคลั่ง

โกญจนาท นาคา-ศิริชัย
หมาย่ายัย สยัมภู ให้เหลกกลาญ
โพนทะยาน ดุจดัง จักราวุธ
พญาช้าง แผ่นไผ่ ไฉนประจัญ
ด้วยอำนาจ เมตตา ตาตาค
พระเมตตา ไหลหลั่ง ดังสายชล
ขอพองท่น จงมี ชัยมงคล
ด้วยอำนาจ เมตตา-บารมี

เมาทยศ ตกมัน ทะบึงผลาญ
ดุจเพลิงธาร ไทปา สายฟ้าทัน
ทะวีรุต หมายพาด ให้อาสัญ
ตะลึงนั้ หมอบราบ บาทยคล
ดบัพยค คชสาร กลางสถล
ดบัทรน พยคช้าง ชนปรีดี
ท่วสกล คลพร้อม ด้วยสุช
ธรรมวธิ แห่งพระ พิชิตมาร

นาคาสิริจ คชะวะรัง อะคิมตตะภูตัง
ทาวักคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง
เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับพญาช้างนาคาสิริ
ซึ่งกำลังดกมัน ดุร้าย ดุจไฟป่า และจักรกับสายฟ้า
ทรงพิชิตพญาช้าง ด้วยน้ำพระทัยแห่งความเมตตา
ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตช้างนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ในนิพพาราตริหนึ่ง พระพุทธพิตรทรงเข้าสู่ที่ประทับบรรทมพักผ่อนพระสิริร่างกาย
ที่สมควรที่จัดไว้เพื่อพระบรมศาสดา หลังจากทรงไขปัญหาแก่มหุเทวดาทั้งหลายที่มา
ถามปัญหาในมัจฉิมยาม ความสว่างไสวก็บังเกิดไปทั่วทั้งวัดเวฬุวัน ด้วยรัศมีแห่งเทวดา
เหล่านั้น เมื่อสิ้นพุทธกิจแล้ว ทรงพระบรรทมสัพโสยาสนในพระคันธกุฏี งามสง่าสมองค์พระ
จอมไตร และขณะที่ยังทรงพระบรรทมได้ทรงตรวจดูเวไนยสัตว์ทั้งหลายที่จะพึงสั่งสอนให้รู้

ธรรมในเบื้องสูง แล้วทรงเล็งเห็นบุคคลทั้ง ๘๔,๐๐๐ คนที่สามารถจะบรรลุธรรมได้ในเหตุการณ์ที่พระองค์จะทรงมานพญาช้างหลวงที่ชื่อว่า นาคคีรี กลางกรุงราชคฤห์

ครั้นล่วงเวลาแห่งราตรีเข้าสู่เช้าของวันใหม่ อรุณโอรสแสงเงินแสงทอง สะท้อนกับพระฉวีดุจดั่งทองคำของสมเด็จพระชินวงศ์ เมื่อสงระวรกายสำเร็จกิจแห่งพระสรีระในเวลาเช้า พระองค์ตรัสแก่พระอานนท์ว่า

“อานนท์ เธอจงบอกแก่เหล่าภิกษุทั้งหลายในมหาวิหารใหญ่ทั้ง ๑๘ ตำบล อันอยู่ในกรุงราชคฤห์ทั้งหมดให้เข้าไปในเมืองกับเราเถิด”

พระพุทธอนุชารับคำแห่งพระองค์แล้ว ปฏิบัติตามที่รับสั่งทุกประการโดยไม่บกพร่อง ฝ่ายภิกษุทั้งหลายครั้นทราบความแล้ว จึงมาประชุมพร้อมกัน

พระเทวทัตผู้เป็นญาติฝ่ายพระมารดาของสมเด็จพระบรมศาสดา เป็นผู้มิมีจิตใจโหดร้าย มีความปรารถนาชั่ว มีอุปนิสัยตรงข้ามกับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่ครั้งสมัยยังทรงพระเยาว์

ทั้งสองพระองค์ ในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังเป็นผู้ลี้ภัยการทรงมีนิสัยรักความสงบ เพียรศึกษาหาความรู้ ส่วนเทวทัตกลับมีนิสัยเกเร ชอบเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น ครั้งหนึ่งลี้ภัยการได้ช่วยชีวิตหงส์ตัวหนึ่งไว้ หลังจากที่ถูกครของเทวทัตกุมารยิงไล่ด้วยความสนุก ขณะพระองค์ทรงถอนศรออกจากหงส์ตัวนั้น เทวทัตกุมารได้เข้าไปพยายามจะแย่งหงส์จากพระองค์ กล่าวกับพระองค์ว่า

“หงส์ตัวนี้เราเป็นเจ้าของ และครั้นนั้นก็เป็นอย่างเราด้วย เรายังมันได้ด้วยฝีมือ”

พระองค์ตรัสตอบว่า

“หงส์ตัวนี้ ควรจะเป็นของผู้ที่รักษาวินัยมัน มากกว่าที่จะเป็นผู้ที่พยายามจะพรากชีวิตของมัน”

พระเทวทัตจึงผูกพยาบาทพระพุทธองค์ตั้งแต่นั้นมา ครั้นเมื่อเจ้าชายเทวทัตเจริญ

พระชันษา และหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และประกาศพระศาสนาแผ่ไพศาลไปจนครบองค์แห่งพระรัตนตรัย พระเทวทัตจึงได้อุปสมบทพร้อมกับภิกษุศรัยทั้ง ๕ คือ เจ้าชายภัททิยะ เจ้าชายอนูรุธะ เจ้าชายอานนท์ เจ้าชายภุค เจ้าชายกิมพิละ และช่างกลบชื่อวาลีสีกอีก ๑ คน

เจ้าชายเทวทัตเมื่ออุปสมบทเป็นสมณะในพระพุทธศาสนาแล้ว ก็ยังคงมีความริษยาในพระบรมศาสดา ถูกความโลภครอบงำ มากใหญ่ ใฝ่สูง และหลงใหลในลาภสักการะ จึงหาอุบายวิธีให้มีลาภสักการะมากๆ จึงดำริว่า

“ใครหนอ จักช่วยให้เรามีลาภสักการะเทียบกับสมณโคดมได้”

ดำริดังนี้แล้ว จึงเห็นว่าเจ้าชายอชาตศัตรูนั้นน่าจะศรัทธาในตนและเมื่อเป็นดังนี้แล้วลาภสักการะก็จะตามมา เพื่อลาภสักการะ เจ้าชายเทวทัตจึงมุ่งตรงไปยังพระราชวัง ณ ที่ประทับของเจ้าชายอชาตศัตรู ด้วยอิทธิฤทธิ์จำแลงกายเป็นมาณพน้อยเหาะมาในอากาศ มีงูพิษพันรอบเอว ๑ พัน เป็นสังวาล ๑ พัน รอบข้อมือทั้งสอง ๒ พัน รอบข้อเท้าทั้งสอง ๒ และพันบนมวยผม ๑ ปรากฏกายอยู่เบื้องหน้า เจ้าชายอชาตศัตรูทรงมีอาภรณ์ราวทอหวน สะดุดตาทะพัส พระเทวทัตจึงกล่าวว่

“พระองค์ทรงกลัวอาตมาหรือ”

“ใช่เรากลัว แล้วท่านเป็นใครกัน”

“อาตมา คือ พระเทวทัต”

“เป็นสมณะหรือ หากเป็นเช่นนั้นจริง ขอท่านจงคืนกลับสู่เพศสมณะตามเดิมเถิด”

พระเทวทัตจึงกลับคืนสู่เพศสมณะตามเดิม เจ้าชายอชาตศัตรูเมื่อเห็นอิทธิฤทธิ์ปรีชาชาญเช่นนั้น ก็บังเกิดความเลื่อมใสเป็นอย่างมาก และบูชาพระเทวทัตด้วยลาภสักการะเรื่อยมา พระเทวทัตเมื่อได้รับการสนับสนุนจากเจ้าชายอชาตศัตรูจึงเล้าพองใจยิ่งคิดอุกศลว่า

“เราจักปกครองสงฆ์”

“โปรดพญาช้างนาคคีรี”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวิวัฒน์ แสนชัยรัตนัน ทัศนิก สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๓๔๐ x ๒๐๐ ซม.

พื้นที่ที่สิ้นสุดความคิดนั้น พลังอิทธิฤทธิ์ก็อันตรธานไป เสื่อมจากฉานสมาบัติ ไม่สามารถแสดงฤทธิ์ได้อีกต่อไป

ในเวลาต่อมาพระเทวทัตได้กราบทูลพระศาสดา ขณะที่พระองค์ทรงแสดงธรรมอยู่ท่ามกลางพุทธบริษัทว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์ทรงทราบมากแล้ว ของของที่มีพระชนมชีพอยู่ตามปกติเกิด ส่วนหน้าที่การปกครองสงฆ์ขอให้เป็นการของข้าพระองค์”

ด้วยความโลภครอบงำจิตใจ จึงลืมนึกว่าตนนั้นอาวุโสกว่าพระผู้มีพระภาคเจ้า เนื่องจากพระนางพิมพาอดีตพระแม่เหล็กของพระพุทธเจ้านั้น เป็นสหชาติของพระพุทธองค์คือเป็นผู้ที่เกิด วัน เดือน ปี เดียวกันกับพระพุทธเจ้า ขณะที่พระเทวทัตเป็นพระเชษฐาของพระนางพิมพา จึงมีอายุมากกว่าพระพุทธองค์ โฉนเลยจะอาวุโสกว่าพระเทวทัตได้

ครั้งนั้นพระองค์ทรงปฏิเสธพระเทวทัตว่า

“เธอจงอย่าใส่ใจในการปกครองสงฆ์เลยเทวทัต แม้แต่สารีบุตรและโมคคัลลานะเรายังไม่มอบสงฆ์ให้ดูแลเลย โฉนเราจึงจะมอบให้แก่เธอผู้เปรียบดั่งเช่นชากศพ และบริโภคปัจจัยจุกกลืนก่อนน้ำลายแล้ว”

พระเทวทัตเมื่อได้ฟังดังนี้แล้ว จึงโกรธแค้นเคืองพระพุทธองค์เป็นอย่างมาก ก้าวออกไปจากที่นั้นโดยทันที และคิดพยาบาทปองร้ายพระพุทธเจ้าเป็นหัวใจ พยายามปลงพระชนม์พระพุทธเจ้าด้วยวิธีการต่างๆ อยู่หลายครั้ง มีอยู่ครั้งหนึ่งได้สั่งให้นายขมังธนูไปลอบปลงพระชนม์ ขณะที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมแก่พุทธบริษัท ทำให้นายขมังธนูนั้นได้ฟังธรรมไปด้วย จนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และกราบทูลขออุปสมบทเป็นภิกษุในพระบวรพุทธศาสนา

เมื่อใช้คนอื่นไม่สำเร็จพระเทวทัตจึงลงมือด้วยตนเอง โดยปีนขึ้นไปบนยอดเขาชิลินฉกฏฏ ในขณะเดียวกับที่พระพุทธองค์ทรงเดินกรรมอยู่เชิงเขาตาดินล่าง พระเทวทัตตั้งใจลง

ฝ่ายพญาช้างวิ่งทำลายเรือนชานของประชาชนหลายรายไปเป็นแถบๆ เกวียนที่จอด
ทั้งขวางทางอยู่ ก็ถูกช้างนาหาคีวิ่งชนกระเด็นไปหลายทิศทาง ประชาชนบางพวกได้รับ
บาดเจ็บจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ส่วนผู้ที่กำลังวนวายกับเก็บทรัพย์สินที่ตกหล่น เมื่อเห็น

๖๒๒

ชัยชนะแห่งพุทธะ

พญาช้างวิ่งมาด้วยความเร็ว แรงของพญาช้างทำให้แผ่นดินสะเทือนเลื่อนลั่นสั่นไหว ยากที่จะหลบหลีกไปจากที่นั้นได้ จึงถูกพญาช้างใช้วงพาดพากันวิ่งหนีอย่างไม่คิดชีวิต เหล่าสัตว์ก็กรี๊ดร้องสุดเสียงด้วยความตกใจกลัว พระพุทธองค์ประทับยืนสงบอยู่ท่ามกลางความโกลาหลทั้งหลาย นาคาศรีบริษัเข้ามาส่งเสียงคำรามกึกก้อง กระพือพู่สูงงมหายจะพิฆาตพระจอมไตรให้แหลกละเอียด เหล่าภิกษุทั้งหลายเมื่อเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น จึงทูลขอให้พระองค์เสด็จกลับไป

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาค พญาช้างสารได้วิ่งตรงมาทางนี้แล้ว ขอพระองค์ทรงเสด็จหลีกไปเถิดพระเจ้าข้า”

พระอานนท์พุทธอุปัฏฐากผู้ไม่อาจจะทนในเหตุการณ์จนตัวนั้นได้ จึงได้ตัดสินใจเด็ดเดี่ยวยอมสละชีวิตแทนพระบรมศาสดา รีบก้าวเท้าไปหยุดยืนอุ้มบาตรขวางอยู่เบื้องหน้าพระพุทธองค์ไว้ในทันที

พระผู้มีพระภาคเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น จึงตรัสว่า

“อาณนทฺ์หลีกไปเถิด ไม่มีผู้ใดจะทำอันตรายเรตถาคตได้เลย”

แม้พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงสามครั้ง แต่พระอานนท์ก็ยังยืนยั้งที่จะเสียสละชีวิตของท่านว่า

“ขอให้พญาช้างนี้พำนักชีวิตของข้าพระองค์เสียก่อนเถิดพระพุทธเจ้าข้า”

พระอานนท์ยอมสละชีวิตเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาด้วยความกตัญญูต่อพระศาสดา

ฝ่ายนาคาศรีบริษัเข้ามาด้วยความเร็วดุจกระแสน้ำป่าที่เชี่ยวกรากไม่มีสิ่งใดสามารถต้านทานไว้ได้ พระพุทธองค์จึงใช้พุทธอาณภาพบันดาลให้พระอานนท์เข้าไปสู่ในหมู่ภิกษุก่อนที่พญาช้างจะทำร้ายพระอานนท์ได้ทัน

หญิงนางหนึ่งอุ้มลูกน้อยอยู่ ด้วยความตกตะลึงในเหตุการณ์ และเคาทางแห่งช้างไม่ถูกว่าจะไปทิศทางไหน ด้วยความเมาในฤทธิ์สุราของช้างทำให้ชวนเขยาก็จะคาดเดา

๖๒๓

ชัยชนะแห่งพุทธะ

ได้ ในเวลาจวนตัวเช่นนั้น นางจึงวิ่งหลบหนีเอาชีวิตรอดและทิ้งลูกน้อยไว้อย่างขาดสติ

ทันใดนั้นช้างได้เบี่ยงทางจากพระอานนท์ ตรงไปยังทารกที่นอนร้องไห้อยู่ฝ่ายสตรีนางนั้น เมื่อได้สติจึงหันกลับมามองลูกน้อย เห็นพญาช้างตรงบรีไปยังทารก จึงกรี๊ดร้องขึ้นสุดเสียงด้วยความตกใจ

“กรี๊ด ! ลูกแม่”

วินาทีที่ทุกหัวใจเกือบหยุดเต้น เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น กระแสน้ำมหาเมตตาคือเป็นกำลังแห่งพระพุทธองค์ พลันแล่นเข้าสู่ดวงจิตของพญาคชสาร

“นาคาศรีรี จงอย่าแล่นไปเปล่าเลย จงมาทางนี้เถิด คนที่ต้องการให้เจ้าทำร้ายมีแค่เพียงเราเท่านั้น”

กระแสน้ำมหาเมตตานั้นดุจดั่งน้ำเย็นที่หลังตกลงกลางดวงใจที่เดือดดาลด้วยไฟโทสะให้กลับมอดดับลงในทันที

เหตุการณ์ได้พลิกผัน พญาช้างนั้นได้มีการสงบลงทั้งสองข้าง และหย่อนงวงลงต่ำเดินอย่างเชื่องช้าเข้าไปหมอบลงแทบพระบาท พระพุทธองค์ตรัสแก่พญาช้างว่า

“นาคาศรีรี แต่นี้ไปเจ้าอย่าดูร้ายหยาบคายเบียดเบียนชีวิตมนุษย์ จงมีจิตเมตตาเถิด”

ทรงลูบกระพองของพญาช้างแล้วตรัสอีกว่า

“เจ้าอย่าได้ฆ่ามนุษย์อีกเลยเพราะจักเป็นเหตุแห่งทุกข์ จงอย่าประมาท เพราะผู้ที่ประมาทแล้วย่อมไปสู่สุคติมีได้โดย”

พญาช้างนาคาศรีรีได้ฟังพระพุทธสุรเสียงดังนั้นแล้วน้ำตาไหล ปิดติแผ่พานไปทั่วร่างกายที่ว่างไม่ได้ หากว่านาคาศรีรีไม่เป็นผู้ใดที่จริงใจก็จะได้รับผลเสียที่ตนได้

ประชาชนที่อยู่ในเหตุการณ์อันอัศจรรย์นั้นบ้างก็ตบมือ บ้างก็โห่ร้อง กล่าวสรรเสริญพุทธคุณดังกึกก้องไปทั่วพระนคร ต่างมีจิตใจรื่นเริงบันเทิงรมทั้งปลดปล่อยเครื่องประดับ บ้างดอกไม้บ้างโยนไปบูชาจนท่วมท้นพญาช้างนาคาศรีรี จึงมีชื่อใหม่ว่า ธนบาล ตั้งแต่นั้นมา

๖๒๓

ชัยชนะแห่งพุทธะ

ช้างธนาบาลได้แสดงท่าทางเคารพ โดยการใช้งวงกอบเอาฝุ่นละอองในบริเวณที่พระพุทธองค์ได้ทรงเหยียบไปแล้วพ่นใส่ศีรษะของตน ย่อตัวถอยหลังประหนึ่งแสดงท่าบังคมลา จากนั้นจึงกลับไปสู่โรงช้างตามเดิม

เมื่อสำเร็จตามพุทธประสงค์ดังนั้นแล้ว ก็ทรงดำริว่าจะบิณฑบาตวันนี้เห็นจะไม่สมควร จึงบิณฑบาตกลับเวฬุวันวิหารพร้อมด้วยพระสาวกทั้งหลายเหมือนมหาราชาทรงชนะข้าศึกอนัน นั้น เหล่าพุทธบริษัทต่างก็รีบจัดแจงสำรับโภชนะต่างๆ ทั้งข้าวและนํ้ามากมาย ตามเสด็จไปถวายพระพุทธองค์ จึงเกิดการบำเพ็ญมหาทานขึ้น ณ เวฬุวันวิหาร อุบาสิกาทั้งหลายต่างสรรเสริญพุทธคุณโดยมากกว่าพลังแห่งใจย่อมชนะกำลังแห่งกาย

๖๒๔

ชัยชนะแห่งพุทธะ

เชิงอรรถ

กระซอม คือ ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ใช้ยัดขน รูปคล้ายกระป๋อง ไม้คอก ใช้ใส่นํ้า เช่นสงกรานนํ้าที่พิธีสิบกระซอม

มัจฉานิยม คือ ยามกลาง, ส่วนที่สองของราตรี เมื่อแบ่งคืนหนึ่งเป็นสามส่วน รวบรวมคืน

พุทธกิจ คือ กิจที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ การงานที่พระพุทธเจ้าทรงกระทำ พุทธกิจประจำวันมีอยู่ ๔ ประการหนึ่ง เวลาเช้าเสด็จบิณฑบาต สอง เวลาเย็นทรงแสดงธรรม สาม เวลาค่ำประธานโอวาทแก่เหล่าภิกษุ สี่ เย็นคืนทรงตอบปัญหาเทวดา ทำ จวนสว่างทรงตรวจพิจารณาเวไนยสัตว์ที่สามารถ และยังไม่สามารถบรรลุธรรมอันควรจะได้ใจไปโปรดหรือไม

พณาย คือ คำเรียกผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

เวไนยสัตว์ หรือ เวเนยสัตว์ คือ สัตว์ผู้สมควรแก่การแนะนำสั่งสอน, สัตว์ที่พึงแนะนำได้, สัตว์ที่พอคิดสอนได้

เส้นทางโคจรแห่งพระบรมศาสดา คือ เส้นทางบิณฑบาตของพระพุทธเจ้า

อันตรวาสก คือ ผ้าถุง สบง เป็นส่วนหนึ่งของไตรจีวร

เจ้าชายอชาตศัตรู คือ พระราชโอรสของพระเจ้าพิมพิสาร ต่อมาได้เป็นพระราชา เสวยราชสมบัติ ณ กรุงราชคฤห์ ตามประวัติว่าได้รับธรรมบิณฑบาตด้วยการทำปิตุฆาต

บทที่ ๔

ชัยชนะต่อบุรุษผู้เหี้ยมโหด

อุกชิตตะชัคคะมะติหัตตะ สุทราธน์นัง
ธาวันติโยชนะปะถัง คุสิมาละวันตัง
อิทธิสิสังคะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิฯ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับโจรของคฤหบดีผู้ดุร้าย
ถือดาบวิ่งไล่พระองค์ไปตั้ง ๓ โยชน์
ทรงพิชิตจอมโจรด้วยอิทธิฤทธิ์ทางใจ อย่างยอดเยี่ยม
ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตใจนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

คำคืบหนึ่ง ดวงดาวเปล่งประกายพร่างพรายเต็มท้องฟ้าตัดกับความมืดแห่งราตรี ใน
หมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่ง ใกล้กรุงสรวดีอันสงบเงียบ เสียงร้องของทารกได้ดังขึ้นทารกเพศ
ชายได้ถือกำเนิดพร้อมเหตุอัศจรรย์ ทันทีที่เมฆหมอกบดบังแสงจันทร์จนมืดมิด เหล่าเครื่อง
ศัสตราวุธก็เปล่งแสงสว่างไสวขึ้นชั่วครู่กับคนทั้งหมู่บ้านได้พร้อมใจกันจุดเทียนขึ้น

ใจอดบ่นว่า ล่าไล่ ไกลสามโยชน์	ฝีมือโหด มุ่งร้าย หมายประหาร
ลือเลื่องชื่อ ใจรอง-คฤหบดี	สรวาสีवाल ไฉนมนุษย์ ทรหดแท้
ด้วยอิทธิ บัณฑิตจารย์ จอมไตรภพ	ธ สยบ ใจร้าย คลายไมหันธ์
ทั้งดาบลง ปลงผม ออกบาชฬัด	บันลือลั่น อรหันต์ ปุชนิย์
ขอพองท่น จงมี ชัยมงคล	ทั่วสากล ดลพร้อม ด้วยสุชี
ด้วยอำนาจ อิทธิ-บารมี	บังภูติ แห่งพระ พิชิตมาร

๗๖๐

ชัยชนะแห่งพุทธะ

“นั่นแสงอะไร”

ทุกคนแตกตื่น ลึกควพราหมณ์ปุโรหิตผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวแห่งตระกูลพราหมณ์ มีความชำนาญในการทำนายฤกษ์ยามร้าย จึงได้รับเดินออกจากเรือน แล้วแหงนหน้าแลดูฤกษ์แห่งกลุ่มดาว ก็เกิดความประหลาดใจลูทานออกมาว่า

“กลุ่มดาวโจร! เด็กคนนี้จะต้องกลายเป็นมหาโจรร้ายกาจอย่างแน่แท้ เราจะบอกมันดาหนีว้อยไรดี”

เช้าวันรุ่งขึ้น ในนครสรวดี พระเจ้าปเสนทิโกศลได้เรียกพราหมณ์ปุโรหิตเข้าเฝ้าเพื่อทำนายเหตุที่เกิดขึ้น

“ถวายบังคมพระเจ้าข้า”

ปุโรหิตถวายบังคมพระเจ้าปเสนทิโกศล

“เมื่อคืน เราตื่นขึ้นเพราะแสงจากพระขรรค์ ทหารรายงานว่าในท้องพระคลังก็เช่นเดียวกัน ศัสตราวุธทั้งหลายได้เปล่งแสงขึ้นพร้อมกัน แล้วก็ดับไป จะมีเหตุอันใดหรือท่านปุโรหิต”

“บุตรของข้าพระองค์ได้ถือกำเนิดขึ้นในฤกษ์ดาวโจร ซึ่งในอนาคตจะเติบโตเป็นมหาโจรร้าย ทำบ้านเมืองให้เดือดร้อน แผ่นดินจะลุกเป็นไฟตามนิมิตหมายที่ประจักษ์แก่พระองค์พระเจ้าข้า” พราหมณ์ปุโรหิตกราบทูล

พระเจ้าปเสนทิโกศลใคร่ครวญแล้วจึงตรัสถาม

“ถ้าเช่นนั้นเราควรทำเช่นไรดี ท่านปุโรหิต”

“สุดท้ายแล้วจะทรงเห็นสมควรเกิดพระเจ้าข้า แต่ข้าพระองค์เห็นว่าถ้าปล่อยให้ทหารนี้เติบโตมา ในภายภาคหน้าจะทำให้บ้านเมืองเดือดร้อนวุ่นวาย จะเที่ยวไล่ฆ่ามหาชนเป็นจำนวนมาก ขอพระองค์อย่าได้รอช้า จงมีรับสั่งให้นำกุมารมาประหารชีวิตเสียเถิด เพื่อตัดไฟเสียแต่ต้นลมพระเจ้าข้า” พราหมณ์ปุโรหิตกราบทูล

“โปรดองคูลีมาล”

เขียนภาพโดย พระธรรมธิดา จันทสโร เทพคณี สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๔๐ x ๕๐ ซม.

๗๖๑

ชัยชนะแห่งพุทธะ

ฝ่ายพระเจ้าปเสนทิโกศลได้ใคร่ครวญดูแล้วจึงตรัสแก่พราหมณ์ปุโรหิตว่า

“เราจะทำอย่างนั้นได้อย่างไร ทารกนี้ไม่ได้มีความผิดอะไร แต่ถ้าบุตรชายของท่านเติบโตแล้วก่อเรื่องเมื่อใด เราจะทำตามที่ท่านบอก ขอท่านจงเลี้ยงดูบุตรของท่านให้ดีที่สุดท่านปุโรหิต”

“พระองค์ทรงมีพระกรุณาอย่างยิ่งพระเจ้าข้า”

หลังจากพราหมณ์ปุโรหิตรับพระราชโองการแล้ว จึงถวายบังคมลาไปสู่เรือนของตน

“นาย พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงตรัสว่าอย่างไรบ้าง” พราหมณ์เอ่ยถาม

ส่วนพราหมณ์ปุโรหิตยังมีความสับสนอยู่ในใจ ใจหนึ่งก็ดีใจ อีกใจหนึ่งก็เกิดปริวิตก จึงตอบนางมันดานีไปว่า

“แม้มันดานี พระองค์ทรงมีพระกรุณายังนัก ทรงให้ดูแลบุตรชายคนนี้ให้ดี อย่าให้เป็นโจรก่อความเดือดร้อนให้แก่บ้านเมืองได้ แม้มันดานี เราควรจะต้องซื้อกุมารนี้ว่า อหิงสกะ แปลว่า ผู้ไม่เบียดเบียนใคร เพื่อเป็นการแก้เคล็ดแห่งลางร้ายทั้งหลายที่เกิดขึ้น”

อหิงสกะครั้นเจริญวัยเป็นเด็กรักสงบ มีปัญญาเฉลียวฉลาด วานอนสบาย มีความนอบน้อมต่อบิดามารดา ใส่ใจในการศึกษาเป็นอย่างดี

“ท่านแม่ อย่าหนีข้านะ” เด็กน้อยที่เจริญวัยกำลังไล่จับผู้เป็นมารดา

ตามด้วยแล้วเสียงปรามด้วยความหวงดีของบิดาว่า

“สองคนนี่เล่นอะไรกัน อหิงสกะเจ้าทอมมดที่พ่อสั่งแล้วหรือยัง”

“ท่านพ่อ มดคัที่ท่านพ่อสั่งนั้น ข้าพองจำได้หมดแล้วครับ” เด็กน้อยตอบ

รอยยิ้มน้อยๆ ผุดขึ้นที่มุมปากของท่านพราหมณ์ปุโรหิต ด้วยใจที่สบาย

ในเวลาต่อมา เมื่อมารดาบิดาเห็นว่าอหิงสกะโตพอสมควรแล้วจึงปรึกษากันว่า

“อหิงสกะเป็นเด็กฉลาดเรียนรู้ได้เร็ว เราควรที่จะส่งเขาไปศึกษาวิชาสำนักคักศิลาของ

อาจารย์ทศปาโมกข์ผู้มีชื่อเสียง เพื่อศึกษาศิลปศาสตร์วิชาการต่างๆ”

พราหมณ์ปุโรหิตกล่าวขึ้น

“ดีฉันเห็นด้วยกับท่านนาย” พราหมณ์กล่าวเสริม

ครั้นแล้วคนทั้งสองจึงเดินทางมุ่งสู่สำนักคักศิลา

“อีกไกลไหมครับท่านพ่อ” อหิงสกะถามด้วยความใคร่รู้

“ใกล้จะถึงแล้วละ อหิงสกะ” ผู้เป็นบิดาตอบบุตรชายให้คลายความสงสัย ขณะย่างเท้าตามทางเกวียนที่สองข้างทางคือทุ่งหญ้าและป่ารก

ครั้นถึงสำนักคักศิลา บิดาของอหิงสกะจึงได้ฝากบุตรไว้ในความดูแลของอาจารย์ทศปาโมกข์

“ท่านอาจารย์ ข้าขอฝากบุตรของข้า อหิงสกะ ให้ท่านช่วยอบรมและสั่งสอนวิชาการต่างๆ ไปด้วย”

“ไม่ต้องเป็นห่วงนะพ่อพราหมณ์ เด็กคนนี้ข้าดูแล้ว เขาเป็นเด็กฉลาด มีปัญญาดี”

อาจารย์ทศปาโมกข์กล่าวด้วยความยินดี ทั้งสองจึงลาอาจารย์กลับสู่เรือนคน ก่อนกลับนางพราหมณ์สั่งอหิงสกะว่า

“อหิงสกะ ลูกอยู่กับอาจารย์ต้องเชื่อฟังท่านนะ” ผู้เป็นมารดา กล่าวด้วยความห่วงใย

“ครับท่านแม่” อหิงสกะรับคำ

อหิงสกะปรนนิบัติอาจารย์เป็นอย่างดี เอาใจใส่ในการศึกษาอย่างจริงจัง ไม่ว่าอาจารย์จะสั่งให้ศึกษาวิชาการอะไร ก็สามารถเรียนรู้ได้หมด จึงเป็นที่โปรดปรานของอาจารย์เป็นอย่างมาก จนเพื่อนร่วมสำนักไม่พอใจและคิดกำจัด

“ดูสิพวกเรา ท่านอาจารย์มีอะไรๆ ก็เรียกแต่เจ้าอหิงสกะ”

ศิษย์คนหนึ่งพูดขึ้น “เราควรจะทำอย่างไรกับมันดี”

๗๖๓

ชัยชนะแห่งพุทธะ

๓๖

ชัยเชาวน์รุ่งโรจน์

ศิษย์อีกคนถาม “พวกเราเอายังนี้ พวกเราแบ่งเป็นสามพวก แล้วค่อยๆ ใส่ความเจ้าอธิการให้อาจารย์ฟังทีละพวก อาจารย์ต้องเชื่อเป็นแน่ เชื่อข้าเถอะ”

แล้วแผนการร้ายป้ายสีก็เริ่มขึ้น พวกศิษย์เหล่านั้นใช้อุบายต่างๆ ยุยงอาจารย์ เรื่องแล้วเรื่องเล่าแต่หาสำเร็จผลไม่ มีอาจทำให้อาจารย์เชื่อได้ แต่ในที่สุดก็สามารถทำได้โดยกล่าวหาด้วยเหตุที่ทำให้อาจารย์ระแวงและไม่อาจวางใจอธิการได้อีกต่อไป ด้วยการร่วมมือกันใส่ความอธิการว่าเป็นผู้กับกรรยาของอาจารย์

อธิการก็มีเคยคิดถึงเรื่องเช่นนี้ ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในสำนักอาจารย์ที่คาป่าโมกข์ก็ปฏิบัติตนเป็นศิษย์มิได้บกพร่องแต่ประการใด และยังคงความเคารพในกรรยาของอาจารย์เสมือนมารดาของตน ส่วนกรรยาของอาจารย์ก็ให้ความดูแลเอาใจใส่ให้อธิการอย่างบุตรเช่นเดียวกัน แต่กรรยาของที่คาป่าโมกข์นั้นยังอายุไม่มาก จึงทำให้อาจารย์ที่คาป่าโมกข์ไม่ไว้วางใจและคลายความรักที่มีต่อลูกศิษย์ลง พร้อมกับคิดว่าจะทำเช่นไรดีกับอธิการ

“เราควรจะฆ่าเจ้าอธิการเสีย แต่ว่าการทำเช่นนั้นอาจทำให้คนทั้งหลายคิดเดียน และจะทำให้สำนักของเราเสื่อมเสียชื่อเสียงได้ อย่างกระนั้นเลยเราไม่ควรลงมือเอง ควรให้มหาชนทั้งหลายกำจัดเจ้าอธิการเองดีกว่า” อาจารย์คิดอุบายกำจัดศิษย์

“เจ้าไปตามอธิการให้มาพบข้าหน่อย”

อาจารย์บอกศิษย์คนหนึ่ง เขาจึงไปบอกอธิการ

“อธิการของท่านอาจารย์เรียกเจ้าให้ไปพบ”

อธิการเข้ามาด้วยความนอบน้อมต่ออาจารย์เหมือนเคย แล้วกล่าวว่า

“ท่านอาจารย์มีอะไรจะให้ผมรับใช้หรือครับ”

“ข้าเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่ข้าจะประสาธน์อธิการให้แก่เจ้า แต่ผู้ที่จะเรียนมหามนต์นี้ได้สำเร็จจะต้องตักน้ำคนให้ได้พันหนึ่ง แล้วจะนำมาเช่นหัวท้าวศรีขามนต์ ข้าจะประสาธน์วิชาให้แก่เจ้า เจ้าก็จะเรียนจบวิชาในสำนักของข้าเหนือกว่าใครอื่น”

๓๗

ชัยเชาวน์รุ่งโรจน์

อธิการเมื่อได้ยินเช่นนั้นก็ทักท้วงว่า

“ท่านอาจารย์ข้านี้เกิดแต่ตระกูลพราหมณ์ มิได้คิดที่จะเปิดเป็นสัตรี ครั้นข้าจะทำการมหายาจำก็จะผิดประเพณีวงศ์ตระกูลมารดาบิดา ข้ามีอาจลวงละเมิดได้หรือครับ”

อธิการกล่าวด้วยความไม่สบายใจ

“เจ้าจงทำตามที่ข้าบอกเถิด อย่าได้รอช้า เจ้าจะได้เรียนจบไตรเพทอันเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของศาสนาพราหมณ์ และกลับบ้านไปหาบิดามารดาของเจ้าที่จากมานานเจ้าไม่อยากให้ท่านผู้มีใจหรือหรือ”

อธิการผู้เคารพอาจารย์มาตั้งแต่ต้น และรู้ว่าอาจารย์รักและหวังดีต่อเขาไม่น้อย ไปกว่ามารดาบิดาเลย เมื่อได้ฟังอาจารย์สั่งเช่นนั้น จึงได้ปฏิบัติตามโดยมิได้เหลียวใจใดๆ แม้แต่น้อย

อธิการเป็นผู้มีปัญญาดี มีร่างกายแข็งแรงกำยำ ทั้งฝีมือเชิงเทคนิคมิเป็นรองผู้ใด มิได้มีจิตใจจะรังแกผู้ใด แต่ด้วยเชื่อคำอาจารย์ เขาจึงเป็นผู้ล่าที่ใครๆ เกรงกลัว เชิดชวยตา มิใช่วีรบุรุษผู้ช่วยเหลือ และเพียงไม่นานชื่อเสียงของเขาที่เลื่องลือไปทั่ว ครั้งแรกๆ เขาฆ่าแต่ผู้ที่มีใจยามหิตฆ่าสัตว์ตัดชีวิตและจำกัอยู่เพียงในราวป่า พวกที่มานั่งป่าปีเรียกขานบ้าง หรือพวกที่ฆ่าวัวเพื่อทำการบูชาอย่างบ้าง หรือแม้แต่พวกโจร เมื่อเขาฆ่าคนเป็นจำนวนมาก จิตใจของเขาที่คิดผิดไปจากเดิม คิดว่าการฆ่ามิใช่ความผิด และแล้วก็ไม่มีใครกล้าเข้าไปเก็บผักเก็บพินในราวป่าอีกเลย

ช่วงแรกอธิการมีได้นับจำนวนคนที่เขาฆ่า แต่ต่อมาเขาได้ตักน้ำมีคนมาแล้วร้อยเป็นพวงห้อยไว้ตามกิ่งไม้ แต่ไม่ปลอดภัยเพราะมีคนมากคอยมาจิกกัน ต่อมาจึงนำมาคล้องคอไปไหนมาไหนก็คล้องไปด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้ที่พบเห็นจึงตั้งสมญานามให้เขาว่า “**องคุลิมาล**” แปลว่า “**ผู้มีนิ้วมือเป็นพวงมาลัย**”

๓๘

ชัยเชาวน์รุ่งโรจน์

องคุลิมาลได้ก่อกรรมทำเข็ญไว้มากจนเป็นที่เลื่องลือไปถึงกรุงสวาวดี ประชาชนทั้งหลายได้พากันมาร้องทุกข์ต่อพระเจ้าปเสนทิโกศล พระองค์จึงทรงสั่งการอำมาตย์ว่า

“ท่านอำมาตย์ ท่านจงไปตามเสนาบดีอำมาตย์ทั้งหลายมาประชุมที่ตำหนักของเรา”

พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงพิจารณาแล้วว่า หากปล่อยไว้อย่างนี้คงไม่ดีแน่ เพราะสักวันหนึ่งมหาโจรองคุลิมาลจะกำเริบหนักและเข้ามาใกล้พระนครมากขึ้น

“ท่านทั้งหลาย จงตั้งกองกำลังไปปราบโจรองคุลิมาลให้จงได้”

พระองค์ตรัสสั่งอย่างหนักแน่น

“พระเจ้าข้า” อำมาตย์ทั้งหลายรับคำพร้อมเพรียงกัน

ฝ่ายกัศควพราหมณ์ผู้เป็นบิดาทราบเรื่องนี้มาโดยตลอด แต่ก็ไม่รู้จะทำเช่นไร นอกจากวางใจเป็นกลาง คิดเสียว่าบุตรชายของตนก่อกรรมทำเข็ญไว้มากนัก คงถึงเวลาแล้วที่จะต้องชดใช้

“แม่มั่นตานี อันรู้ว่ามีมหาโจรที่ฆ่าคนเป็นจำนวนมากนั้นมีใช้ใครอื่น แต่เป็นบุตรของเราเองอธิการได้กลายเป็นมหาโจรที่ร้ายกาจยิ่งนัก”

นางมั่นตานีได้ฟังเช่นนั้น ก็เข้าอ่อนด้วยความเป็นห่วงลูกรัก

“พระราชาธิบดีสั่งให้จัดกองทัพไปจับตัวมา”

พราหมณ์สามีพูดด้วยความอ่อนใจ ส่วนนางมั่นตานีผู้เป็นแม่เกิดความกังวลกลัวว่าลูกจะถูกฆ่าตาย จึงเร่งรีบสามีให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อช่วยชีวิตบุตร แต่พราหมณ์ผู้เป็นสามีกลับนิ่งเสีย นางมองไม่เห็นทางอื่นที่จะช่วยลูกได้จากกองทัพหลวงได้ จึงวิ่งออกไปตามหาลูกชายด้วยสัญชาตญาณของความเป็นแม่

หญิงชราเดินล่องหนำมาก่อนกองทัพเพียงเล็กน้อย ร้องเรียกหาบุตรชายที่รักไปตามราวไพรด้วยความหวังโย เศร้าโศก และเสียใจ

๓๙

ชัยเชาวน์รุ่งโรจน์

“อธิการ อธิการ อธิการอยู่ในหลุม”

นางเดินไปพาลงร้องเรียกไปด้วยความอ่อนล้า ในใจหวังลูกมากกว่าหวังตัวเอง

“อธิการ ลูกไม่ฆ่าข้าอย่างนี้เลย”

นางเดินบ่นและร้องไห้จนน้ำตาแทบเป็นสายเลือด

ฝ่ายองคุลิมาลซึ่งหลบอยู่หลังต้นไม้ เมื่อได้ยินเสียงคนร้องเรียก จึงแอบมองอยู่ เมื่อเห็นหญิงชราที่รู้สึกคุ้นๆ แต่ในหัวเวลาอย่างนั้นนิ้วมือนิ้วสุดท้ายที่เหลืออีกนิ้วเดียวก็จะครบพัน จึงสำคัญมากกว่าที่จะมัวเสียเวลาคิดว่าหญิงชรานั้นเป็นใคร

ก่อนอรุณของวันนั้น พระบรมศาสดาทรงแผ่พระญาณพิจารณาสุตวิโลก ทรงทราบโดยตลอดว่ามหาโจรองคุลิมาลนี้มีอุปนิสัยปัจจัยที่จะได้บรรลุธรรมพร้อมอยู่แล้วทีเดียว แต่ทว่าวันนี้นหากเธอทำ “มาตุฆาต” คือฆ่ามารดาเสียก่อน โอกาสจะบรรลุธรรมสำเร็จมรรคผลเป็นพระอรหันต์คงจะเสียเปล่า

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงเสด็จออกจากพระคันธกุฎีในเวลาเดียวกันกับที่มารดาของมหาโจรมุ่งหน้าไปในราวป่าแห่งนั้น

องคุลิมาลจับดาบแน่นหวังประหารชีวิตหญิงชราผู้เดินมาแต่ไกล แต่แล้วทันใดนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ปรากฏให้มหาโจรได้เห็น

“เหลืออีกนิ้วเดียวเท่านั้น สิ สมณะนี้! มาขัดจังหวะเราพอดี นี้นิ้วสุดท้ายน่าจะ เป็นสมณะนี้ดังหาก”

มหาโจรไม่รอช้ารีบเหวี่ยงดาบขึ้นสุดแขน โสฬสพรดาครึ่งอกมาจากข้างทาง หมายจะฆ่าพระพุทธรองค์ให้ตายภายในคาบเดียว

ขุนโจรองคุลิมาลวิ่งตามพระบรมศาสดาและได้เห็นพระองค์อยู่ข้างหน้าแค่เอื้อมก็ไม่สามารถตันทัน ด้วยฤทธาภินิหารแห่งพระบรมศาสดาประหนึ่งว่าระหัดไฉไลออกไป

“พระอรียสาวก”

เขียนภาพโดย พระธรรมมิตฺติ จนฺทสาโร เทคนิก สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๓๕ x ๔๕ ซม.

องค์มูลจะวิ่งเร็วเพียงใดก็ไม่สามารถจะวิ่งตามพระองค์ได้ทัน ในที่สุดเขาก็เหนื่อยเกินกว่าจะวิ่งต่อไป จึงตะโกนว่า

“สมณะ สมณะหยุดก่อน หยุดเดี๋ยวนี้!”

ครั้นแล้วพระบรมศาสดาจึงมีพุทธปฏิภาตรัสว่า

“ดูก่อนองค์มูลาล ตถาคตนั้นหยุดแล้ว แต่ท่านซื้อมิหยุด”

ทรงตรัสเพียงเท่านั้นแล้วพระองค์ก็ทรงเสด็จดำเนินต่อไป

ฝ่ายองค์มูลาลเมื่อได้ยินคำเช่นนั้น ก็ขุ่นเคืองยิ่งขึ้น จึงพูดด้วยความโกรธว่า

“สมณะ ปกติท่านย่อมเป็นผู้กล่าวแต่คำสัจย์ เหตุไฉนจึงมาพูดจากล่าวสาวาทเสียเล่า มาบอกว่าเราหยุดแล้วท่านยังไม่หยุด”

“ดูก่อนองค์มูลาล ตถาคตนั้นหยุดจากการเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายแล้ว ประกอบด้วยความเมตตาและขันติ ตั้งอยู่ใน สาราณียธรรม ไม่เวียนว่ายในสังสารวัฏอีกต่อไป ตถาคตจึงได้ชื่อว่าหยุดแล้ว แต่ตัวของท่านเล่ายังมีไม่หยุด มีน้ำใจโหดเหี้ยมหยาบช้านัก เทียวไล่ฆ่ามนุษย์หญิงชายล้มตายเป็นจำนวนมาก ท่านจะเสวยทุกข์ลำบากอยู่ช้านานในอบายภูมิทั้ง ๔ ท่านจะไปคนรกแล้วก็จะไปเป็นเปรต อสุรกาย เดรัจฉานในภพชาติเบื้องหน้า จะได้เสวยทุกขเวทนาทั้งนี้ก็อาศัยด้วยผลวิบากบำรุงรักษาตัวท่านมากระทำกรรมเวรสิ่งใดไว้ กรรมอันนั้นก็จะมีมาบังตาให้เกิดความทุกข์ติดตามสนองตัวท่าน เหตุฉะนั้น ตถาคตจึงว่าท่านยังมีไม่หยุด ยังจะดำเนินสืบต่อไป จงรู้ด้วยเหตุอย่างนี้”

ฝ่ายองค์มูลาลได้ฟังพุทธดำรัสเพียงเท่านั้นสติสัมปชัญญะก็กลับคืน ถูกคิดขึ้นมาได้ว่า ผู้ที่ตนกำลังสนทนาก่อนหน้านั้นเหตุใดจึงได้มีสุรเสียงองอาจดังพญาราชสีห์ ว่ากล่าวสั่งอันใดก็ดี ทุกประการ แม้แต่ร่างกายก็มีรัศมี ชะรอยว่าจะเป็นใครไปได้นอกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงอุตสาหะเสด็จพระราชดำเนินมา เพื่อประโยชน์อนุเคราะห์ช่วยเหลือ

ปลดให้เราพ้นจากพันธภัยจากอบายทุกข์ทั้งห้า หนอ อย่างนั้นเลย เราควรกระทำความเคารพอนุภพน้อมนัสการต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเถิด

องค์มูลาล ได้เห็นพระพักตร์ของพระสมณะเต็มตาในครั้งนี้เอง ยิ่งเกิดความรู้สึกเปลี่ยนแปลงขึ้นในใจ มือที่จับดาบรู้สึกว่ามีน้ำหนักขึ้นร้อยเท่า จะซัดฟันปากพูดก็ดูเหมือนพูดอะไรไม่ออก หัวใจที่เคยแข็งกร้าวหลุด ห่อหุ้มโยนลง เขาทั้งดาบลงกับลงกราบเฉพาะพระพักตร์ของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ความปิติโสมนัสก็แผ่ซ่านไปทั่วสรรพางค์กาย องค์มูลาลได้กราบทูลขอบรรพชา ณ ที่นั่นเอง ความอัศจรรย์ก็ได้บังเกิดขึ้นเมื่อพระองค์ทรงเหยียดพระหัตถ์ออก เครื่องบริขารก็ลอยลอยมาจากอากาศสมกายขององค์มูลาล ให้กลับกลายเป็นสมณะไปในทันที ดอกไม้ทั้งหลายในบริเวณนั้นได้แย้มบานส่งกลิ่นหอมลอบอบอวลไปทั่ว ครั้นแล้วพระองค์มูลาลก็ตามเสด็จพระบรมศาสดาตามยังเขตนาราม

องค์มูลาลนั้นเมื่อบวชในพระบรรพตศาสนาแล้วก็ปฏิบัติสมณธรรม ไขเวลาที่เหลือทั้งหมดในชีวิตของตนอุทิศให้กับการบำเพ็ญจิตภาวนา ไม่นานนักก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ตัดกิเลสได้สิ้นเชิง ไม่หวนกลับมาซึ่งภพต่างๆ อีกต่อไป มีความสงบเย็น ผ่อนคลาย ไร้ความข้องขัด

จริงอยู่แม้พระองค์มูลาลจะเป็นพระอรหันต์ที่ไม่ก่อกรรมทำเข็ญกับใครอีก แต่ส่วนกรรมเก่าที่เคยทำมาก่อนหน้านี้เชื่อว่าสูญหาย ด้วยเหตุนี้เอง ในบางวันที่ท่านออกจาริกภิกขาจาร จึงถูกกลุ่มชาวบ้านที่อาศัยแดนและจำได้ว่าท่านคืออดีตมหาโจรร้าย จึงพากันรุมเอาก้อนดิน ก้อนหิน ท่อนไม้ ขว้างปาใส่ท่านจนหัวร้างข้างแตกเลือดไหลโรรม ถึงแม้ผู้ที่ไม่มีความจะขวางปากก้อนหินก้อนดินใส่ท่านแต่ก็บังเอิญไปถูกจนหัวร้างข้างแตกเรื่อยไป ท่านนำเหตุการณ์เหล่านี้ไปกราบทูลรายงานให้พระพุทธองค์ทรงทราบ

“นี่คือผลกรรมที่เธอได้ทำไว้ สรรพสัตว์ทั้งหลายย่อมเป็นไปตามกรรม ใครทำกรรมใดไว้ จะดีหรือชั่ว ก็ต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้นด้วยตนเอง เธอควรอุทบทนให้ถึงที่สุดนะ

องค์มูลาล” พระบรมศาสดาตรัสตอบ

วันหนึ่ง ขณะที่ท่านเที่ยวจาริกภิกขาจารไปตามบาทวิธินั้น ผู้คนต่างพากันแตกตื่นเป็นโกลาหล หญิงต้อมแก่คนหนึ่งได้วิ่งหนีพระองค์มูลาล ด้วยการถอดหัวหินแต่ติดที่หลังลงไม่ได้

“ช่วยด้วยๆ ใครก็ได้ช่วยฉันที”

ฝ่ายญาติของสตรีนั้นเห็นเหตุการณ์ ก็รีบปรึกษาหารือกัน บุรุษผู้มีปัญญาผู้หนึ่งเสนอความคิดต่อวงศ์ญาติว่า

“ท่านองค์มูลาลนั้นท่านเป็นพระแล้วละ ฉะนั้นสมณะย่อมรักษาสัจจะ สัจจะของพระอรียะมีอานุภาพมากและเราเชื่อว่าท่านเป็นพระอรียะและมีเมตตาอนุภาพแห่งความสัจย์พอ หากท่านตั้งสัจจะขึ้นเมื่อไร ไม่ว่าที่ไหน แม้สตรีก็จะคลอเคลียบุตรได้โดยง่ายด้ายที่เดียวละ พวกเรารีบไปตระเตรียมทำให้พระเถระเจ้านั่งใกล้ๆ นื่องหญิงเกิด เรามมีความเชื่อว่าจะต้องช่วยนางได้อย่างแน่นอน”

เมื่อปรึกษากันดังนั้นแล้ว เหล่ามหาชนญาติของสตรีผู้นั้นต่างก็แยกย้ายกันไปจัดเตรียมสถานที่แห่งนั้นให้เหมาะสมแก่พระเถระโดยเร็ว พวกเขาช่วยกันหาผ้ามากันเป็นม่านไว้โดยรอบสตรีศรีภักดิ์นั้น แล้วจัดหาตั่งมาตั้งไว้เป็นที่รับรองพระเถระ ซึ่งยืนสงบนิ่งอยู่ ณ ที่นั้น บุรุษผู้ออกความคิดนั้นก็เข้าไปกราบนมัสการพระองค์มูลาลและ

“นิมนต์พระคุณเจ้าขอรับ พวกเราได้จัดที่อันสมควรไว้รับรองพระคุณเจ้าทางด้านโน้นขอรับ”

บุรุษผู้นั้นพูดเสียงสั่นด้วยความหวาดกลัวในพระเถระอยู่บ้าง แล้วเชื้อเชิญนำทางพระเถระไปสู่ที่ที่เตรียมไว้ ฝ่ายพระองค์มูลาลเถระเมื่อไปนั่งเหนือตั่งนั้นแล้วจึงตั้งสัจจะในที่นั้นว่า

“ดูก่อนน้องหญิง อาตมาเกิดมาโดยมีโทษก็ทำรูปร่างหน้าไม่ แต่อาตมาก็ได้มาพบ

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ทรงโปรดอาตมา และในการโปรดของพระองค์ในครั้งนั้น ทำให้จิตใจที่มืดมัวในศิลปศาสตร์ เทียบผ่านบุญสังเวทเทวดาตามความเชื่อที่ผิด โดยมีได้พิจารณาหาได้รู้ความจริงที่แท้ไม่ เธอจงอย่ากลัวไปเลยน้องหญิง อาตมาได้หยุดเบียดเบียนแล้วในปัจจุบัน คำนี้เป็นความสัตย์จริง ด้วยอำนาจแห่งความสัตย์นี้ ขอน้องหญิงจงคลอบุตรโดยสะดวกในบัดนี้เถิด”

สิ้นคำสัจนั้น ทารกน้อย ก็คลอจากครรภ์ของสตรีนั้นโดยง่าย เปรียบเสมือนการเทน้ำออกจากกระบอก เหล้ามหาชนทั้งที่อยู่ในม่านและนอกม่าน ก็เกิดปิตินต์ในปฏิกิริยา และอานุภาพแห่งพระเถระ ความสุขสวัสดิทิพพัฒนามงคลก็บังเกิดมีแก่มารดาและบุตรนั้น เสียงสาธุของมหาชนดังไปทั่วบริเวณ หลังจากพระเถระกลับไปยังอารามแล้ว ชนทั้งหลายต่างก็ช่วยกันสร้างแท่นขึ้นในที่ซึ่งพระเถระตั้งสัตยาธิฐานในสถานที่นี้เอง

แม้ว่าสัตว์เดรัจฉานอันมีครรภ์ หรือสตรีที่คลอดบุตรยากเกิดเวทนาในเวลาใด ผู้คนจะนำไปให้นอนลงบนแท่นนั้น ทำให้ทั้งสัตว์และสตรีคลอดบุตรได้โดยง่ายในทันที ด้วยอานุภาพแห่งสิ่งของของคุลิมาลเถระ แม้สตรีผู้ใดมีครรภ์ก็ไม่มีกำลังจะคลอดบุตร ทั้งไม่สามารถจะมายังแท่นแห่งนี้ได้ ก็ให้นำน้ำไปรดลงที่แท่นศักดิ์สิทธิ์แล้วรองเอาน้ำที่รดแท่นนั้นนำมารดลงบนศีรษะ ก็ทำให้สตรีนั้นคลอดบุตรง่ายเช่นเดียวกัน

นับแต่นั้นมา ผู้คนก็ให้ความเคารพและถวายบิณฑบาตพระอภิวรรคคุลิมาลเถระ เช่นเดียวกับพระสาวกรูปอื่นๆ และยังเป็นมงคลให้เกิดขึ้นในที่แห่งนั้นสืบไป

วิสุทธิ

เชิงอรรถ

ปุโรหิต คือ พราหมณ์ผู้ศึกษาศิลปวิทยาจบไตรเพท เป็นที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ในทางนิติ คือ ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี

ดักคิลา คือ เมืองหลวงของแคว้นคัสธาระ ซึ่งเป็นแคว้นหนึ่งในสิบหกแคว้นแห่งชมพูทวีป ดักคิลาขึ้นมาแต่ก่อนพุทธกาล เคยรุ่งเรืองด้วยศิลปวิทยาการต่างๆ เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงที่สุดด้านวิทยาการหรือเรียกว่าเป็นเมืองมหาวิทยาลัย

ทศปาโมกข์ คือ อาจารย์ผู้เป็นประธานในทิศ อาจารย์ผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง

ไตรเพท คือ พระเวทสามอย่าง ซึ่งเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของศาสนาพราหมณ์

คันธกุฎี หรือ “กุฏิอบกลินหอม” ซึ่งใช้เรียกพระกุฏิที่ประทับของพระพุทธเจ้า

บทที่ ๕

ชัยชนะต่อสตรีผู้มากมารยา

กัตวานะ กัฏฐะมะหัง อิวะ ศัพทิกิณยา
จิตฺตยาจะ ทฺวณฺเฐจะหัง ชนะกายะมฺขณเ
สันตะนะ โสมะวิธินา อิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชยะมังคะลาณิ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับนางจิตฺตมานวิกา
หญิงผู้แสวงหาก่อนไม่กลมไว้ที่หน้าท้อง เสมือนดังผู้ตั้งครรภ์
ยื่นด้าและกล่าวใส่ร้ายพระองค์ ท่ามกลางฝูงชนผู้ฟังธรรม
ด้วยวิธีทรงสมาธิอันงาม คือ กระทำพระทัยให้ตั้งมั่นนิ่งเฉย
ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตนางนั้น ขอขยมนงคลงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

เมื่อครั้งปฐมโพธิกาล หลังจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้พระอนุตรสัมมา
สัมโพธิญาณและทรงแสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตร พระพุทธศาสนาจึงเกิดขึ้นในโลก กิตติ
ศัพท์ของพระบรมมกุฏเจ้าแม่ไปทั่ว เป็นที่ประจักษ์แก่เหล่าประชาชนทุกชั้นวรรณะ ธรรม
ของพระพุทธองค์มีเหตุมีผลสามารถพิสูจน์ได้ด้วยการปฏิบัติธรรม มีผู้ศรัทธาบำเพ็ญความ

เพียร ปฏิบัติตามจนเกิดผลเป็นจริงดังพระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ จิตใจของเหล่าศาสนิกชนก็
พัฒนาขึ้น พบกับความสุขและสังธรรมโดยต้องแท้งจากธรรมชาติ มหาชนเหล่านั้นต่างทวี
ความเลื่อมใส ศรัทธาในพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น ทั้งเทวดาและมนุษย์ต่างก็ก้าวเข้าสู่ภูมิอริยะ
พระสาวกและพุทธบริษัทเพิ่มจำนวนมากขึ้นมากขึ้นเรื่อยๆ ลากสักการะก็มีมากขึ้นมากขึ้น
เรื่อยๆ เช่นกัน ด้วยเพราะความศรัทธาที่เพิ่มขึ้น ความปรารถนาจะทำนุบำรุงพระพุทธ
ศาสนาให้รุ่งเรืองสืบไปจึงเพิ่มขึ้นด้วย ความรุ่งเรืองของศาสนาอื่นก็อับเผลลงเรื่อยๆ เสมือน
แสงหึ่งที่อ้อยที่ถูกดับด้วยแสงแห่งดวงจันทร์ ฉะนั้น

ฝ่ายพวกเดียรถีย์นักบวชในศาสนาอื่นไม่พอใจ เพราะการประกาศพระพุทธศาสนา
ของพระพุทธองค์ ทำให้คนทั้งหลายรู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี มีความฉลาดรู้เท่าทันพวกตน เป็น
เหตุให้การเผยแผ่ลัทธิของเดียรถีย์เสื่อมลง ทั้งลากสักการะที่เคยได้รับก็ลดน้อยลงไปจนต้อง
ออกจากสำนักเร่ร่อนไปตามถนนหนทาง เทียวเดินบอกผู้คนทีเดินผ่านไปผ่านมาในทีนั้นว่า

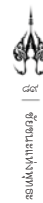
“ท่านทั้งหลาย ทำไมให้ทานแก่พวกเราบ้างเล่า พวกเราก็เป็นพระพุทธเจ้าเหมือน
กัน ทำไมจึงให้ทานแต่พระสมณโคดมผู้เดียวอยู่อย่างนั้นเล่า”

แต่ไม่ว่าพวกเดียรถีย์เดินไปวประกาศไปที่ใดก็ได้ลาสิกการะเลย เหล่าเดียรถีย์
จึงประชุมปรึกษากันเพื่อสร้างความเสื่อมเสียให้พระพุทธศาสนา เดียรถีย์ผู้หนึ่งกล่าวใน
ที่ประชุมกันว่า

“ศาสนาของพระสมณโคดมรุ่งเรืองใหญ่แล้ว ดูที่วัดเขตวันลี ผู้คนเนืองแน่นไปหมด
บางวันแทบไม่มีที่เค้น แล้วดูสำนักของเราลิคนทีเคยพุกพ่วนักก็บางตาลลงไปมาก ถ้าเรา
ไม่ทำอะไรสักอย่าง ต่อไปคงจะไม่เหลืออะไรเลย ลำพังลากสักการะทุกวันนี้ก็ไมพอเลี้ยงปาก
เลี้ยงท้องแล้ว”

เดียรถีย์อีกผู้หนึ่งจึงกล่าวขึ้นว่า

“มันจะไปยากอะไรเล่า เราก็มุ่งไปที่เสาหลักของพระพุทธศาสนาสิ มุ่งทำลาย

พระสมณโคดมแต่เพียงผู้เดียว เมื่อแม่ทัพถวายเหล้าหรือจะอยู่ผู้ต่อ ต้องถอยทัพกลับศึก
กันหมดนั้นแหละ พระสมณโคดมรุ่งเรืองได้ก็ต้องอับเผลลงได้เช่นกัน”

อีกผู้หนึ่งว่า “ท่านจะไปฆ่าท่านสมณโคดมหรือ”

เดียรถีย์ผู้หนึ่งถามด้วยความตกใจ “เราไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น เป็นการเปรียบ
เทียบเฉยๆ ท่านนี้ไม่มีปัญญาเอาเสียเลย”

“ไม่ต้องเถียงกัน แต่ว่าเราจะทำอย่างไรกันต่อไปละ”

ขณะกำลังสนทนากันอยู่ก็เหลือบเห็นสาวงามนางหนึ่งถือเครื่องสักการะเดินเอื้อง
ย่างมาแต่ไกล เหล่าเดียรถีย์สบตากันแล้วกล่าวเกือบจะพร้อมกันว่า

“รู้แล้ว ว่าจะจัดการกับพระสมณโคดมอย่างไร”

สาวงามผู้ซึ่งกำลังเดินถือของมาถวายนี้มีชื่อว่า “จิตฺตมานวิกา” นางเป็นผู้ฝึกได้ไ
ลัทธิของพวกเดียรถีย์ เมื่อนางมาถึงที่ที่พวกเดียรถีย์ประชุมกันอยู่ จึงวางส่างรับลง ให้พวก
เดียรถีย์แล้วยืนนิ่งอยู่ นางเห็นสีหน้าและแววตาของพวกเดียรถีย์เคร่งเครียด คิ้วขมวด จ้อง
มาที่นาง จึงถามว่า

“ดิฉันมีความผิดอะไรที่ท่านอาจารย์”

พวกเดียรถีย์ยังคงนั่งเงียบอยู่ นางจึงถามอีก

“เอ๊ะ ! ดิฉันมีความผิดอะไรกันแล้ว พวกท่านจึงทำกิริยาแบบนี้นักดิฉัน ถ้าพวกท่าน
ไม่ยอมตอบ ดิฉันจะไปละ”

นางทำที่จะยกส่างรับไปด้วย พวกเดียรถีย์กลัวเสียแผนจึงรีบบอกนางว่า

“เดี๋ยวก่อน นื่องหญิง ไม่ใช่ความผิดของนื่องหญิงแต่ประการใด แต่ลัทธิของเรา
กำลังจะล้มจม นื่องหญิงไม่รู้หรือหรือ”

นางยิ้มเพิ่มปากและกล่าวตอบว่า “ข้าแต่ท่านอาจารย์ทั้งหลาย เหตุที่ลัทธิของท่าน

“จิตรมาณวิภา”

เขียนภาพโดย พระอรอนัติ จันทลสาโร เทศบาล สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๔๐ x ๕๐ ซม.

ขบเขาลงไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวดิฉัน ใช่หรือไม่”

เดียรธีย์ตอบว่า “ไม่ได้เกี่ยวกับน้องหญิงแต่ประการใดเลย หากแต่น้องหญิงเป็นผู้ที่พวกเราเห็นเหมาะสมว่าจะช่วยเหลือของพวกเขาได้”

นางถามกลับอย่างสนใจว่า

“ท่านอาจารย์ ดิฉันนี้จะช่วยอะไรพวกท่านได้ แต่ถ้ามีอุปบายใดจากพวกท่านเพื่อจะทำให้ลัทธิของเราเจริญเพื่อฟู ปลูกจิตใจของประชาชนให้กลับมาเลื่อมใสเหมือนเดิมได้ ดิฉันก็ยินดีช่วยเหลือ ขอท่านอาจารย์ได้บอกอุปบายนั้นกับดิฉันเถิดเจ้าค่ะ”

เมื่อนางปารณาตัวรับใช้ดังนั้นพวกเดียรธีย์จึงบอกอุปบายในทันทีว่า

“ดูก่อนน้องหญิง ผู้มีรูปโฉมงดงามสะคราญตา พวกเราขอขอบคุณขอบใจในความปรารถนาดีของน้องหญิงที่มีน้ำใจจะช่วยเหลือลัทธิของพวกเราในยามเช่นเช่นนี้ เราจะได้อาศัยน้องหญิงนี้แหละทำให้พระสมณโคดมเศร้าหมองเสียชื่อเสียง โดยทำให้ประชาชนสงสัยว่าน้องหญิงได้เสียพรหมจรรย์เพราะพระสมณโคดม เราเชื่อว่าวิธีนี้จะทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมลงโดยเร็วพลัน ฮะ ฮะ ฮะ น้องหญิงพอจะทำเพื่อลัทธิของพวกเขาได้หรือไม่เล่า”

เมื่อนางได้ฟังถ้อยคำของพวกเดียรธีย์ ก็เห็นช่องทางสร้างความเสื่อมเสียให้แก่พระพุทธศาสนา จึงรับอาสาพวกเดียรธีย์ว่า

“ขอท่านอาจารย์ทั้งหลายจงวางใจและปล่อยให้เป็นหน้าที่ของดิฉันเถิดเจ้าค่ะ”

กล่าวแล้วจึงหลีกไปจากที่นั้น ด้วยอาการภูมิใจที่ได้ทำงานชิ้นสำคัญให้แก่พวกเดียรธีย์ในวันรุ่งขึ้น

นางจิตรมาณวิภาที่ได้เริ่มก่อกรรมอันลามก นางแต่งตัวด้วยอาภรณ์งามเพริศแพร้ว ห่มผ้าสีปักแมลงทับ มือถือดอกไม้และเครื่องหอม ตรงไปยังวิหารเขตรวันด้วยลีลาเยื้องย่างอย่างนางพญาหงส์ ยั่วยวนสายตาหยอหยิงทุกคู่ที่ได้พบเห็น และในเวลาเย็นย่างทุกวันอันเป็นเวลาที่เหมาะพอบริษัทพากันเดินออกมาจากเขตรวันหาวิหารเป็นจำนวนมากเพราะเป็น

เวลาที่มาหาชนเสร็จจากฟังพระธรรมเทศนาจากพระผู้มีพระภาคเจ้า

นางอาศัยเวลานี้ล่องตามหาชนเดินสวนทางเข้าไปในเขตรวันหาวิหาร เมื่อพ้นกลุ่มคนไปแล้วนางก็หาที่หลบอันสมควรแห่งหนึ่งจากสายตามหาชน พอเวลาเช้าตรู่ของวันต่อมา นางก็ขมิ้มหน้าทำตัวออกมาจากเขตรวัน แสร้งทำอาการอ่อนเพลีย ทำผมเผ้ารุงรัง รีบร้อนเข้าไปสู่พระนครในจังหวะที่ผู้คนเดินเข้าไปฟังธรรมเจริญจิตภาวนา ทำให้เกิดอุกฤษฏ์สะกิดใจเหล่าพุทธบริษัท

นางทำอย่างนี้สม่ำเสมอ ในเวลาเย็นก็มุ่งหน้าเข้าวัดและกลับออกมาอีกครั้งในเวลาเช้าของอีกวัน ยังความสงสัยให้แก่ผู้พบเห็นมากขึ้นทุกที ผู้ศรัทธาพบไม่ได้ในกิริยาของนาง จึงกล่าวถามว่า

“นี่แม่หนู ข้าพถามสักหน่อยเถอะ หนูมีธุระอะไรในวัดหรือจ๊ะ”

นางแสร้งตอบอย่างไม่พอใจว่า

“ก็แล้วมันธุระอะไรของป้าละ”

แล้วเดินหลีกไป ทำให้ผู้คนยิ่งทวีความสงสัยในพฤติกรรมแปลกประหลาดชวนฉงนของนาง เมื่อผ่านพบนางที่ใดต่างก็ถามเป็นคำถามคล้ายกันว่า

“น้องสาว มีธุระอะไรในวัดเขตรวันหรือจ๊ะ”

นางก็ตอบด้วยอาการไม่ชอบมาพากลเหมือนเดิมว่า

“เรื่องของฉัน ไม่ใช่ขงการอะไรของพวกท่านนี่”

พวกที่ยากรู้มากก็ถามลึกลงไปอีกว่า

“หนูเข้าไปพักกับใครทุกๆ วันหรือจ๊ะ”

เมื่อเจอคำถามที่นางรออยู่แล้ว นางจึงรีบตอบคำถามที่ได้เตรียมไว้ว่า

“หนูก็พักอยู่ในพระคันธกุฎีเดียวกับพระพุทธเจ้าของพวกท่านนั่นแหละจ๊ะ”

ตอบแล้วก็หัวเราะอย่างมีความสุขก่อนเดินจากไปอย่างผู้มึนซี้ เรื่องนี้แพร่ขยายไปทั่วเมืองสรวด์ลืออย่างรวดเร็ว จาก ๑ เป็น ๒ จาก ๒ เป็น ๔ ปากต่อปากก็ได้ฟังไปสู่ประชาชนทุกชั้นวรรณะ ความสั่นคลอนจึงเกิดขึ้นในหมู่พุทธบริษัท ต่างก็มีเสียงเล่าลือ วิวาทวิวาทกันไปตามๆ นานา ผู้ที่ไม่ศรัทธาในพระพุทธศาสนาอยู่ก่อน ก็ยิ่งชอบใจซ้ำเติมหนักขึ้น

เมื่อสิ้นไตรมาส นางจึงเริ่มแผนขั้นที่สอง โดยการนำผ้าผืนพันท้องให้กลมได้ขึ้นประหนึ่งว่ามีครก ทำให้ประชาชนที่เคียดแค้นยิ่งเพิ่มมากขึ้น

นางเดินไปไหนไหนตามปกติเพียงแต่ทำตัวให้ดูลำบากมากขึ้น เหมือนหญิงที่เริ่มตั้งครรภ์ทั่วไป ครั้นเมื่อย่างเข้าเดือนที่เก้า นางก็ผูกไม้กล่มไว้ที่ท้อง แล้วให้คนนำไม้ที่มีลักษณะคล้ายคางของโคมาทุบตามหลังมือหลังเท้า

ทุกขั้นตอนได้ดำเนินไปอย่างสมจริงและแยบคายทำให้ผู้พบเห็นปึกใจเชื่อได้โดยง่าย จากนั้นจึงมุ่งตรงไปสู่วัดเขตรวัน โดยมีความมั่นใจว่าเท่านั้นนี้ให้เป็นวันอัปยศที่สุดของพระสมณโคดมเลยทีเดียว

ภายในวัดเขตรวัน เหล่าพุทธบริษัทที่ศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ก็ยังมานั่งฟังสมเด็จพระบรมศาสดาแสดงพระธรรมเทศนาตามปกติ บางคนในที่นั้นแม้จะระคายใจในเรื่องที่รู้มาอยู่บ้าง แต่ก็เฉยอยู่เนื่องเพราะไม่รู้ไม่เห็นจึงยังไม่ปึกใจเชื่อเสียทีเดียว ส่วนผู้ที่มิปัญญาแยกแยะดีชั่วได้ยังคงมากน้อยแน่นอนนั่งฟังพระธรรมเทศนาด้วยอาการสงบ

ฝ่ายสมเด็จพระชินสีห์ ก็ยังทรงแสดงพระธรรมเทศนาด้วยอาการปกติ พระพักตร์สดใสผ่อง ทั้งพระสุเสียงก็ยังคงไพเราะเย็นชานเข้าไปในหัวใจพุทธบริษัทเหมือนเช่นแต่ก่อน ความงดงามสง่าของพระวรกายก็มิได้เศร้าหมองเลยแม้แต่น้อย ขณะที่มาหาชนกำลังซึ่มซาและปิติในพระธรรมเทศนา เสียงแหลมเล็กก็แผดดังขึ้น ทลายบรรยากาศอันสงบนั้น

“นี่ ! ท่านมหาสมณะ เวลาท่านแสดงธรรมแก่มาหาชน เสียงของท่านช่างไพเราะจับใจ วิมลปิภาของท่านก็งามได้รูปสนิทธิ แต่หม่อมฉันสิ มีครกแก่ก็เพราะท่าน จะคลอด

“อมฤตธรรม”

ร่างภาพโดย อาจารย์สุรินทร์ ศรีสังข์งาม เขียนสีโดย พระอาจารย์ จันทสาลีและคณะสงฆ์วัดอัมพวัน
เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๘๙๐ x ๒๖๐ ซม.

เมื่อไรที่ไหน จะบำรุงครุฑอย่างไรก็ไม่เคยสนพระทัย เวลาว่าอมฤตธรรมก็สุดแสนที่จะชื่นชม ใส่พระทัยอยู่ตลอดราตรี พอครุฑเริ่มเข้าก็ปล่อยทิ้งขว้างไม่ใยดี ปล่อยให้เรื้อรอนน่าสมเพช เวหนอยู่อย่างนี้ได้อย่างไรเล่า”

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะพระพักตร์ ทำให้มหาชนสยดสยองจากพระองค์มาจับจ้อง ที่นางจิณณมานวิภา นางมีได้สะทกสะท้านต่อสายตาเหล่านั้น กลับมุ่งใส่ร้ายพระชินสีห์อีกว่า “ก็เมื่อพระองค์ไม่มีเวลามาเอาพระทัยใส่หม่อมฉันเหมือนเคย อย่างน้อยก็น่าจะส่ง อุปัฏฐากของพระองค์มาดูแลหม่อมฉันบ้าง หรือจะมอบหมายให้พระเจ้าปเสนทิโกศล หรือไม่ก็นางวิสาขามหาอุบลิกาก็ได้ นี่สิเพคะเป็นสิ่งที่ควรทำก่อนสิ่งอื่น ท่านก็สนพระทัย แต่เรื่องการอภิมรณ ไม่เคยสนพระทัยที่จะมารับผิดชอบดูแลกันเลย จะทุกข์จะร้อนก็หา มาสนพระทัยหม่อมฉันไม่”

เมื่อเสียงแหลมนั้นดับลง ทุกสายตาที่หันกลับมามองพระพักตร์พระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมกัน หากพบก็แต่ความปกติ พระพักตร์ยังคงเบิกบานผ่องใส ไม่มีความตื่นตระหนกตก พระทัยในการคำทอของนางจิณณมานวิภาเลยแม้แต่น้อย พระเนตรยังคงดูใสเปี่ยมไปด้วย พระเมตตา ส่วนอาการของนางจิณณมานวิภานั้นเปรียบเหมือนกับหญิงที่พยายามขว้างก้อน อุจจาระเพื่อทำลายดวงจันทร์ให้เศร้าหมองฉะนั้น

ในท่ามกลางบรรยากาศที่ตึงเครียดนั้น พระตถาคตเจ้าทรงพักการแสดงธรรมไว้ ทรง สงบนิ่งอยู่และทรงตรัสด้วยเสียงก้องกังวานเล่าว่า

“ดูก่อนน้องหญิง ถ้อยคำที่เธอกล่าวนั้น จะเท็จจริงประการใด ก็มีแต่เรากับเธอ เท่านั้นที่รู้”

นางแสสร้งทำเป็นน้อยใจในพระบรมศาสดา ทั้งกริตรอง ทั้งร้องไห้เสียใจอย่างมาก พลังที่ยืนเท้าสะเอวชี้ครุฑปลอมๆ ของนางและพูดว่า

“นี่ไง นี่ไง คือพยาน ถ้ามันไม่จริงแล้วจะบันดาลเกิดขึ้นมาได้หรือก”

แล้วนางก็หัวเราะปรบมือให้อย่างคนเสียสติ แต่ด้วยเดชาปัญญาแห่งความบริสุทธิ์ของ พระบรมศาสดา จึงทำให้ที่ประทับนั่งขององค์อมรินทรร้อนขึ้นผิดปกติ เมื่อองค์อมรินทร พิจารณาดู ก็ทรงทราบถึงเหตุการณ์อันบังมงคลที่นางจิณณมานวิภากระทำเล่ากลใส่ร้ายพระ ตถาคตเจ้าด้วยคำไม่จริง จึงมีบัญชาให้เทพบุตรลงมาแสดงความจริงให้ปรากฏเป็นสักขี พยานในทันใด ฝ่ายเทพบุตรก็ได้จำแลงแปลงกายเป็นลูกหนู เข้าไปกัดผ้าที่ผูกรัดท่อนไม้ นั้นไว้ พระพวยก็บันดาลลมให้เกิดขึ้นในที่นั้น ท่อนไม้ก็หลุดขาดสะบั้นลงมากระแทกปลายเท้า ของนางทั้งสองข้าง

นางได้กรีดร้องด้วยความเจ็บปวดและตกใจ โลหิตไหลออกมาประอะเปื้อนพื้นที่นั่ง ยืนอยู่ ความลับที่เก็บไว้เป็นปมปริศนาในหัวใจมหาชนจึงถูกเผยจนหมดสิ้น ความจริงได้ แสดงออกอย่างชัดเจน ในสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ตรงหน้าของพุทธบริษัท สายตาทุกคู่ จับจ้องไปยังนางจิณณมานวิภาเป็นตาเดียว ผู้ไม่สามารถทนต่อความจริงนั้นได้ก็ลุกฮือขึ้นมา กล่าวคำตำหนองต่างๆ ว่า

“หนอย อีหญิงกาลกิณี เอ็งคบคาพวกเรามาตลอดยังไม่พอ ยิ่งกล้าเข้ามาตำหนอ สมเด็จพระบรมศาสดาถึงในเขตวันนี้อีกก็ ไปให้พ้นไป”

ต่างก็พากัน ตะโกนขับไล่นาง

“เอามันออกไปให้พ้นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์นี้”

เหล่าอุบาสกอุบาสิกาต่างพากันอุดกระชากลากนางออกไปให้พ้นพระนครแห่งพระ ชินสีห์ มหาชนพากันปลดปล่อยเครื่องประดับและสิ่งของที่ถือไว้ใกล้ตัวขว้างปาใส่ลงมา ตลอดจนที่ถูกลากตัวผ่านไป นางจิณณมานวิภาทั้งละอายแลดูหาคดีศรีที่ไม่ได้เลย ทั้ง สภาของนางก็ดูทรุดโทรมไปถนัดตาไม่มีสิ่งราตรีเหมือนแต่ก่อน ในหัวของนางมีแต่ความ สับสน เสียงคำทอดังก้องอยู่ในสเปาะสาศท หากก็สายไปเสียแล้วที่จะสำนึกผิด เมื่อฝูงชน ลากนางจิณณมานวิภาออกมาพ้นชุมประดูวิหารวัดเขตนแล้ว พื้นแผ่นดินเกิดเสียงกัมปนาท

สิ้นสะเทือนและแยกออกเป็นช่อง เห็นเปลวเพลิงจากหาวเวจันรกลบลามออกมาตาม ช่องดิน สว่างไปทั่ว มีสีแดงฉาน ผู้คนที่เห็นเหตุการณ์ต่างร้องตะโกนดังลั่น

“ธรมีสืบ ธรมีสืบ”

ตามด้วยเสียงกรีดร้องของนาง ซึ่งถูกไฟร้อมวันวัดลงไปเสวยผลกรรมในมหาเวจ ันรกร มหาชนที่มานั่งดูเหตุการณ์อันน่ากลัวนั้นต่างก็พากันสลดใจไปตามๆ กัน แล้วเหตุการณ์ เลวร้ายในพระพุทธศาสนาที่ผ่านมาผ่านไป ด้วยการปิดฉากอันน่าสลดของนางจิณณมานวิภาผู้ พูลความเท็จต่อพระพุทธองค์

เหล่าเดียริถย์เมื่อทราบถึงความพลาตพลังของนางจิณณมานวิภาแล้ว ต่างพากันหลบ ซ่อนอยู่ พวกที่ยังออกมาเดินร้องขออาหารอยู่ตามท้องถนนก็ไม่มีใครสนใจ ฝ่ายพวกที่ไม่เคย สนใจเดียริถย์อยู่แล้ว เมื่อพบเห็นก็ยิ่งตีตัวออกห่างราวกับเห็นสิ่งอัปมงคล แผนการที่พวก เดียริถย์คาดหวังผลไว้แทนที่จะทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมลงกลับตรงกันข้าม ผู้คนต่าง หลั่งไหลเข้ามาฟังพระธรรมเทศนากันมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม คนที่ไม่เคยสนใจในพระพุทธศาสนา ก็กลับมานั่งเฝ้าฟังพระพุทธรูปแสดงธรรม ส่วนพวกที่ศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ก็ยิ่งมี ความแน่วแน่นขึ้น ต่างพากันสรรเสริญในความบริสุทธิ์ของพระบรมศาสดา ทำให้พระพุทธ ศาสนากลับยังได้รับความนิยมจากมหาชนยิ่งขึ้น

บทที่ ๖

ชัยชนะต่อนักบวชผู้वादดี

ลัจจัง วิหยาะ มะตีสัจจะกะวาทะเกตุ
วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับลัจจังนิครนถ์ ผู้มีดมนยิ่งนัก
เชิดชูลัทธิของตนราวกับชูธงขึ้นฟ้า มุ่งมาโต้วาทะกับพระองค์
ทรงพิชิตลัจจังนิครนถ์ ด้วยเทศนาญาณวิธี
คือ การแสดงพระเทศนาสอนให้มีปัญญามองเห็นความจริง
ด้วยเดชของคัมภีร์ผู้พิชิตใจนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

เวสาลี เป็นเมืองเล็กๆ ในป่ามหาวัน วันหนึ่งที่อากาศแจ่มใสท้องฟ้าโปร่งคนจำนวน
มากพากันมาประชุมที่กลางเมือง มีนิครนถ์คือผู้นับถือศาสนาของนิครนถ์นาคบุตรหรือ
ศาสนาเซนผู้นั่งเพียรภาวนาในที่นั่งนั้นว่า

“ฮะ ฮะ ฮ่า เราไม่เคยเห็นสมณะหรือพราหมณ์ผู้ใดมีปัญญาที่จะมาโต้วาทะกับเรา

อหังการ นิครนถ์ ลัจจัง
หมายย่ายิ ธ ตัวย วาทการ
เข็มขัดเหล็ก รัตนง ม่วงวางมาด
จอมมุนี เจิดจ้า ด้วยปัญญา
ด้วยเดช อำนาจาพ พระสัมพุทธ
ทรงชนะ ลัจจัง ด้วยสติธรรม
ขอพองท่น จงมี ชัยมงคล
ด้วยอำนาจ ปัญญา-บารมี

เจนวาทะ ตระบัด ตะพิศผลาญ
มมิงการ มิตบอด ปลอดปัญญา
โอประกาศ ได้วาทะ พระสัติธา
รู้ข้อเฒ่า เทศนา กระจำงธรรม
ธ วิสุทธิ ปัญญา อุบัติมี
อันอ่อนน้อม เข้าสู่ มรรควิถี
ท่วสีกาล ดลพร้อม ด้วยสุข
มรรควิถี แห่งพระ พิชิตมาร

๑๐๒

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

ได้เลย แม้แต่ผู้ที่สำคัญคนว่าเป็นพระอรหันต์ ถ้าคิดจะมาได้วาทะแสดงภูมิรู้กับเราแล้ว ไม่มีเลยที่จะไม่แสดงอาการประหม่าจนตัวสั่น เหงื่อไหลออกตามรักแร้ แม้ว่าจะได้วาทะกับเรา เรายังนั่งนิ่งส่นท้านหัวนโหวแล้วนับประสาอะไรกับมนุษย์เล่า”

นิกรนถ์ที่เกี่ยวพูดอวดภูมิรู้ภูมิธรรมเสียดังล้นอยู่นี้มีชื่อว่า “สังจกะ” เขาเป็นที่ยอมรับของคนในเมืองนี้ว่าเป็นผู้มีภูมิรู้ดี มีปัญญามาก เฉลียวฉลาดมีปฏิภาณสามารถในการได้ตอบปัญหาทางวิชาการต่าง ๆ มิได้เกรงขามในปญาวิสีชนากับผู้ใด เลยตั้งคนเป็นศิลาปาโมกข์อาจารย์ แสดงตนเป็นผู้วิเศษประเสริฐเลิศด้วยความรู้มีวิทยาการเชี่ยวชาญชำนาญนัก ทำให้ประชาชนทั้งหลายพากุลหลาหลามาฝากฝังให้เป็นลูกศิษย์ลูกหาเป็นจำนวนมาก ทั้งเหล่าศิษย์ก็ล้วนแต่มีศักดิ์เป็นลูกกษัตริย์และพราหมณ์มหาศาลเป็นส่วนมาก

วันหนึ่งสังจกะเกิดความปริวิตกไปว่า

“เรามีความรู้วิทยาการมากมายขึ้นทุกวัน นานไปเบื้องหน้าว่าจะมีอันตรายเป็นแน่ คือว่าอุทรท้องของเราอันบรรจุความรู้มากมายไว้นี้ เห็นทีจะทะลุหลายออกมาสักวันหนึ่งเป็นแน่ อย่างกระนั้นเลย เราจะเอาพิศเหล็กมารัดท้องไว้ไม่ให้แตกออกไปได้”

จึงให้ตีพิศเหล็กอันหนึ่งมารัดท้องไว้ไม่ให้แตกออกไปได้ ศิษย์ผู้หนึ่งเห็นอาจารย์กำลังนำแผ่นเหล็กมารัดท้องไว้จึงร้องทักว่า

“ท่านอาจารย์ ! เอาแผ่นเหล็กมารัดท้องไว้ทำไมกันเล่า”

สังจกะตอบทันทีว่า

“เจ้าไม่รู้อะไร เรามีความรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกวัน แผ่นเหล็กนี้จะช่วยไม่ให้ท้องเราแตก เพราะความรู้ที่มีอยู่มากมายในท้อง”

ลูกศิษย์ก็ร้องอ้อขึ้นมาเป็นเสียงเดียวกัน

ต่อมาในศาลาที่ประชุมในการได้วาทะและสอบถามปัญหาต่างๆ สังจกะก็ได้ตอบปัญหาอวดภูมิรู้อย่างฉะฉาน ศิษย์ผู้หนึ่ง ได้กล่าวถึงพระสมณโคดมท่ามกลางที่ประชุมว่า

๑๐๓

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

“ท่านอาจารย์ ข้าพเจ้าได้ยินมาว่า พระสมณโคดมเป็นผู้มีปัญญามาก ชื่อเสียงของพระองค์กระปือไปทั่วชมพูทวีปว่าสามารถตอบปัญหาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายให้คลายความสงสัยได้ พระองค์ทรงสอนในเรื่องความเป็นจริงและสามารถพิสูจน์ได้ ไม่มีใครกล้าแย้งคำสอนนั้นได้เลย”

ขณะที่เสียงนั้นสิ้นสุดลงสังจกะก็ได้ดำริในใจว่า

“หากเจตศิษย์ของพระสมณโคดมเราจะลองถามดูว่าพระองค์ทรงสอนและทรงแนะนำสาวกโดยมากอย่างไรกัน”

ครั้งหนึ่งขณะที่พระอัสสชิกำลังเดินบิณฑบาตอยู่ สังจกะนิกรนถ์เหลียวไปเห็นพระอัสสชิ จึงตรงเข้าไปทักว่า

“ท่านอัสสชิ ขอฟจงหยุดสักประเดี๋ยวเถิด เราอยากจะถามถึงพระโคดมสักหน่อย”

พระอัสสชิได้ยินเช่นนั้นจึงยืนนิ่งอยู่ สังจกะเห็นพระอัสสชิมีอาการนิ่งอยู่ จึงถามว่า

“ท่านอัสสชิ พระโคดมทรงสั่งสอนสาวกทั้งหลายอย่างไรและคำสอนของพระโคดมที่เป็นไปโดยมากอย่างไร?”

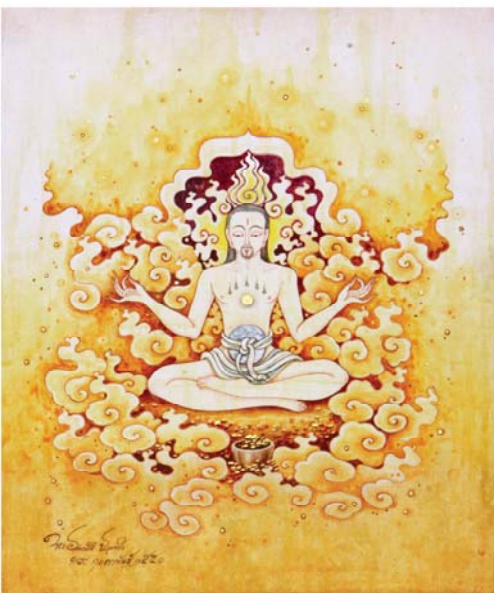
พระอัสสชิตอบว่า

“พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เป็นศาสดาของเราสอนว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นของไม่เที่ยง มีความแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง ธรรมทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน”

สังจกะฟังคำนั้นแล้วก็ได้เห็นตามนั้นจึงตอบว่า

“ยังไม่เป็นที่พอใจของข้าพเจ้า ท่านอัสสชิ ท่านอาจฟังมาผิดกระมัง ถ้าข้าพเจ้าได้พบกับสมณโคดม ได้เจรจากันซักหน่อย บางทีอาจจะเปลี่ยนความเห็นผิดเหล่านั้นได้ เอาละประเดี๋ยวข้าพเจ้าจะไปพูดให้ข้าพเจ้าใจกันเสียที”

เขากล่าวดูจะมีจิตกรุณานึกหนา แล้วรีบมุ่งหน้าเข้าไปหาเจ้าลิลิตวิทั้งหลาย

“เรื่องปัญญา”

เขียนภาพโดย พระอรอนนิตี จันทสโร เทคนิค สีทองบนผ้าใบ ขนาด ๓๕ x ๔๕ ซม.

๑๐๔

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

ในที่ประชุมของเหล่ากษัตริย์ลิลิตวิ ในวันนั้นเหล่ากษัตริย์ลิลิตวิได้มาประชุมกัน ๕๐๐ พระองค์ด้วยกรณีกิจอย่างหนึ่ง ระหว่างนั้นสังจกะก็พรวดพราดเข้ามาในที่ประชุม แล้วป่าวประกาศด้วยเสียงอันดังว่า

“เร็วเถิดๆ ท่านทั้งหลายวันนี้เราจะไปแก้ความเห็นผิดของพระสมณโคดม เรื่องขันธ ๕ ไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวตน ทั้งที่เราเห็นกันอยู่ว่าเป็นตัวของเรานี้ยังไม่ใช่เป็นของเรา ได้อย่างไรกัน พวกท่านคอยดูเถิด เราจะหมั่นถ้อยคำของพระสมณโคดม ให้เหมือนกับชายผู้มีกำลังมหาศาลจับลูกแกะที่มีขนยาวแล้วกระชากไปกระชากมา เราจะเล่นงานพระสมณโคดมให้เหมือนอย่างนั้นเลยละ ฉะนั้นเร็วเถิดๆ ท่านทั้งหลาย วันนี้เรากับพระสมณโคดมจะได้วาทะกันให้รู้แพ้รู้ชนะ”

สิ้นคำประกาศนั้นก็มียเสียงอื้ออึงไปทั่ว ต่างพูดถึงการได้วาทะระหว่างพระสมณโคดมกับสังจกะนิกรนถ์ บางพวกมีความเห็นว่า

“พระสมณโคดมจะแพ้สังจกะได้อย่างไรกัน”

บางพวกก็มีความเห็นว่า

“สังจกะนั้นแหละหรือจะแพ้ปัญญาได้วาทะกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ สัญญาจะเทียบกับปัญญาที่รู้แจ้งได้อย่างไรกัน”

แล้วทุกคนก็มุ่งไปสู่ภูฏาคารศาลาอันเป็นเวทีแห่งการได้วาทะของเหล่านักปราชญ์ในราวปามหาวันที่อยู่เต็มไปด้วยพืชพันธุ์ไม้และสรรพสัตว์ ที่แห่งนั้นพระภิกษุจำนวนมากกำลังเดินจงกรมอยู่อย่างสำรวม สังจกะจึงตรงเข้าไปถามหาพระสมณโคดม

“พระสมณโคดมอยู่ไหนกันเล่า หรือจะรู้เหตุแห่งการมาของพวกเราแล้วไม่กลั้ออกมาสนทนากัน”

ภิกษุรูปหนึ่งตอบว่า “คงไม่เป็นเช่นนั้นหรอกสังจกะ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ตรงโคนไม้ในปามหาวันโน่น”

๑๐๐

สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาฯ

สังจจะไม่มีริอรับเดินนำหน้าไปทันที เมื่อไปถึงในที่ที่พระองค์ทรงประทับ กษัตริย์
บางพวกก็ทำการถวายบังคม บางพวกก็กระทำความสุเลี บางพวกก็นั่งอยู่ สังจจนครนถ่งลงนึ่ง
ในที่สมครแห่งตน แล้วจึงกราบทูลถามพระอค์ว่า

“ข้าพเจ้าขอถามสักเรื่องหนึ่งเกิดท่านสมณะ”

พระอค์ทรงอนุญาตว่า

“ท่านประสงคจะถามข้อใดก็จงถามมาเกิดสังจจะ”

สังจจะจึงถามว่า

“ข้าพเจ้าได้ยินมาว่า พระอค์ทรงสอนและทรงแนะนำสาวกโดยมากว่า รูป เวทนา
สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวตน ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัวตนอย่างนั้นหรือ จะเป็น
อย่างนั้นได้อย่างไรกัน เราขอพียงคำอธิบายในข้อนี้สักหน่อยเกิด”

สมเด็จพระพุทอองค์ที่ทรงตอบปัญหาของเขาดเหมือนกับที่พระอัสสชิเถระได้ตอบ
มาแล้วนั้นแล

“ไม่จริง พระโคตม !”

เขาคัดค้านขึ้นหึ่งจะหักล้างวาทะของสมเด็จพระผู้มีพระภาค

“ไม่เป็นความจริงหรือที่พระโคตมว่าขันธ ๕ ไม่ใช่ของเรา โดยที่แท้ขันธ ๕ มันเป็น
ตัวเป็นตนเป็นของเราต่างหาก พระสมณโคตม ต้นไม้และเมล็ดพันธุ์ทั้งหลายจะเจริญงอก
งามได้ต้องอาศัยพื้นดิน จะทำการงานใดๆ มนุษย์ก็ต้องอาศัยพื้นดินอันใด บุคคลอาศัยรูป
เป็นตัวตน มีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นตัวตน จึ่งมีบุญมีบาปได้ ถ้ามีรูปเป็นต้น
ไม่มีตัวตนแล้วบุญบาปจะมีได้อย่างไรเล่าท่านสมณะ”

“สังจจะ ท่านยืนยันว่า ขันธ ๕ เป็นตัวตน เป็นของของเราหรือ”

“ข้าพเจ้ายืนยันอย่างนั้นพระสมณโคตม คนทั้งหลายก็ยืนยันอย่างนั้นเหมือนกัน”

“คนอื่นชางเขาเกิดสังจจะ เราขอเพียงท่านยืนยันคำของท่านอย่างนั้นหรือ”

๑๐๑

สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาฯ

“ข้าพเจ้ายืนยันอย่างนั้นพระสมณโคตม”

พระอค์จึงแกด้วยอย่างว่า

“ดีละ ถ้าอย่างนั้นเราขอถามท่านสักข้อหนึ่ง ท่านเห็นอย่างไรก็จงตอบอย่างนั้น...
พระราชามือได้รับราชากิเชกแล้ว เช่น พระเจ้าปเสนทโกศหรือพระเจ้าอชาตศัตรู ย่อมมี
อำนาจรบสั่งให้ผู้คนทีควรฆ่าหรือเนรเทศคนที่ควรขับไล่ภายในแวนแคว้นของตนมิใช่หรือ”

“เป็นอย่างนั้นพระโคตม”

เมื่อสังจจะรับคำ พระอค์จึงตรัสต่อไปว่า

“ดูก่อนสังจจะ ก็ท่านบอกว่า รูป เป็นต้น เป็นตัวตนของเรา ท่านมีอำนาจเหนือรูป
นั้น หรือสามารถบังคับว่ารูปของเราจะเป็นอย่างนั้นเกิด อยาได้เป็นอย่างนี้เลย ท่านทำได้
หรือ สังจจะ”

สังจจนครนถ่งนั่งอยู่ พระอค์จึงตรัสถามเข้าเป็นครั้งที่สองสังจจะก็ยังนั่งอยู่ ใน
เวลานั้น พระอินทรีได้แปลงเป็นยักษ์ ชื่อว่า วชิรปามิยักข มีหัวใหญ่โต มีเขี้ยวใหญ่ยาว
เหมือนกับหนอตันกล้วย มีลูกตาโต ดูน่ากลัวยืนอยู่เบื้องบนของสังจจนครนถ่ง ถือกระบอง
เหล็ก มีเปลวเพลิงลุกโชติช่วงอยู่ ให้ปรากฏเห็นแต่พระผู้มีพระภาคเจ้ากับสังจจะเท่านั้น
วชิรปามิยักขได้พูดขูสังจจะด้วยเสียงดุดังน่ากลัวว่า

“ตอบพระอค์ตามความจริง สังจจะ ท่านไม่กลัวด้วยหรืออย่างไร หากผู้ใดถูกพระผู้
มีพระภาคศรีถาถึง ๓ ครั้ง แล้วไม่ยอมตอบละก็ หัวของผู้นั้นจะต้องแตกเป็น ๗ ส่วน ด้วย
กระบองเหล็กนี้แหละ ท่านไม่เห็นหรือ”

สังจจะเวลานั้นมีความกลัวเป็นอันมาก ขนลุกเกรียวไปทั่วร่างที่สิ้นระวัคส่ายกับ
มีวิญญาณเข้าร่าง พระพุทอองค์จึงตรัสว่า

“สังจจะ เธอจงแก้ไขในบัดนี้ เวลามีใช้เวลาทีเธอจะนั่งนิ่งอยู่”

สังจจะเมื่อได้สติจึงรับกราบทูลพระอค์ด้วยเสียงอันสิ้นเครือและนอบน้อมว่า

๑๐๒

สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาฯ

“อะ อะ ไซ้ พระพุทเจ้าข้า ขอพระอค์โปรดวิเศษขานต่อไปเกิดข้าพเจ้าจักแก้ไข
ต่อไป พระพุทเจ้าข้า”

เมื่อสังจจนครนถ่งรับคำแล้วพระอค์จึงตรัสต่อไปว่า

“ดูก่อนสังจจะ ถ้าท่านถือว่าขันธ ๕ เป็นตัวเป็นตนของเราแล้ว ท่านมีอำนาจที่จะ
กล่าว รูปของท่านได้หรือไม่ว่า รูปของเราจะเป็นอย่างนั้น จงอย่าเป็นอย่างนี้เลย บังคับ
ไม่ได้ใช่ไหมแล้ว เพราะเหตุนั้น ขันธ ๕ จึงไม่เป็นของเรา เพราะเราบังคับไม่ได้ ท่านมีอำนาจ
บังคับให้มีให้เป็น อย่างนั้นได้หรือไม่”

“ไม่มีพระเจ้าข้า ข้าพเจ้าไม่มีอำนาจบังคับขันธทั้ง ๕ ได้เลยพระเจ้าข้า”

“แล้วเธอเข้าใจว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เที่ยงหรือไม่เที่ยง”

“ไม่เที่ยงพระเจ้าข้า”

“ถ้าสิ่งนั้นไม่เที่ยงมีความเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดา สิ่งนั้นจะเป็นทุกข์หรือเป็นสุข”

พระอค์ตรัสถามสังจจะ

“เป็นทุกข์พระเจ้าข้า”

“ดูก่อนสังจจะ หากผู้ใดติดอยู่ในความทุกข์ และยังยึดมั่นว่า สิ่งนั้นเป็นของเรา สิ่งนี้
เป็นของเรา เป็นตัวตนของเรา เธอเข้าใจว่า ผู้นั้นจะล่วงพ้นทุกข์ได้หรือไม่แล้ว”

“ไม่สามารถหลุดจากความทุกข์ไปได้เลยพระเจ้าข้า”

หลังจากสมเด็จพระบรมครูเจ้าได้ทรงแก้ไขปัญหที่เขาดูถามทูลถามจนกระทั่งหมด
สิ้นแล้ว ในขณะที่สังจจนครนถ่งเข้าใจว่าตนมีปัญญามากกำลังนั่งนิ่งจ้องปัญญาอยู่ สมเด็จพระ
บรมครูเจ้าจึงตรัสขึ้นว่า

“ดูก่อนสังจจะ เปรียบเหมือนบุรุษ ถือขวานเข้าไปในป่าด้วยต้องการแก่นไม้ พบต้น
กล้วยจึงตัดที่โคนแล้วตัดใบออก และปอกเปลือกออก แม้แต่กระพี้เขาก็ไม่เห็น เช่นเดียวกับ

๑๐๓

สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาฯ

วาทะของท่านซึ่งหาแก่นสารอะไรไม่ได้ พอชักไล่เสียเข้าก็ว่างเปล่าแต่ไปเอง เราได้
ชักถามท่านให้กล่าวแก้ไขในถ้อยคำของท่านเองและท่านก็แก้ไปเอง แล้วในบัดนี้เราได้ลบลบว่า
ท่านได้เคยกล่าวไว้ในที่ประชุมใหญ่ว่าอย่างไร ระลึกได้หรือไม่ จงพิสูจน์คำพูดของท่านเกิด
ที่ท่านเคยกล่าวว่า เราไม่เคยเห็นสมณะหรือพราหมณผู้ใด ที่จะแก้ปัญหามาได้วาทะกับเรา
ได้เลย แม้แต่ผู้ที่สำคัญตนว่าเป็นพระอรหันต์ ถ้าคิดจะมาได้วาทะแสดงภูมิรู้กับเราแล้ว
จะไม่มีเลยที่จะไม่มีอาการประมาทจนตัวสิ้นเหือไหลออกมาตามรักแร้ ถึงแม้เราจะได้วาทะ
กับเสนา เสนานั้นก็ยังสะท้านหัวนั้นไหว แล้วนับประสาอะไรกับมนุษย์เล่า สังจจะ เหือของ
ท่านไหลออกจากหน้ามากไปถึงพื้นแล้ว ส่วนเราไม่มีเหือไหลออกมาเลย”

พระอค์ตรัสพลงกับเปลื้องพระวรกายอันมีสีดังทองคำให้ปรากฏในที่ประชุม ส่วน
สังจจนครนถ่งก็นั่งอยู่ คอดกเหือไทมกาย หมดปฏิกาณอยู่ตรงที่นั้น

หุมมุขราชกุมาร หนึ่งในเหล่าเจ้าลิจฉวี เห็นอาการของสังจจนครนถ่ง จึงพูดเปรียบ
เทียบขึ้นว่า

“สังจจะมีอุปมาประหนึ่งปุอยู่ในสระโบกขรณี ยังมีภุมราภุมารี่ทั้งหลายชวนกันออก
จากบ้าน คมนการไปสู่สระโบกขรณี เพื่อประสคจะเล่นน้ำ ครั้นได้แลเห็นปุ จังจับขึ้นมา
จากน้ำวางไว้ที่ริมฝั่ง หักกัมพูและขาลูเสียให้หมด ฝ่ายปุนั้นก็มีอาจะคลานต่อไปได้ ภณนี้
นี้มีอุปมาอันใดก็ดี สมเด็จพระผู้มีพระภาค ได้ทรงพระกรุณาแก้ไขปัญหที่สังจจนครนถ่ง
เห็นผิดจนบัดนี้เกิดปัญญา ก้าวจิตฐานุทธิฐิติคือความเห็นผิดให้อันตรธานหายจากขันธ
สันดานเสียสิ้น ก็มีอุปมาประคจุมราภุมารี่หักกัมพูและขาลู แล้วทิ้งให้นอนกลิ้งอยู่ที่
พื้นดินฉะนั้น”

สังจจนครนถ่งจึงได้กลับด้วยคำพูดว่า

“หยุด หยุดก่อนหุมมุข ท่านปากกล้ามากแล้ว เราไม่ได้สนทนากับท่าน เราสนทนา
กับพระสมณโคตมต่างหากเล่า”

“พรัง”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุรินทร์ ศรีสังข์งาม เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๕๐ x ๗๕ ซม.

หมมฺหาราชกุมารตอบกลับว่า “เราก็ค้นทนากับพระองค์เหมือนกัน”
สัจจะหนึ่งไปพักหนึ่งแล้วพูดว่า
“ช่างเถอะ ช่างเถอะ เราจะสนทนากับพระสมณโคดม” แล้วจึงกราบทูลถามว่า
“ด้วยเหตุเพียงเท่าใด สวากของพระสมณโคดมจึงเชื่อว่าได้ทำตามคำสั่งสอน ทำ
ถูกต้องตามโอวาทของพระสมณโคดม กำจัดความสงสัยเสียได้ ถึงความแก่แล้วไม่ต้องเชื่อ
ผู้อื่นในคำสอนแห่งศาสนาของตน”
พระองค์ตรัสตอบว่า
“ดูก่อนสัจจะ สวากของเราเล็งเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงว่า ชันธ
๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขารและวิญญาณ ไม่ใช่ของเราไม่ใช่เราไม่ใช่ตัวตนของเรา ดังนี้”
สัจจะเวลานั้นรู้สึกพิศวงในพระปัญญาของพระองค์เป็นอันมากจึงมีความเลื่อมใส
ศรัทธาและกราบทูลถามพระองค์ต่อไปว่า
“ข้าแต่พระโคดม ด้วยเหตุผลใด ภิกษุจึงชื่อว่า เป็นพระอรหันต์”
พระองค์ตรัสตอบว่า
“เพราะเหตุว่า สวากของเราพิจารณาเบญจขันธ์ตามความเป็นจริง คือ ความไม่ใช่
ตัวตนของเรา หลุดพ้นแล้วไม่ยึดมั่นถือมั่น ด้วยเหตุนี้แหละจึงได้ชื่อว่า เป็นอรหันต์สิ้นอาสวะ
แล้ว ประกอบด้วยคุณอันยอดเยี่ยม ทั้ง ๓ ประการ คือ หนึ่งความเห็นอันยอดเยี่ยม (ทัสสนา
นุตตริยะ) สองการปฏิบัติอันยอดเยี่ยม (ปฏิบัติทานนุตตริยะ) และสามความหลุดพ้นอันยอด
เยี่ยม (วิมุตตานุตตริยะ)”
สิ้นความนั้นแล้วสัจจะก็มีความเห็นถูกและยอมรับนับถือในพระปัญญาของ
พระองค์ และสรรเสริญว่า
“ข้าพเจ้ามาในที่นี้ ก็เพื่อจะได้ถามปริศนาด้วยมีจิตเจตนาหวังว่าจะให้พระองค์พ่าย

แพ้แก่ถ้อยคำของข้าพเจ้า แต่พระองค์ทรงพระกรุณาบรรเทาโทษ ขจัดความเห็นผิดใน
สันดาน ให้อันตรธานด้วยอำนาจพระธรรมเทศนา อุปมาเช่นบุรุษผู้หนึ่งซึ่งถูกลูกพิษเขบถกัด
ก็ให้กำเริบร้อนประหนึ่งว่าจะสิ้นชีวิตแล้ว ยังมีบุรุษอีกผู้หนึ่ง ซึ่งมีวิชฌณมัตถคุณวิชามาช่วย
ดับพิษงูนั้นให้อันตรธานหายไป บุรุษผู้หนึ่งได้รับความสลายหายจากการเจ็บปวดเจียนตาย
นี้แล มีอุปมาฉันใด ข้าพเจ้านี้ถูกพิษร้ายร้ายคือความเห็นผิดมาเขบถกัดให้บังเกิดมีคณมัวเมา
เห็นผิดเป็นชอบพระเจ้าข้า บัดนี้พระองค์ทรงพระกรุณาให้เห็นความสว่างในทางบาป
บุญคุณโทษประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ บังเกิดผลประโยชน์ทุกสิ่งทุกประการชำระสันดาน
ให้บริสุทธิ์บังเกิดสุขหาที่สุดมิได้ ดังนั้น พระองค์จึงเปรียบเหมือนหมองูผู้ทรงวิชฌณมัตถ มีใจ
กรุณาเอื้ออารีช่วยระงับพิษให้สว่างจางหายไปด้วยวิชาคุณแห่งตน พระเจ้าข้า”

สัจจะกราบทูลไปพลางคิดไปพลาง ก็ยังเกิดศรัทธาขึ้นท่วมท้นในดวงใจ จึงกล่าว
อย่างไม่หยุดยั้ง

“ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ! พระองค์มากกระทำให้บังเกิดสวัสดิมงคลผลประโยชน์
แก่ข้าพระองค์ยิ่งนักหนา ทันที้จะควณานับ ข้าพระองค์ขออาราธนาสมเด็จพระมีนงกุฎบิน
เกล้าโลกาจารย์กับหมู่ภิกษุสงฆ์ทั้งปวง ที่เป็นบริวารโปรดไปรับอาหารบิณฑบาตเพื่อเป็นบุญ
อันใหญ่ยิ่งแห่งข้าพระบาทในวันพรุ่งนี้เถิด”

สัจจะทูลอาราธนาแล้วก็น้อมนัสการด้วยความเลื่อมใสเป็นนักหนา พระพุทธ
องค์ทรงรับด้วยอุษณียภาพ

สัจจนิกครณต์ลุกขึ้นประกาศแก่เหล่าภิกษุด้วยเสียงดังไปทั่วที่นั้นว่า

“ท่านทั้งหลาย จงฟังเรา เราได้อาราธนาพระสมณโคดมและสาวกเพื่อรับภัตตาหาร
ในเช้าพรุ่งนี้ หากมีสิ่งของใดที่ท่านทั้งหลายเตรียมมาถวายแก่เรา พวกท่านจงนำไปถวายแด่
พระสมณโคดมผู้เป็นอาจารย์ของเราเถิด”

เสียงแสดงความปิติยินดี ดังอื้ออึงไปทั่วปามหาวัน

เข้าวันรุ่งขึ้น สัจจนิกครณต์ก็สั่งให้คนแต่งภัตตาหารอันประณีตในอารามของตนอย่าง
งดงามสมเกียรติ และจัดคนไปทูลอาราธนาพระผู้มีพระภาคเจ้ามาประทับนั่งในอารามนั้น
หลังจากที่พระพุทธองค์ฉันภัตตาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว สัจจนิกครณต์จึงกราบทูลว่า

“ขอผลบุญในทานครั้งนี้ จงเกิดแก่ทายาททั้งหลาย”

พระพุทธองค์ทรงประสาทสิทธิพร

“ผลบุญแห่งการให้ทานแก่ผู้มีวิริยะ โสณะ โมหะ จงมีแก่ทายาท ส่วนผลบุญในทานนี้
ให้แก่ผู้ที่ได้ปราศจากราคะ โสณะ โมหะ เช่นเรตถาคคต และจงบังเกิดมีผลแก่เราสัจจะ”

เมื่อสิ้นพระสุรเสียงแห่งพรชัย สัจจนิกครณต์ก็เกิดความปลาบปลื้มปิติยินดี เบิกบาน
รื่นเริงบันเทิงในธรรมยิ่งนัก

ครั้นเมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วไม่นาน สัจจนิกครณต์ผู้
กลับใจก็ได้ทำเสียชีวิตลง เมื่อเวลาผ่านล่วงเลยไปบร้อยปีจึงได้มีบุรุษผู้หนึ่ง ได้ครองเพศ
บรรพชิตอยู่ได้ร่มาสาวพัตร์ในบรรพชิตพุทธศาสนาว่ามีนามว่า “พระกาฬพุทธวัชรกิตเถระ”
อาศัยอยู่ในเจดีย์ศรีมหาวิหาร ณ ลังกาทวีป พระภิกษุรูปนี้ได้ทำที่สุดจนบรรลุคุณวิเศษสูงสุด
ในพระพุทธศาสนา สันนิเสสาสวะเป็นพระอรหันตบริยุบุคคล ผู้มีปัญญาประจักษ์แจ้งใน
พระไตรปิฎกและพระกรรมฐานเป็นอย่างดี ทั้งเป็นที่สักการะบูชาแห่งทั่ววาระยาทั้งปวง
และมีหมู่ภิกษุสงฆ์สละเป็นบริวารจำนวนมากผู้หนึ่ง ในสมัยนั้น คนธรรมดาสามัญน้อยคนนักที่
จะรู้จักว่า พระคุณเจ้าพระกาฬพุทธวัชรกิตอรหันต์ผู้พิเศษที่ตนเคารพเลื่อมใสอยู่นั้น ที่แท้ก็คือ
“สัจจนิกครณต์” ผู้มีปัญญามากในครั้งสมัยพุทธกาลนั่นเอง

บทที่ ๗

ชัยชนะต่อพญานาค
ผู้ทรงอิทธิฤทธิ์

นันท-ปะนันทะ นาคราช'	หิมชาติ ฉภาจฤทธิ์ ตรีจลน
เกิดไทสระ หลงผิด ที่ฐิพาล	แผลงฤทธิ์ต้าน พุทธ-ประจรร
ธ โปรดให้ พระโมค-คัลลภาวะ	ผู้ทุทธะ ชีโนรส'ไปสัชชอน
เนรมิต เป็นนาค สัทธิกร	กำราบสอน นาคร้าย สยบจำ
ด้วยเดช อำนาจเทพ พระสัมพุทธ	ธ วิสุทธิ ปัญญา อุปนิมิก'
ทรงแนะนำ อุปเทห์ ฤทธิกรรม	เดระนำ ไปใช้ ได้ผลดี
ขอผองท่าน จงมี ชัยมงคล	ทั่วสกล คลพร้อม ด้วยชัย
ด้วยอำนาจ อิทธิ-บารมี	อุปายติ เสริมฤทธิ์ พิชิตมาร

นันทปะนันทะภูษะคัง วิพฐัง มะหิทธิง
ปุตเตนะ เถระภูษะเคณะ ทะมาปะยันโต
อิทธิประเทสวิธีนา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิฯ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับพญานาคราชนั้นโทปะนันทะ ผู้มีฤทธิ์มาก
แต่เป็นอันธพาล และหลงผิด ทรงโปรดให้พระโมคคัลลภาวะผู้เป็นพุทธบุตร
พิชิตนั้นโทปะนันทะด้วยฤทธิ์ที่เหนือกว่า
ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตพญานาคราชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ณ เขตวันมหาวิหาร บรรยากาศในเวลาใกล้รุ่งเจียบสงบ พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญ
พุทธกิจแก่พระญาณตรวจดูหมื่นจักรวาล และอุปนิสัยของเวไนยสัตว์ทั้งหลายที่สามารถ
และไม่สามารถบรรลุนิพพานอันควรที่จะเสด็จไปโปรด ครั้นนั้นพญานาคคนหนึ่งนามว่า
“นันทปะนันทะ” ได้ซุ่มเข้ามาในชายพระญาณแห่งพระองค์ และทรงแทบว่า พญานาคตน
นี้มีอุปนิสัยแห่งไตรสรณคมน์ จะยึดพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งในอนาคตได้ แต่ปัจจุบันมี

ความเห็นผิด หลงอยู่ในความเป็นผู้เรืองฤทธิ์แห่งตน พระโมคคัลลานะเท่านั้นที่จะปลดปล่อยนันทโพนันทะจากความเห็นผิดนั้นได้

หลังจากทรงกระทำปฏิบัติพระสรีระจึงตั้งสัจกับพระอนาถว่า

“อานนท์ เธอจงบอกแก่ภิกษุ ๕๐๐ ว่าเราจะไปยังดาวดึงส์เทวโลก”

พระภิกษุทั้ง ๕๐๐ นั้นล้วนเป็นพระอรหันต์ประเภทที่มีฤทธิ์ เพราะการไปในครั้งนี้จะต้องไปด้วยกำลังแห่งฌานสมาบัติ

ณ เชิงเขาพระสุเมรุอันเป็นที่อยู่ของเหล่าพญานาค มีพญานาคนั้นโพนันทะผู้เป็นใหญ่แห่งพญานาคเพราะเป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์มาก เวลานั้นเป็นเวลาสำราญของนันทโพนันทะ นาคราชผู้ซึ่งนิรมิตกายทรงเครื่องทิพย์อย่างกษัตริย์ ประดับประดาด้วยรัตนวิเชียร นั่งอยู่เหนือพนรัตนบัลลังก์ เหล่านางนาคทั้ง ๕๐๐ ได้ตกแต่งโรงตึ่มสุราด้วยของอันเป็นทิพย์อันเหล่านาคได้นิรมิตขึ้นด้วยฤทธิ์ ทั้งเศวตฉัตรทิพย์ นพรัตนบัลลังก์ เหล่านางนาคบางพวกก็นิรมิตกายตกแต่งตนด้วยเครื่องประดับอันวิจิตรงดงามราวกับนางอัสรบนสวรรค์ พวกกันร่ายรำขับร้องเครื่องประโคมหลายชนิดล้วนพิสดารไปด้วยรัศมีหลากหลาย ยังความเพลิดเพลินให้เกิดแก่พญานาคผู้เป็นใหญ่ ทั้งเหล่านาคบริษัทต่างก็นั่งมองดูข้าวและน้ำหลากหลายชนิดที่เข้างัดวางไว้ในภาชนะทิพย์ ภายในวิมานแห่งพญานาคนั้นมีแต่ความสุขพร้อมสรรพไปด้วยของที่เปี่ยมทิพย์ทั้งสุราและอาหารรสเลิศต่างๆ สุดจะพรรณนา

พระพุทธองค์เมื่อประชุมสงฆ์ครบตามจำนวนแล้ว ได้แสดงฤทธิ์พาเหล่าอริยสงฆ์ทั้งหลายเหาะข้ามภูเขาสูงใหญ่ ทั้งเขวหลิก คูคลองและหนองน้ำที่คดเคี้ยวอย่างพิสดารราวกับช่างหลวงสลักไว้ฉะนั้น เขาพระสุเมรุเบื้องหน้ามีสีสุกใสเหมือนทองคำชาวสองแสงเรืองรองมาแต่ไกลในบรรยากาศแห่งเทวโลก พระพุทธองค์เหาะนำหมู่สงฆ์มาเป็นทิวแถวแข่งกับแสงของกลุ่มดาวต่างๆ ที่เปล่งแสงประกายอยู่เต็มท้องฟ้า

นันทโพนันทะมองท้องฟ้าก็เห็นแสงทองแห่งพระพุทธองค์สว่างไสวมาแต่ไกลราวกับ

พระจันทร์คืนวันเพ็ญ แทนที่จะเกิดความปีติยินดี กลับคิดอกุศลล่วงเกินพระพุทธองค์

“พวกสมณะลัทธินี้เรียนเข้าเวียนออกยังที่อยู่ของพวกเทพดาวดึงส์ โดยจะผ่านทางวิมานแห่งเราไป เราจะไม่ให้พวกสมณะเหล่านี้มีประโยชน์ถึงบนศีรษะของเราแล้วผ่านไปได้อย่างไร”

คิดดังนี้แล้ว จึงลุกขึ้นจากพนรัตนบัลลังก์ไปยังเชิงเขาพระสุเมรุ ใช้อิทธิฤทธิ์ขยายตัวให้ใหญ่แล้วชวนควนรอบเขาพระสุเมรุเจ็ดรอบแล้วพังพานปิดทางแห่งภพดาวดึงส์ และบันดาลให้ท้องฟ้ามืดครึ้มเต็มไปด้วยหมอกควันจนมองไม่เห็นเขยยันต์ปราสาทที่ตั้งอยู่บนยอดเขาพระสุเมรุ ขณะนั้นพระรัฐบาลได้เห็นเหตุการณ์จึงกราบทูลพระพุทธองค์ว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อก่อนข้าพระองค์มาถึงในที่แห่งนี้ จะมองเห็นเขาพระสุเมรุ เห็นภพดาวดึงส์ เห็นเขยยันต์ปราสาท หรือแม้แต่ธงบนยอดแห่งเขยยันต์ปราสาทก็สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน เพราะเหตุใดหนอมาครั้งนี้ ข้าพระองค์จึงไม่เห็นอะไรเลย ดูบรรยา กาศมืดมืดไปหมดพระพุทธเจ้าข้า หรือเราจะมาติดทางแล้วกระมัง”

พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า

“ดูก่อนท่านรัฐบาล ที่เป็นเช่นนี้เพราะเหตุว่าพญานาคนั้นโพนันทะนิรมิตบรรยา กาศปิดทางแห่งภพดาวดึงส์ให้มืดมืด แล้วเอาพังพานขยายประกวดยันต์ปราสาทไว้ด้วยฤทธิ์ ที่ทำเช่นนั้นเพราะมีจิตโกรธเคืองพวกเธอ คิดว่าเมื่อเหาะผ่านวิมานไป ผงธุลีคงจะปลิวหล่นลงบนศีรษะของเขา”

ตรัสจบจึงทรงพาเหล่าอริยสงฆ์ทั้งหลายหลีกไปประทับนั่งอยู่บนยอดเขาอันสมควรแห่งหนึ่ง เมื่อประทับนั่งลงเรียบร้อยแล้วพระรัฐบาลรีบกราบทูลว่า

“ข้าพระองค์ขออนุญาตกราบนามนาคราชตนนั้นพระเจ้าข้า”

พระพุทธองค์ไม่ทรงอนุญาต พระภิกษุทั้งหลายก็ลุกขึ้นขอสาปปรบาพญานาค พระพุทธองค์ก็ไม่ทรงอนุญาตเช่นกัน พระราหูและภิกษุทั้งหมดก็ลุกขึ้นโดยลำดับเพื่อขอปรบา

และทรมานพญานาคนั้นโพนันทะ พระองค์ก็ทรงนั่งสงบนิ่งอย่างสง่า มิได้ตรัสแต่ประการใด คงเหลือแต่พระโมคคัลลานะที่ยังนั่งนิ่งเฉยอยู่ สักครู่พระโมคคัลลานะก็พูดขึ้นว่า

“ข้าพระองค์ขอทรมานนาคราชตนนั้นพระเจ้าข้า”

พระพุทธองค์เจ้าพรอนุญาตว่า

“กาลนี้เป็นหน้าที่ของเธอมุคคัลลานะ”

พระองค์ทรงทราบอยู่แล้วว่าพระโมคคัลลานะจะชนะใจพญานาคได้ และทำให้มีความเห็นถูก ประกอบกับได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ด้วยว่าเป็นเอตทัคคะในทางแสดงฤทธิ์ ย่อมนำชัยชนะมาได้แน่นอน

เมื่อได้รับพระพุทธานุญาต พระโมคคัลลานะจึงใช้อำนาจแห่งฤทธิ์เปลี่ยนอภิญญา นิรมิตกายเป็นพญานาคตัวใหญ่กว่าพญานาคนั้นโพนันทะเป็นสองเท่า ชวนควนรอบพญานาคราชกดเข้ากับเขาพระสุเมรุสลับสับรอบ ยกที่จะดันให้หลุดออกไปได้ ด้วยความเจ็บปวดทรมานพญานาคได้พันควนพิษไฟพระโมคคัลลานะ หวังจะให้พระโมคคัลลานะคลายขันธ์ พระเถระกล่าวว่า

“ใช่จะมีแต่ควนในร่างกายของท่านเท่านั้นเล่า แม้เราก็มี”

กล่าวแล้วจึงพันควนพิษไฟพญานาคนั้นโพนันทะ พิชนันทะร้ายแรงกว่าพิษของพญานาคนั้นทะเลเป็นสองเท่า ควนของนาคราชนั้นไม่สามารถทำอันตรายแก่พระเถระได้ แต่ควนของพระเถระกลับเบียดเบียนนาคราชให้อึดอัดทรมานยิ่งนัก นันทโพนันทะจึงใช้กลวิธีใหม่ พ่นไฟพิษไฟพระเถระ พระโมคคัลลานะจึงบันดาลไฟพิษให้ลุกโชนร้อนแรงยิ่งกว่าพิษของพญานาคราชมากมายนัก

ในกาลนั้น เปลวไฟที่เกิดขึ้นด้วยการทำสงครามกันของทั้งสองฝ่ายสว่างไสวไปทั่วจักรวาล พื้นพสุธาสิ้นสะเทือนเลื่อนลั่น เขาพระสุเมรุคงจะพังทลายลงด้วยความรุนแรงของทั้งสองฝ่าย กำลังแห่งไฟพิษของพญานาคไม่สามารถทำอันตรายพระเถระได้ แต่คนนั้น

“นันทโพนันทะ”

เขียนภาพโดย ปทุมวรรณ จงใจกรังกร์ เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๑๐ x ๑๖๐ ซม.

กลับบอบเข้าไปด้วยไฟพิษ หมดหวังที่จะเอาชนะจึงสอบถามถึงคู่ต่อสู้ว่า

“ท่านเป็นใครกัน จึงได้มีฤทธิ์มากมายถึงเพียงนี้”

พระเถระตอบว่า

“เราคือโมคคัลลานะ สาวกแห่งตถาคต”

พญานาคราชก็ทราบทันทีว่าเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายของพระผู้มีพระภาค ร่างพญานาคที่เห็นนี้เป็นเพียงร่างจำแลงมาด้วยฤทธิ์จึงตัดพ้อต่อว่าถึงการกระทำทารุณตนและขอให้พระเถระดำรงอยู่ในภาวะภิกษุตามเดิม

พระเถระยอมอ่อนข้อให้ คินร่างกลับเป็นพระภิกษุตามอัตภาพแห่งตน แต่พระโมคคัลลานะก็ทราบว่าพญานาคยังไม่ยอมคลายความเห็นผิด จึงเตือนสติว่า

“ดูก่อนพญานันโทปันนทะ ตัวท่านเชื่อชาติเดิรจฉาน โอนมีจิตคิดจ้วงจาบพระศาสนาและพระอรหันต์ทั้งหลายแล้ว แม้พระบาทของพระพุทธองค์ได้สัมผัสกับเศียรเกล้าของท่านก็จักเป็นบุญนักหนา บางคนเกิดมาร้อยชาติก็เกิดมาเปล่า แม้แต่รอยพระบาทก็ยังไม่มียูธได้ชื่นชมพระบารมีเลย จงคลายโทสะและมีความเห็นถูกเถิดพญานาคราช”

พระโมคคัลลานะทราบด้วยใจว่าพญานาคก็ยังไม่ยอมคลายความเห็นผิด ข้ายังคิดจะทำร้ายพระเถระให้ถึงที่สุด พระเถระจึงทรมานพญานาคต่อด้วยการเหาะเข้าไปทางช่องหูขวาของนาคราชแล้วออกทางหูซ้าย แล้วกลับเข้าไปทางช่องหูซ้ายออกไปทางช่องหูขวา เหาะกลับเข้าไปทางช่องจมูกขวาออกทางช่องจมูกซ้าย แล้วกลับเข้าไปทางช่องจมูกนั้น เปรียบเสมือนมารดาบิดาที่มีความกรุณาต่อบุตร แม้ว่าบุตรของตนนั้นจะเกเรว่ายากสอนยาก ก็จำเป็นต้องอบรมสั่งสอนด้วยความเมตตา ขณะที่กำลังต่อสู้กันอย่างเข้มข้น พระเถระอาศัยจังหวะที่พญานาคอ้าปาก เหาะเข้าไปเที่ยวเดินจงกรมอยู่ในท้องของพญานาค จากเบื้องซ้ายไปเบื้องขวา จากเบื้องหน้าไปเบื้องหลังชักย้ายไปมาให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่พญานาคเป็นอย่างยิ่ง

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงตรัสเตือนพระโมคคัลลานะด้วยพระสุรเสียงอันไพเราะก้องกังวานว่า

“โมคคัลลานะเองจะรังไว้ดี พญานาคมีฤทธิ์มากนัก”

พระเถระกราบพูลตอบขณะกำลังทรมานพญานาคว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์เจริญอิทธิบาท ๔ แล้ว ตั้งมั่นแล้วสั่งสมไว้ดีแล้ว ขอพระองค์ทรงวางพระทัย ข้าพระองค์ไม่ประมาทอย่างแน่นอนพระเจ้าข้า นาคราชเช่นนั้น โทปันนทะนี้ทั้งพันทั้งแสนตนข้าพระองค์ก็ทรมานได้”

พญานันโทปันนทะคิดว่า

“เมื่อตอนเหาะเข้าไปเราไม่เห็นเห็นในเวลาออกมาเราจะเคียวกินเสียให้แหลกสมกับความเจ็บปวดทรมานเลยทีเดียว”

คิดดังนั้นแล้วจึงพูดว่า

“ของงอกออกมาเกิดขอรัน อย่าเดินไปดินมากมายในท้อง ทำข้าพเจ้าให้ลำบากเลย”

พระเถระก็เหาะออกมาทางรูจมูกของพญานาค ฝ่ายพญานาคราชได้อาศัยจังหวะนี้ พนมทวยใจที่รุนแรงใส่พระเถระเจ้า สมทวยใจอันแรงนี้ แม้ต้นไม้ใหญ่ก็อาจหักโค่นได้ทันทีที่พระโมคคัลลานะได้เข้าจุกุดถกฉวยอย่างรวดเร็ว แม้แต่ขนของพระเถระ ลมนั้นก็ไม่สามารถทำให้ไหวได้ อิทธิฤทธิ์ทั้งหลายที่พระโมคคัลลานะแสดงมาตั้งแต่ต้นภิกษุทั้งหลายนั้นก็สมารถทำได้เหมือนกัน แต่พอถึงฐานะที่พญานาคพนมสนั่น อาจพลาดทำได้ด้วยไม่สามารถเข้าออกสมบัติได้รวดเร็วเท่าพระโมคคัลลานะ ผู้ซึ่งฝึกฝนจนชำนาญด้วยสัททั้ง ๕ เพราะเหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงเลือกให้พระโมคคัลลานะเป็นผู้ทรมานพญานาคราช และไม่ว่าพญานาคภิกษุรูปอื่น นาคราชคิดอย่างสิ้นหวังว่า

“เราไม่สามารถทำอันตรายสมณะผู้มีฤทธิ์นี้ได้แม้แต่เส้นขน เราได้รับความทุกข์ทรมานจนถึงที่สุดแล้ว ควรจะหนีเอาตัวรอดก่อนที่จะไม่เหลือแม้ชีวิต”

“โปรดนาคา”

เขียนภาพโดย วิชัย รักชาติ เพชรนิค สัณนิบาตพงษ์ฉบับ ๒ ขนาด ๔๐ x ๖๐ ซม.

แล้วจึงรีบเลื้อยหนีไปจากที่นั้นอย่างรวดเร็วด้วยความพ่ายแพ้และอับอาย แต่พระเถระเจ้าไม่ปล่อยให้ไปได้อย่างง่าย จึงจำแลงแปลงเป็นพญาครูปไล่ติดตามพญานาคไป ด้วยความกลัวสุดกำลัง พญานาคจึงรีบนิรมิตตนเป็นมาณพน้อยกราบแทบเท้าขอขมาพระโมคคัลลานะ แล้วกล่าวว่า

“ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าเป็นอันธพาลสันดานชั่ว ข้าพเจ้ามิได้รู้เลยว่าพระเถระเจ้าจะมีเดชานุภาพมากมายถึงเพียงนี้ ขอได้โปรดเป็นที่ที่ของข้าพเจ้าด้วยเถิด”

แล้วกราบลงแทบเท้าอีกครั้งด้วยความนอบน้อมและเคารพอย่างยิ่ง พระเถระจึงกล่าวว่า

“นับโทปันนทะท่านจงมาเถิด พระบรมศาสดาเสด็จมาถึงที่แห่งนี้แล้ว เราจะพาท่านไปในสำนักแห่งพระองค์”

ขณะนั้นพระพุทธองค์ประทับนั่งอยู่เหนือยอดเขาอันใกล้แห่งหนึ่งด้วยท่าทางสง่างามท่ามกลางเหล่าอริยสงฆ์ทั้งหลาย รวากับเดือนในหมู่แห่งดวงดาวฉะนั้น

พญานาคราชมาจนถึงที่กระทำการมีสการพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วขอขมาพระพุทธรองค์และเหล่าอริยสงฆ์ทั้งหลายว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ ข้าพเจ้านี้มีความเห็นผิด คิดล่วงเกินพระองค์ จิตฝักใฝ่ในอกุศลอันธพาล จะไม่รู้จักบาปบุญก็หาไม่ ขอพระองค์จงโปรดคโโทษให้แก่ข้าพเจ้าด้วย บัดนี้ข้าพเจ้ารู้แจ้งแก่ใจแล้วพระพุทธเจ้าข้า”

พญานาคในร่างมาณพน้อยพูดอย่างสำนึกผิด พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

“ดูก่อนพญานาคผู้เรื้อรังศบรรดาสัตว์ทั้งหลายย่อมปรารถนาความสุขไม่ต้องการความสุขด้วยกันทั้งนั้น จึงไม่ควรเบียดเบียน ให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนนั้นโทปันนทะ เธอจงอย่าสำคัญผิดที่การแสดงฤทธิ์เลย ผู้ที่รุ่งเรืองด้วยฤทธิ์จะต้องรู้จักประกอบจิตให้อยู่ในสันติ ไม่ทำอะไรตามอารมณ์โดยมิได้พิจารณา ท่านจงหมั่นสมทานศีล

รักษาให้ถาวร จะได้พ้นจากสภาพเคร่งจวน มนุษย์สมบัติจะอยู่เบื้องหน้า เป็นหนทางแห่งความสิ้นทุกข์ ขอให้ประสบสันติสุขสมตามปรารถนาเถิด”

เมื่อพญานันโทปนิพนธ์นาคราชได้พิจารณาตามที่พระบรมราชโองการที่ทรงแสดงโปรด ก็ยังเห็นทุกข์ภัยและบาปกรรมที่ทำมา ก็เกิดความสำนึกผิด มีความปรารถนาในพระพุทธศาสนา สมาทานมั่นในศีลห้า และดำรงตนอยู่ในปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเสมอมา

พระพุทธองค์ครั้งเห็นพญานาคราชมีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัยเช่นนั้น จึงลาพญานาคแล้วพาเหล่าอริยสาวกเสด็จกลับสู่เขตวันมหาราช ตามที่อนาถบิณฑิกเศรษฐีนิมนต์ไว้ล่วงหน้า เมื่อเสด็จถึงอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้รอรับเสด็จอยู่แล้ว และได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เหตุอันใดหนอพระองค์จึงมาสาย”

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า

“โมคคัลลานะและพญานาคนันโทปนิพนธ์ได้ทำสงครามกัน”

ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีจึงรับทูลถามด้วยอาการใคร่รู้ในเหตุนั้นว่า

“ก็ใครแพ้ใครชนะกันแล้วพระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบสั้นๆ ว่า

“โมคคัลลานะชนะ นันทะแพ้”

อนาถบิณฑิกเศรษฐีกราบทูลอย่างปิติว่า

“ข้าพเจ้าหวังในใจไว้อยู่แล้วเชื่อว่า พระเถระต้องชนะเป็นแน่ ถ้าเช่นนั้นข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์จงรับภัตตาหารของข้าพระองค์ตามลำดับแห่งเดียวตลอดเจ็ดวัน ข้าพระองค์จะขอทำการสักการะแก่ชัยชนะแห่งพระองค์และพระเถระทั้งหลายที่เช็ดวันมหาราชวันแห่งนี้พระพุทธเจ้าข้า”

แล้วได้ทำการมหาสักการะพระภิกษุทั้ง ๕๐๐ รูป โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประธานตลอดเจ็ดวัน เป็นการประกาศชัยชนะแห่งพระองค์อีกครั้ง

มวลเหล่าเทวดาและพุทธบริษัทที่ทราบความนี้ ต่างก็มาร่วมอนุโมทนากันทั่วหน้า ความชำนาญในด้านความเป็นผู้เรืองฤทธิ์ของพระมหาโมคคัลลานะจึงเป็นที่โจษขานไปทั่ว สมกับที่ได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ ให้เป็นเอตทัคคะคือผู้เป็นเอกในด้านเป็นผู้มีฤทธิ์มาก ด้วยเหตุนี้พระมหาโมคคัลลานะ จึงเป็นที่รู้จักนับแต่นั้นเป็นต้นมา

๒๕๖๖
๒๕๖๖

บทที่
๘

ชัยชนะต่อพระพรหมผู้หลงผิด

ทุกคาหะทิฏฐิภูษะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง
พรหมัง วิสสุทธีชุตติมิตะพะกาภิธานัง
ญาณาคะแทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันตะชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลาณิ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับท้าวพกาพรหม
ผู้สำคัญตนว่ามีความรุ่งเรือง ด้วยคุณอันบริสุทธิ์ และมีฤทธิ์มากกว่าใคร
ซึ่งเป็นความเห็นผิดเหมือนถูกจُرัดไว้
ทรงพิชิตพกาพรหมด้วยการแสดงพระเทศนาให้เกิดปัญญา
ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตพระพรหมนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

พรหมโลกเบื้องสูงเป็นแดนแห่งผู้ที่ฝึกจิตจนประณีตละเอียดมีอารมณ์แห่งฌานต่างๆ
ได้เสวยผลแห่งการฝึกจิต แล้วไปเกิดอยู่ในพรหมโลกชั้นใดชั้นหนึ่งตามระดับภูมิแห่งจิตนั้น
เวลาในพรหมโลกนี้ยาวนานกว่าเวลาในโลกมนุษย์มากมายนักหาที่สุดได้ยาก พรหมโลกมี

พกาพรหม ไม่นั่นสำคัญผิด ว่าเรื่องฤทธิ์ พิสูจน์ วิมุติฉาน
มีทั้ง มิอาจ อหังการ มมังการ ดังบุตร ขบถัดกร
ด้วยเดช อำนาจา พระสัมพุทธ ฐ วิสุทธิ ทรงญาณ เทคนิสัยสอน
ธรรมโอสถ วิเศษ ที่แทรกซ้อน ให้เทกถอน พิษู กุชีวิ
ขอพองท่าน จงมี ชัยมงคล ทวีกาล ดลพร้อม ด้วยสุขี
เทศนา-ญาณะ-บารมี ธรรมวิธี แห่งพระ พิชิตมาร

๑๖ ชั้น ชั้นที่ ๓ ที่มีชื่อเรียกว่า มหาพรหมภูมิ ณ ที่นี้แลเป็นที่ซึ่ง มีแต่ความสุขและมีเวลา
๑ มหากัป (๑ กัป มีการเปรียบเทียบว่า มิถุเขาที่กว้าง ยาว สูง ด้านละ ๑ โยชน์ หรือ
เท่ากับ ๑๖ กิโลเมตร ทุก ๑๐๐ ปี จะมีเทวดานำผ้าต่างๆ มาลูบภูเขานั้น ๑ ที่ ระยะเวลา
ที่กว่าภูเขานั้นจะสึกกร่อนจนราบเพราะถูกผ้าลูบนั้นแหละเท่ากับระยะเวลาของ ๑ กัป)
จึงจะกลับมาก่อเกิดอีก ซึ่งเป็นเวลาที่ยาวนานมาก นานจนทำให้ท้าวพกาพรหมที่ชื่อว่าพกา-
พรหมนั้นมีความหลงผิดไปว่า ในพรหมโลกนี้เที่ยงแท้ยั่งยืน ไม่ทุกข์ มีแต่สุขนิรันดร์ ไม่เกิด
ไม่แก่ ไม่เจ็บ และไม่ตายอีกต่อไป

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบความเห็นผิดของพกาพรหมขณะทีทรงบำเพ็ญพุทธกิจ
แผ่ข่ายพระญาณออกไปในเวลาใกล้รุ่ง ที่โคนต้นพญารัง ภายในเขตป่าช่อสุกคว้นโกสิเมือง
อุกกุฐา เป็นพุทธวิสัยแห่งพระองค์เท่านั้นที่จะโปรดพกาพรหมให้มีความเห็นถูกได้ เมื่อทรง
ดำริเช่นนี้แล้วจึงเสด็จขึ้นไปปรากฏในพรหมโลกในทันที เหมือนบุรุษที่แข็งแรงมีกำลังมาก
เหยียดแขนออกและคู่แขนเข้าอย่างรวดเร็ว

ฉะนั้น ฝ่ายพกาพรหมได้เห็นการปรากฏกายของพระองค์มาแต่ไกลจึงร้องเชื้อเชิญว่า
“ท่านผู้หาทุกข์มิได้ ท่านเพิ่งได้มาในพรหมโลก การมาของท่านเป็นการดี เพราะที่นี้
มีแต่ความสุขชั่วนิรันดร์ การออกไปจากความทุกข์ไม่มีอีกแล้ว เพราะพรหมภูมินี้เที่ยงแท้
ยั่งยืน และมีความมั่นคงโดยแท้ ไม่ต้องเกิด ไม่ต้องแก่ และไม่มี ความตาย มีแต่ความเป็น
อมตะอยู่เสมอ”

พระพุทธรองค์ทรงทราบดีว่า พกาพรหมถูกอวิชชาคือความไม่รู้ปิดบังความจริง จึง
ตรัสโปรดพรหมว่า

“ดูก่อนท่านพกาพรหม เรารู้ว่าท่านมีฤทธิ์ฐานูปมากรมาก”

พกาพรหมได้ฟังดังนั้นก็แปลกใจในพระปัญญาของพระพุทธเจ้า และถามด้วยความ
สงสัยว่า

“ท่านผู้หมดทุกข์แล้ว ท่านรู้ได้อย่างไรว่า เรามีศักดิ์และมีฤทธิ์มาก”
“เรารู้ เนื่องจากท่านมาอยู่ในที่นี้นานจนคิดว่าพรหมโลกนี้ เที่ยงแท้ ยั่งยืนคงทน มี
แต่ความสุข ไม่ต้องเกิด ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องตาย การออกจากความทุกข์อย่างอื่นที่มีอยู่ว่า
ไม่มี ไม่มีสถานที่ใดที่จะสูงไปกว่าพรหมโลกนี้อีกแล้ว”

“จะมีอะไรที่สูงไปกว่าพรหมโลกนี้อีกเล่า”

พกาพรหมพูดอย่างหลงผิด

“ดูก่อนมหาพรหม เหนือภูมิของมหาพรหมยังมีอาภัสสรพรหม สุกกิมหาพรหมก็มีอยู่
เวที่ปผลาพรหมก็มีอยู่ พกาพรหม และที่สุดคือ นิพพานที่เป็นสุขโดยแท้ เป็นที่ที่จะไม่เกิด
ไม่แก่ มั่นคงไม่เคลื่อนไป เป็นปกตินิรันดร์ ท่านไม่รู้สิ่งนั้นเลย ส่วนเราดูเราเห็นในสิ่งทั้ง
ปวงแต่เราไม่ยึดในสิ่งทั้งหลายนั้น เราไม่ยึดถือว่า เป็นของเรา”

ท้าวมหาพรหมไม่เชื่อ ในสิ่งที่พระองค์ตรัสถึงความจริงอันเที่ยงแท้ ด้วยถูกความไม่รู้
ครอบงำอยู่จึงห้ามมิให้พระองค์ตรัสต่อ

“ท่านอย่าได้แสดงธรรมแก่เราและบรรพชิตอีกเลย เพราะเคยมีมาแล้วสมณะที่บอก
ว่าเมื่อสิ้นชีพไปแล้ว ก็ได้ไปเกิดในที่ต่ำทรมาน ส่วนสมณะที่ไม่สั่งสอนสาวก
และบรรพชิตเมื่อสิ้นชีพไปแล้ว กลับไปเกิดในภายหลังดีกว่า ประณีตละเอียดกว่า ฉะนั้น ขอ
ท่านจงมีความปรารถนาลดลง และจงหาความสุขแต่ในปัจจุบันเถิด”

“ดูก่อนพกาพรหม เราดลาคจะแสดงธรรมหรือไม่ เราไม่เกิดที่ไหนอีกแล้ว สมณะ
เหล่านั้นที่เกิดในที่ต่ำทรมานเพราะเข้าใจว่าตนได้ตรัสรู้ถึงแก่นความจริง แต่หาเป็นเช่นนั้น
ไม่และเราแสดงธรรมนั้นก็เพื่อประโยชน์แก่เหล่าสาวกหาใช่เพื่อประโยชน์แก่เรา แต่หากว่า
ท่านยังคิดว่าเหนือเราจึงแสดงฤทธิ์ให้เห็นที่ประจักษ์แก่เราดลาคด โดยไปอยู่ในที่ที่ดลาคด
ไม่สามารถรู้เห็นได้ เราจึงจะยกย่องท่านให้เป็นใหญ่ในสามโลก เหนือกว่าเทวดาและมนุษย์
ทั้งหลาย”

“พระโปรดพรหม”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวัฒน์ แสนจิตต์รัตน์ เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๕ x ๑๘๐ ซม.

พกาพรหมได้ฟังเช่นนั้นก็เห็นเป็นโอกาสให้ได้สำแดงฤทธิ์แห่งตน

“ถ้าอย่างนั้นเราจะหายตัวไปจากที่นี่ ให้อ่านดู”

พระพุทธรองค์ศรีสว

“ถ้าท่านคิดว่าจะหายไปได้ ก็เชิญหายไปได้”

เมื่อสิ้นพระพุทธรองค์ศรีสว พกาพรหมก็บันดาลตนให้หายไปจากที่นั่นเป็นที่ประจักษ์แก่พระพุทธรองค์และเหล่าพรหมทั้งหลาย พกาพรหมได้นิรมิตกายให้ละเอียดซ่อนอยู่ในเมล็ดทรายในท้องทะเล พระพุทธรองค์ก็ทรงหาพบ หรือแม้จะหลีกหนีไปซ่อนอยู่บนต้นกล้วยพลกษ ในวิมานด้วยอาการนัยองๆ ก็ตาม พระพุทธรองค์ก็ทรงเห็นและกล่าวทักขึ้นว่า

“โน่นแน่ะ ท่านพกาพรหมนั่งยองๆ อยู่บนต้นกล้วยพลกษ เราดาดเห็นท่านแล้ว”

พกาพรหมเมื่อสุดความสามารถในฤทธิ์ของตนก็มีความเกือเขิน ที่เข้าใจว่าตนจะพ้นจากการล่องรู้ด้วยทิพยจักขุแห่งพระองค์ได้ เมื่อพกาพรหมไม่สามารถใช้ฤทธิ์ของตนบังพระปัญญาของพระศาสดาได้ จึงจำใจกลับไปนั่งในวิหารตามเดิม เป็นที่ละอายอดสูแก่พระองค์และเหล่าพรหมทั้งหลายยิ่งนัก พกาพรหมจึงท้าวพระองค์ให้ทรงแสดงฤทธิ์บ้าง

“ดูก่อนท่านผู้มีฤทธิ์ทุกข ถ้าท่านสามารถหายไปกับที่นี้จนเรามองไม่เห็นนั้นแหละเราจะสรรเสริญท่านว่าเป็นผู้จริง”

พระองค์ศรีสวตอบว่า

“ถ้าเช่นนั้น เราจะหายไปกับท่านดูในบัดนี้”

“หากท่านจะหายไปกับเราได้ก็จงหายไปได้” พกาพรหมกล่าวตอบในทันที

ลำดับนั้น พระศาสดาจึงดกแต่งอิทธาภิสังขาร อันครุธานพระวรกายให้หายไปจากที่นั้น แต่ทรงกระทำปฏิหารย์ปรากฏพระสุริยแสง แสดงพระธรรมเทศนาโปรดพรหมทั้งหลายอยู่ว่า

“เราเห็นภัยในภพ และเห็นภพของสัตว์ผู้แสวงหาภาวะที่ปราศจากภพแล้ว ไม่ชมภพอะไรเลย ทั้งไม่ยึดติดเพลิดเพลินอยู่ในภพทั้งหลาย”

เหล่าพรหมบริษัทที่เฝ้าพระองค์ต่างก็พากันอัศจรรย์ใจไปตามๆ กัน ฝ่ายพกาพรหม ก็พยายามค้นหาพระบรมศาสดาไปทั่วทั้งสามโลกแต่ก็ไม่สามารถพบผู้มีพระภาคเจ้าได้เลย จนในที่สุดก็หมดปัญญาค้นหา จึงยอมศิโรราบ คลายความเห็นผิดลงและร้องขอให้พระองค์ทรงปรากฏพระวรกาย

“ท่านผู้หาทุกข์มิได้ ท่านจงปรากฏกายออกมาเถิด เราไม่มีปัญญาที่จะค้นหาท่านพบในสามโลกแล้ว ขอท่านจงปรากฏกายให้เป็นที่ยประจักษ์แก่เราและเหล่าพรหมทั้งหลาย และโปรดแสดงธรรมแก่เราในเวลานี้ด้วยเถิด ท่านผู้เจริญ”

พระผู้มีพระภาค เมื่อทรงพิจารณาว่าระจิตของพกาพรหมว่าคลายความเห็นผิดลง และอยู่ในภาวะที่จะฟังสอนได้ จึงยอมปรากฏพระองค์แก่พกาพรหมและเหล่าพรหมบริษัทด้วยพระอิริยาบถเดินจงกรมอยู่บนเศียรเกล้าของพกาพรหมภายในวิหารแห่งพรหมโลกนั่นเอง บรรดาเหล่าพรหมบริษัทต่างพากันชื่นชมว่าทรงเหนือกว่าเทวดาและพรหมทั้งปวง จากนั้นพระองค์จึงเสด็จประทับนั่งบนพุทธอาสน์ แล้วตรัสแสดงธรรมโปรดพรหมว่า

“ดูก่อนท่านพกาพรหมผู้เรืองฤทธิ์ ท่านมาอยู่ในพรหมโลกนี้เสียนาน นานจนไม่ทราบว่าคุณมาเกิดในที่นี้ได้อย่างไร”

พกาพรหมจึงทูลอาราธนาให้พระองค์แสดงธรรม

“ท่านผู้เจริญ จงอยู่ข้าพระองค์มาอยู่ในพรหมโลกนี้เสียนาน จนไม่ทราบเลยว่าต้นเหตุแห่งกรรมที่ทำให้มาเกิดในพรหมโลกนี้เป็นเพราะเหตุใด ข้าพระองค์ลืมนึกเสียหมดแล้วขอพระองค์ได้โปรดเมตตาวิสัชฌานอนุเคราะห์ทอดไปเถิด”

พระพุทธรองค์จึงทรงเล่าอดีตชาติที่เป็นเหตุให้มาเกิดเป็นพรหมอย่างพิสดารว่า

“ดูก่อนพกาพรหม ในครั้งก่อนนั้นท่านเกิดเป็นมนุษย์ในตระกูลพรหมณ์แห่งหนึ่ง

ต่อมาได้พิจารณาเห็นโทษของกามคุณทั้ง ๕ ว่าเป็นเครื่องเศร้าหมองทำให้จิตหมกมุ่นอยู่ในโลกีย์ ไม่อาจชำระใจให้สะอาดบริสุทธิ์ได้ ไม่ทำให้สิ้นชาติ ชรา และมรณะ จึงได้ออกบวชเป็นฤาษี มีชื่อว่า เกสวากุขี หมั่นบำเพ็ญเพียรจนสามารถเข้าฌานสมาบัติ มีภิกขุญาณเป็นที่ยิ่ง”

ได้สร้างศาลาอยู่ริมแม่น้ำคงคา แล้วจึงตั้งจิตมรณัสสยอยู่ในศาลาแห่งนั้น ต่อมา มีพ่อค้าเกวียนประมาณ ๕๐๐ เล่มขับเกวียนตามก้นมาในทางแห่งแล้งกันดารตลอดทั้งวันคืน ไม่มีบ่อน้ำหรือแม่น้ำไหลผ่านในที่นั้นเลย ตกกลางคืนเกวียนที่นำทางคันหน้าได้ขับย้อนกลับลงมาทางเดิมโดยหมู่เกวียนที่ตามหลังไม่ทันได้พิจารณา

ครั้นรุ่งเช้า เหล่าพ่อค้าเกวียนจึงได้รู้ว่ากลับมาจากก้นมาตามคันหน้าแล้งกันดาร หรือก็ขาดแคลน ด้วยความหิวและอ่อนเพลียจึงพากันหลับใหลในร่มเงาไม้

เกสวากุขีรู้ถึงความเดือดร้อนนั้นว่า เหล่าพ่อค้าและโคจะต้องตายด้วยความหิว จึงได้แสดงฤทธิ์อาชริฐานบันดาลให้พ่อน้ำพุ่งขึ้นจากก้นมาในภาวกาลโหล่งไปในที่กันดารแห่งนั้น

ธรมน้ำทิพย์ปรากฏแก่เหล่าพ่อค้าเกวียนทั้งหลาย ทั้งคนและโคต่างพากันดื่มน้ำ ทำให้มีกำลังวังชาขึ้นอีก แล้วตกตวงน้ำเป็นเสบียงออกเดินทางต่อไปจนถึงที่หมาย

ครั้งหนึ่ง พวกชาวบ้านในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับบรรดาศาลาได้รับความเดือดร้อน เพราะถูกหมู่โจรปล้นสะดมทรัพย์สินและจับโคกระบือต้อนหนีไป ได้ส่งเสียงขอความช่วยเหลือ ฤาษีได้ยินเสียงร้องนั้น จึงเข้ามาสมทบด้วยมีภิกขุญาณเป็นเบ้าบาทอธิษฐานเป็นทัพโยธาหาญจำนวนมาก พวกโจรเห็นทัพโยธามากมายเช่นนั้นก็ตกใจ คิดว่าเป็นทัพหลวงที่กษัตริย์เสด็จมาปราบ จึงหนีเอาชีวิตรอดทิ้งทรัพย์สินที่ปล้นเอาไว้กระจัดกระจายไปทั่วบริเวณนั้น ชาวบ้านจึงได้ทรัพย์สินของตนกลับคืนมา และพ้นจากอำนาจของพวกโจรเหล่านั้น

นครนั ผู้ใด มีปัญญา   ไม่ระอา ท่องบ่น ระลึกขาน
 สวดขังสัจ อาริย์ นการ   แปรสถาน คธา ชัยมงคล
 ย่อมท่นาย อันตราย สิงอุบารห์   บวงร่ายกาจ คลัลลาย ไม่ก่อผล
 เป็นกำลัง ยังสุขเสริม เต็มกมล   นำหลุดพ้น ผลไมกข ไศกสินไป.

มหาการุณโก นาโถ หิตายะ สัพพะ ปาณินัง
 ปุเรตวา ปาระมี สัพพา ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต* ชะยะมังคะลังฯ
 ชะยันโตโพธิยา มุเล สักยานัง นันทิ วัฑฒะโน
 เอวัง ตะวัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
 อะปะราชิตะปัลลวะเก สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
 อะภิสะเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติฯ
 สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุณฺฐิตัง
 สุขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พรมมะจาริสุ
 ปะทักขินัง กายะกัมมัง วาจากัมมัง ปะทักขินัง
 ปะทักขินัง มะโนกัมมัง ปะณิธิเต ปะทักขินา
 ปะทักขินานิ กัตวานะ ละภันตัตถะ ปะทักขิณะฯ

ผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์
ประกอบแล้วด้วยพระมหากษัตริย์ ยังบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม
เพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย ถึงแล้วซึ่งความตรัสรู้อันอุดม
ด้วยความกล่าวสัตย์นี้
ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน ขอท่านจงมีชัยชนะในมณฑลพิธิ
เหมือนพระจอมมุนีทรงชนะมารที่โคณาทิพฤกษ์
ถึงความเป็นผู้เลิศในสรรพพุทธานิเชก
ทรงปราโมทย์อยู่นอปราจิตบัลลังก์อันสูงเป็นจอมมหาปรุพี
ทรงเพิ่มพูนความยินดีแก่เหล่าประยูรญาติสาकยวงศ์ ฉะนั้น เทอญ
เวลาที่สัตว์ประพฤติดุขบ ชื่อว่า ฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี รุ่งดี และ
ขณะดี ครุดี บุชาดีแล้ว ในพรหมจรรย์
บุคคลทั้งหลาย กายกรรมเป็นประตักขิณส่วนเบื้องขวา
วจีกรรมเป็นประตักขิณส่วนเบื้องขวา
มโนกรรมเป็นประตักขิณส่วนเบื้องขวา
ความปรารถนาของท่านเป็นประตักขิณส่วนเบื้องขวา
สัตว์ทั้งหลายทำกรรมอันเป็นประตักขิณส่วนเบื้องขวา
ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลายเป็นประตักขิณส่วนเบื้องขวา

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เตฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เตฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เตฯ

ขอสรรพมงคล จงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทพดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
ขอสรรพมงคล จงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทพดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
ขอสรรพมงคล จงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทพดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

"มหาปริณิพพานสูตร"
เขียนภาพโดย อาจารย์สุรัตน์ แสงธิษัณธ์
เทคนิค สีอะครีลิคปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๕ x ๒๐๐ ซม.

ชัยปริตร คำกลอน

พระมหา การณย์ คุณพระพุทธรูป	ทูนพิสุทธิ บารมี ศรีนาถา
เกื้อประโยชน์ ปวงสัตว์ ทั้งโลกา	พระปรีชา ตรัสรู้ วิญญูธรรม
ทุกประการ ครอบถ้วน ล้วนบรรจ	พระสมิทธิ ทอธญาณ อุทานข้า
ด้วยกล่าวสัจ วาจา เป็นพลีกรรม	จนอ่อนน้า ทานไร่ ชัยมงคล
ธ พจยุ หม่อมาร โคนโพธิ์พุทธรูป	โอฬารัก อภิชัย ฤทัยดม
โพธิญาณ เลิศล้ำ นำชื่นชม	ธ รันมัย เหนือปรา-ชิตปลั่งจก
ทูนยนิติ ศรีชน คำกยะ	ธ ชำระ อภิเษก เมกดังหวั
เช่นปวงพุทธรูป ก่อนกาล ผ่านปลั่งจก	ใบบัวนึ่ง เป็นหลัก ปฐพี
ด้วยบรรลु โพธิญาณ อันล้ำเลิศ	สุดประเสริฐ แห่งองค์ พระทรงศรี
ให้ปวงท่าน เชิดชัย สวัสดิ์	บรรดามี ชนะไล่ ชัยมงคล

กายกรรม วิจิตรม ทำเบื่องขวา	ตั้งสัจจา มโนกรรม ชักนำผล
ปณิธาน ขอบธรรม นำมงคล	ฤกษ์ยามยล กาลนั้น พลันอวยชัย
มหาฤกษ์ มหายาม บูชาชัย	ขณะใด แมตื้น ธรณียาม
บุคคลใด สร้างกรรม นำสุข	ขจิตทุกข ไร้โทษ ประโยชน์หลาม
ด้วยขอบธรรม ไม่เอน ลำเอียงตาม	ทันประณาม สร้างกุศล มงคลชัย
ปวงประโยชน์ ล้ำเลิศ ประเสริฐสุด	ขอบูรพ จงสุข อดิศักดิ์
เจริญธรรม พุทธศาสน์ คุณาลัย	สุขกายใจ พร้อมญาติ ปราศไรคา
ปวงประโยชน์ ล้ำเลิศ ประเสริฐศรี	ขอสตรี มีสุข อารักขา
เจริญธรรม พุทธศาสน์ ไร้โรค	สุขกายใจ พร้อมญาติ ปราศทุกข์ทม
ปวงประโยชน์ ล้ำเลิศ ประเสริฐศานต์	สุขสำราญ บูรพ สตรีสม
เจริญธรรม พุทธศาสน์ คุณารมณ	คลายระทม นราพาธ ญาติกา

“พุทธะชัยมงคละฮ์อุคคาถา หมายเลข ๒”
จิตรภาพจากบทสวดพุทธา พุทธา พุทธา เขียนภาพโดย อุดมย์ งามแก้ว เทคนิค สีฝุ่นปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๐๐ x ๒๐๗ ซม.

ศัพท์รายชื่อ

คือปริมาณเชื้อ

บรรณานุกรม

ชัยชนะแห่งพุทธะ

นิทรรศการจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ครั้งที่ ๔
บนเส้นทางศิลปะ- ๒๐๑๖

5th SOLO ART EXHIBITION BY SUWAT SAENKATHYARAT

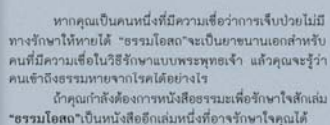
สุวัฒน์ แส่นชัยรัตน์

ณ หอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University at
Jamjuee Art Gallery, 1st Floor Bangkok

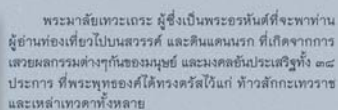
จินตนาการ แห่ง สรวงสวรรค์
IMAGINATION OF HEAVENLY REALM

โรคร้ายที่หมคนหากรักษา แต่ไม่หมดหวัง ธรรมดาบำบัด ทางเลือกหนึ่งที่มีหลักฐานยืนยันการปฏิบัติธรรมกับการรักษาโรค และการค้นพบตัวเอง ท่านสามารถค้นหาตัวเองได้จาก "ตริภิก" จัดพิมพ์โดย มาดดี

เชิญท่านผู้อ่าน สัมผัสพระธรรมอันประเสริฐของ
พระพุทธองค์ได้จากหนังสือ “พระมาลัย มงคล๓๔”

บทสวดมนต์พาหุงแปลฉบับพกพา ที่มีทั้งสองภาษา ไทย-อังกฤษ
แปลอังกฤษโดย ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม พร้อมภาพสเก๊ตดินสอสวยงาม
ประกอบบทสวดมนต์เชิงอุทิศทำนุร่วมสวดมนต์กับเราทุกวัน กับ
“พาหุง มนต์แห่งชัยชนะของพระพุทธเจ้า”

จะเป็นหนังสือคู่มือให้กับพระภิกษุที่อุปสมบท
ในวันอัฒจันทร์ จังหวัดสิงห์บุรี มีรายละเอียดและกฎ
ระเบียบที่พระภิกษุในวัด จะต้องประพฤติปฏิบัติ
ตลอดจนพระวินัยที่พระภิกษุควรศึกษา รวมไปถึง
หมิ่นตบหนุในภณายิธิต่างๆ ได้ถูกรวบรวมไว้ภายใน
หนังสือเล่มนี้แล้ว

สหพพาน์ ธมมพพาน์ ชินาติ การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

หนังสือธรรมะธรรมทาน

บทกวีนิพนธ์พระพุทธบาทพระชินจักรกัมปนาทวิวัฒนาสูตร
และบทสวดมนต์จิตตภาณ

หากถามถึงความเชี่ยวชาญ ด้านการแปลหรือพระพุทธบาทธรรม
ความสูง ความละเอียดและความสละสลวย มาสู่ผู้ฟังและผู้ศรัทธา
พุทธกวีนิพนธ์พระพุทธบาทพระชินจักรกัมปนาทวิวัฒนาสูตร
ผู้กวีนิพนธ์บทกวีนี้แน่นอนว่า

๔๐ปี ธรรมัตถุญญา

จัดพิมพ์ขึ้นเป็นพิเศษ เนื่องในโอกาสอาจริยบูชา แต่ท่าน
พระเดชพระคุณหลวงปู่พระธรรมวิสุทธิญาณมุนีเจ้าอาวาส
๘๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๓

“ชีวิตนี้น้อยนัก” บทพระนิพนธ์ ในสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก อธิบายเรื่องกรรม ให้ทราบว่ากรรมดี-ชั่ว-หนัก-เบา เป็นอย่างไร กรรมใดมาก่อน หรือหลัง คลายข้อสงสัยในจิตใจที่มีมานาน

พระปิตุลาธิราชปิยะสงครามเสวยราชถวัลย์ราชสมบัติ
ทรงมีพระชนมายุ ๖๖ พรรษา ทรงมีพระโอรส ๓ พระองค์ และพระธิดา ๓ พระองค์
ทรงมีพระเชษฐภคินี ๓ พระองค์ และพระอนุชานาง ๑ พระองค์

บุญบารมีที่เราทำนพรวบอาจะไม่ใช่อย่างที่คิด คั่นพบาคอบ
ได้โนหนังสือ พระนิพนธ์อันสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกลสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร

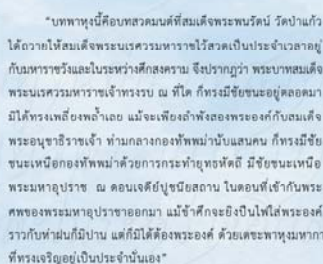
แล้วท่านจะรู้ว่า บุญบารมีนั้นสร้างได้อย่างไร จากหนังสือ

“วิธีสร้างบุญบารมี”

“วิธีสร้างแบบบารมี”

ผ่านสารานุกรมฉบับมหานุกาพย์ฉบับนี้หนังสือธรรม
เพื่อเผยแผ่ธรรมทานตามโอกาสอันเป็นผลต่าง ๆ ได้ที่ “กองทุนหนังสือธรรม” ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จ.ลพบุรี
และ ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน (สาขาวัดอินทร์) จ.ขอนแก่น หรือติดต่อสอบถาม คุณวุฒิพงษ์ อัคราการกิจ
โทร. ๐๘-๕๕๖๖-๕๕๖๖ email: mvwutha@gmail.com

๓๗: ธรรมสังฆนราจารย์
(หลวงพ่อดำรง จิตตมโน)

“พาหุง ชัยชนะแห่งพุทธะ” จัดพิมพ์ขึ้นเนื่องในโอกาส “อาจริยบูชา ๔๐ ปี หลวงพ่อจรัญ”

จากเรื่องราวการเผชิญภัยของพระพุทธเจ้า ที่พระองค์ทรงได้รับชัยชนะจนเป็นตำนานอันยิ่งใหญ่
ขอเชิญท่านผู้อ่านผจญภัยไปกับชัยชนะทั้ง ๘ ของพระพุทธเจ้า กับ ๘ ศิลปิน ที่ร่วมถ่ายทอด
งานศิลปะพระพุทธรูปศาสนา ด้วยจิตวิญญาณที่ระลึกถึงองค์พระสัพพัญญู

ԿԵՆՏՐՈՆ

หนังสือพิมพ์ยังคงเป็นธรรมชาติเป็นธรรมชาติ ท่านสามารถร่วมสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ เพื่อเผยแพร่งานธรรม
ได้ทั้ง “กองพิมพ์หนังสือธรรมะ” ที่ดูแลรักษาของวัดบวรนิเวศ ๖.11 หรือในระดับปฏิบัติธรรมกรรมวาจาในสาขาวิชาอื่น ๆ ของท่าน
ด้วย ติดต่อสอบถาม ขอรายละเอียดได้ที่ กองพิมพ์หนังสือธรรมะ โทร. ๐๒-๒๖๖๖-๖๖๖๖, email: www@buddhism.go.th

หนังสือที่ควรอ่าน

ข้าพเจ้าขอรับทราบว่า ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานต้นฉบับจริง

ชื่อภาพ "ทรงโปรดเทวดา" เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๓

ชื่อภาพ "โปรดเทพยดานางฟ้าศิริ" เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๒๐๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๔

ชื่อภาพ "จิตโพธิสัตว์" เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๐๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๔

ชื่อภาพ "ทรงโปรดเทพพรหม" เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๕ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๓

ชื่อภาพ "โปรดเทพาพรม" เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๒๐ x ๔๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๓

ชื่อภาพ "ชัยมงคล" เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๓

ชื่อภาพ "มหาสุปนิมิต" เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๓

ชื่อภาพ "มหาปฐิพนพนาสูตร" เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๕ x ๒๐๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๓

ชื่อภาพ "มหาจักรีนิพนพนาสูตร" เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๕ x ๒๐๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๓

(สุวัฒน์ แสตนชัยรัตน์)
จิตรกรผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ประพฤติธรรมถูกต้อง
ตามธรรม
ตถาคตทรงชี้บ่า
ลวัดไว้
แสนมฤตยูครอบงำ
แม้ยาก พ้นนา
จิตผ่านถึงฝั่งได้
พักไบนพระนิพาน

Those who rightly act according to the dhamma which is well
expounded (by the Tathagata) will reach the further short, crossing
the realm of death, so hard to cross.

วัดอัมพวัน ตำบลบ้านเนิน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ๑๖๑๖๐
WAT AMPHAWAN TAMBON BANNEUNG AMPHOE PHROMBURI SINGBURI PROVINCE